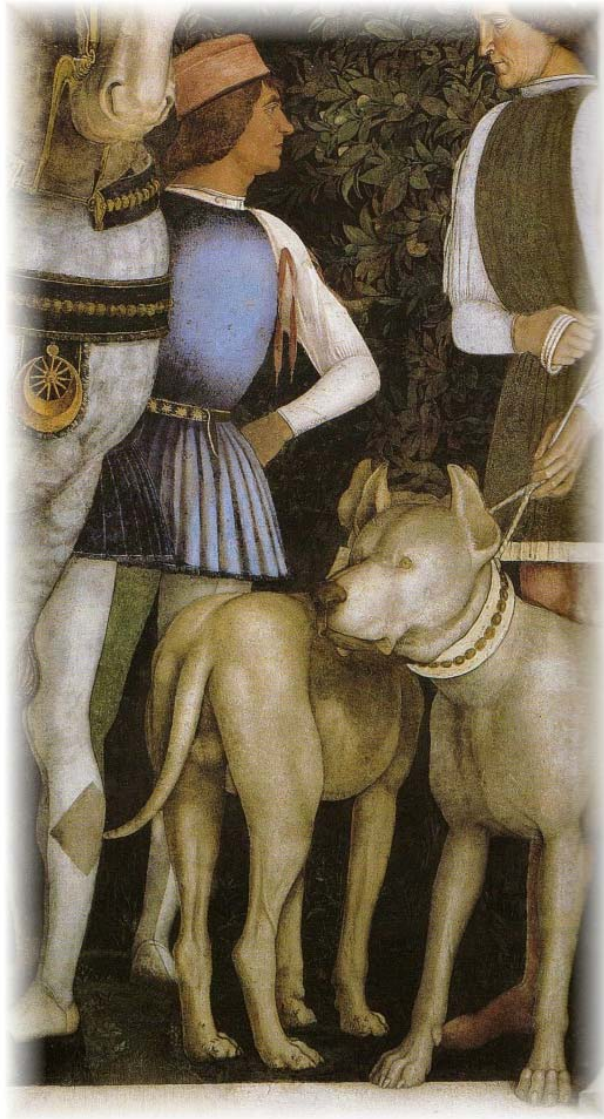

DOGO ARGENTINO

Jalostuksen tavoiteohjelma 1.1.2009 – 31.12.2013

Hyväksytty Dogo Argentino Club Finland ry:n yleiskokouksessa 22.11.2008
Hyväksytty Suomen Seurakoirayhdistys ry:n yleiskokouksessa 21.4.2009
Hyväksytty Suomen Kennelliiton Jalostustieteellisessä toimikunnassa 1.6.2009

*Fresco: Andrea Mantegna (1431-1506), Italy
Pariskunnan makuuhuone. Metsästämään lähdössä.
Yksityiskohta: Alaosio (restauroinnin jälkeen)
Gal. E. Museo Di Palazzo Ducale, Mantoue.
Alinari-Giraudon Collection, Paris*

SISÄLLYSLUETTELO

1	YHTEENVETO	4
2	RODUN TAUSTA	5
3	JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	7
4	NYKYTILANNE	8
4.1	Populaation koko ja rakenne	8
4.1.1	Sukusiitos ja tehollinen populaatiokoko	11
4.2	LUONNE JA KÄYTTÖMINAISUUDET	16
4.2.1	Rodun tyypillinen luonne	16
4.2.2	Luonnetesti	17
4.2.2.1	Testattavat ominaisuudet	18
4.2.2.2	Testin tulokset	19
4.2.3	MH-luonnekuvaus	24
4.2.4	Luonteenpiirteet, rodun käyttötarkoitus ja tulevaisuuden haasteet	24
4.3	TERVEYS	27
4.3.1	PEVISA -ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	27
4.3.1.1	Lonkkanivelen ja kyynärnivelen kasvuhäiriö	27
4.3.2	Muut Suomessa todetut merkittävät sairaudet	30
4.3.2.1	Kuurous	30
4.3.2.2	Terveyskyselyn 2005 tulokset	32
4.3.2.3	Immunologiset häiriöt	33
4.3.2.4	Muita tavattuja sairauksia	34
4.3.2.5	Terveyskysely 2008	35
4.3.3	Lisääntyminen	36
4.3.4	Yhteenveto rodulla muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista	36
4.4	Ulkomuoto	37
4.4.1	Rotumääritelmän vastaavuus tämänhetkiseen ulkomuotoon	37
5.	YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	40
6.	JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT	41
6.1	Visio	41
6.2	Rotujärjestön tavoitteet	41
6.2.1	Populaation kokonaistila ja rakenne	41
6.2.2	Luonne	41
6.2.3	Käyttöminaisuudet	42
6.2.4	Terveys	42
6.2.5	Ulkomuoto	43
6.3.	Rotujärjestön strategia	44
6.4	Uhat ja mahdollisuudet SWOT-analyysit	45
6.4.1	Luonne	45
6.4.2	Terveys	45
6.4.3	Ulkomuoto	46
6.4.4	Käyttöminaisuudet	46
6.4.5	Populaation kokonaistila ja rakenne	47
6.5	Varautuminen ongelmiin	48
6.6	Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi	49
7.	TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA	50
7.1	Strategiset toimenpiteet	50
7.2	Päämäärien saavuttaminen	50
LIITE 1	Ehdotus dogo argentino –rodun PEVISA-ohjelmaksi 1.1.2009 - 31.12.2013	51
LIITE 2	Yhteenveto jalostusurosten, -narttujen ja –yhdistelmien suosituksista	52

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1 Suomessa syntyneet ja rekisteröidyt pentueet vuosina 1991- 2008	8
Taulukko 2 Suomalaiset kasvattajat 1991 - 2008.....	10
Taulukko 3 Tuontikoirat maittain 1989 - 2008	10
Taulukko 4 Vuosiyhteenveto 2000 – 2008 Suomessa syntyneistä pentueista	11
Taulukko 5 Vuosiyhteenveto 2000 – 2008 jalostuspohjasta	13
Taulukko 6 Suomessa jalostukseen käytetyt urokset (1991 - 2008).....	14
Taulukko 7 Suomessa jalostukseen käytetyt nartut (1991 - 2008)	15
Taulukko 8 Luonnetestien loppupisteet, vuoden 2007 loppuun mennessä	20
Taulukko 9 Luonnetestien tulokset osa-alueittain selityksineen, vuoden 2007 loppuun mennessä	21
Taulukko 10 Luonnetestien tulosten keskiarvojen perusteella: Dogo argentinojen nykyluonteen pääpiirteet	24
Taulukko 11 Käyttäytymiskoetulokset, BH 2003–2008, yht. 12 kpl.....	25
Taulukko 12 Lonkkakuvaustulokset vuosina 1992–2007 syntyneet	28
Taulukko 13 Lonkkakuvaustulosten määrä prosentteina 1992-2007 syntyneet	28
Taulukko 14 Lonkkakuvaustulosten määrä prosentteina 2003-2006 syntyneet	29
Taulukko 15 Kyynärnivelkuvaustulokset vuosina 1992-2007 syntyneet	30
Taulukko 16 Kyynärnivelkuvaustulosten määrä prosentteina 1992-2007 syntyneet	30
Taulukko 17 Suomessa syntyneet dogo argentinit, ilmoitetut BAER- testit /	31
testitulos ei tiedossa (tai testiä ei tehty).....	31
Taulukko 18 Suomessa syntyneet dogo argentinit, ilmoitetut BAER-testit, testien tulos.....	32
Taulukko 19 Jalostustavoitteet ja niiden saavuttamisen keinot.....	44
Taulukko 20 Ongelmiin varautuminen	48
Taulukko 21 Toimintasuunnitelma 2009-2013	49

22.1.2010

1 YHTEENVETO

Dogo argentino on metsästyskoira, mutta myös vartio- ja seurakoira alkuperäisessä kotimaassaan Argentiinassa. Maassamme sen perinteinen metsästyskäyttö ei ole mahdollista, joten vaihtoehtoisia käyttötarkoituksia kartoitetaan. Sen käyttöominaisuuksia on testattu Suomessa erilaisissa kokeissa, joissa päämääränä ovat usein palveluskoirakokeet. Ensimmäinen dogo argentino tuli Suomeen vuonna 1989, ja tällä vuoden 2007 loppuun mennessä koiria on rekisteröity 429 yksilöä. Valtaosa koirista on tällä hetkellä nuoria, alle kaksi- tai kolmevuotiaita.

Rotua harrastava yhdistys Dogo Argentino Club Finland ry. on nuori ja rotua harrastavana yhdistyksenä hyvin tuore. Silti jalostustoimikuntamme on pohtinut jalostustavoitteita vakavasti ja vastuuntuntoisesti. Yhdistyksen tarkoituksena on jakaa rotujärjestömme Suomen Seurakoirat ry:n taakkaa usean melko erilaisen rodun puolestapuhujana.

Rodustamme on tärkeää ymmärtää sen tausta, alkuperäinen käyttötarkoitus ja perusluonne. Dogo argentino on Suomessa nuori rotu ja siksi kanta ei ole kaikilta osin yhteneväinen. Se asettaa kasvattajille haasteita. Jalostuksen tarkoituksena on rodun monipuolisuuden sekä alkuperäisen luonteen ja käyttöominaisuuksien pitäminen ennallaan. Pienen populaation vuoksi mahdollisimman laajan geenipoolin säilyttäminen on tarpeellista. Siihen pyritään voimakkaasti nyt ja tulevaisuudessa. Tämä seikka on yksi tavoiteohjelman tärkeimmistä haasteista. Jalostuksen tavoiteohjelman avulla pyrimme säilyttämään rodun alkuperäiset ominaisuudet, estämään erillisen näyttelylinjan muodostumisen ja rohkaisemaan uusia harrastajia kokeisiin ja kilpailuille.

Dogo argentino on PEVISA-rotu ja jotta pennut voidaan rekisteröidä, tulee vanhempien olla astutushetkellä lonkka- ja kyynärnivelkuvattuja. Rekisteröinnin raja-arvona on lonkkien osalta D, kyynärnivelen osalta raja-arvoa ei ole. Rodun lonkkatilanne on huono, kaikista kuvatuista koirista 88 % on lonkkastatukseltaan joko C, D tai E. E -lonkkaisia on kuitenkin vähän ja A/B -lonkkaisten osuus on pienessä kasvussa. Kyynärniveltilanne ei kuitenkaan ole huono, mutta näin raskaalla rodulla kuin dogo argentino kyynärnivelen terveyden merkitys korostuu. Kyynärnivelen osalta raja-arvoa ei ole tarvittu, kun taas lonkkien osalta huonoin tulos E on rajattu jalostuksesta pois. Dogo argentinon suurimpia terveysongelmia ovat perinnöllinen valkoiseen väriin liittyvä kuurous, nivelten kasvuhäiriöt sekä erilaiset ihovaivat, tulehdukset ja erilaiset allergiset ihottumat. Kuurouden osalta rotu on kuitenkin hyvässä tilanteessa systemaattisen kuulotestaustoiminnan ansiosta, valtaosa pennuista ja jalostuskoirista on kuulotestattuja.

Dogo argentino ei välttämättä sovellu kokemattomalle ohjaajalle. Siksi sillä ei ole tulevaisuutta pelkkänä seura- ja näyttelyrotuna, eikä sitä tule vain sellaisena markkinoida. Viime vuosien lisääntyneet rekisteröintimäärät ja kasvava kiinnostus rotua kohtaan ovat mahdollisuuksien lisäksi myös uhka, koska vaarana on kannan hallitsematon kasvu ja koirien päätyminen vääränlaisille omistajille.

Dogo argentino on hyvin funktionaalinen rotu. Yhtenä päätavoitteena on säilyttää se sellaisena ja seurata jatkuvasti terveystilanteen kehittymistä sekä tehdä tulevaisuudessa toimenpiteitä terveystilanteen parantamiseksi, mm. tiukentamalla PEVISAn raja-arvoja. Yhdistyksemme jalostustoimikunta on tässä avainasemassa. Sen tehtäviin kuuluu myös kasvattajien ja jäsenistön kouluttaminen ja neuvominen jalostukseen liittyvissä asioissa. Rodun tilan voidaan sanoa olevan tällä hetkellä suhteellisen hyvä. Terveyttä seurataan aktiivisesti ja rotumme menestyy näyttelyiden lisäksi pelastuskoirakokeissa. Lisäksi harrastajat ovat heräämässä rodun palveluskoira harrastuksen mahdollisuuksiin ja näitä oikeuksia osallistua palveluskoirakilpailuihin onkin uudelleen haettu. Tänä päivänä dogo argentino on tulevaisuuden harrastuskoira, jolle yhteiskunnan asettamat tavoitteet täyttyvät hyvin.

22.1.2010

2 RODUN TAUSTA

Ymmärtääksemme dogo argentinoa, meidän on perehdyttävä sen "vastustajaan" eli villisikaan. Rodun alkuperä on myös hyvin historiallinen ja se ilmentää vuosisataisia metsästysperinteitä olemassaolollaan.

Argentiinaan vietiin valloittajien ja muiden maahanmuuttajien mukana kotieläiminä sikoja, joita päästettiin vapaasti laiduntamaan metsiin. Osa sioista karkasi ja villiintyi. Ne yhdistyivät 1900-luvun alussa metsästyskäyttöön Euroopasta tuotuihin villisikoihin, joista osa oli karannut ihmisten valvonnasta. Tämä uusi argentiinalainen villisika koitui ongelmaksi. Sioilla ei ollut Argentiinassa luontaisia vihollisia, joten kanta kasvoi räjähdysmäisesti niille suotuisissa olosuhteissa. Villisiat aiheuttavat paljon vahinkoa maanviljelijöille muun muassa syömällä karjaa kuten lampaita ja vasikoita. Aggressiiviset ja voimakkaat villisiat ovat surmanneet myös ihmisiä. Villisikojen määrän rajoittaminen olikin lähtökohtana dogo argentinojen jalostukselle. Vielä tänä päivänä, miltei vuosisata dogo argentino –rodun kehittämisen jälkeen tilanne on muuttunut hyvin vähän.

Rotu on alun perin lähtöisin Cordoban maakunnasta Argentiinan keskiosasta. Rodun kehittäjä tohtori Antonio Nores Martinez oli kuuluisa lääkäri ja vanhan cordobalaisen suvun jäsen. Mahdollisesti verenperintönä saatu voimakas kiinnostus koiriin sai hänet luomaan perustan ja rotumääritelmän uudelle koirarodulle, jonka hän nimesi dogo argentinoksi. Martinezin jalostustyö perustui useiden puhtaiden rotujen järjestelmälliseen risteyttämiseen "vanhan cordoban taistelukoiran (perro pelelea de cordobes)" kanssa. Tämä paikallinen taistelukoira-rotu oli erittäin vahva ja voimakas, mutta siltä puuttui henkinen ja perinnöllinen tasapainoisuus. Innokkaat koiratappeluiden harrastajat tunsivat rodun hyvin ja arvostivat sitä. He edustivat maan kaikkia sosiaaliluokkia. Eurooppalaisen 1400–1500-luvun kolonialismin ajan taiteesta löytyy cordoban taistelukoiran tyyppisiä metsästyskoiria, joten kyseessä on hyvinkin vanha "rotu/koiratyyppi".

Tohtori Nores Martinezin kasvatustyötä edelsi useiden sukupolvien ajan kestänyt perusteellinen tutkimus rodun luonteesta. Aluksi dogo argentinoa pidettiin taistelukoirana. Metsästyksessä kiinnostunut Martinez otti kerran koiran mukaansa tavanomaiselle metsästysmatkalleen. Siellä uusi rotu osoitti kykynsä, ja niin siitä tuli matkaseurueen tärkeä jäsen miehen kaikille matkoille.

Dogo argentinosta tuli nopeasti erinomainen suurriistaa metsästävä koira. Aikojen kuluessa rodun sopeutumiskyky on tehnyt siitä hyvin monikäyttöisen. Se on osoittautunut arvossapidetyksi seuralaiseksi sekä uskolliseksi ja vertaansa vailla olevaksi suojelijaksi – niille, joihin se on kiintynyt. Vahvuutensa, sitkeytensä, hyvän hajuaistinsa ja rohkeutensa ansiosta se on verraton koira metsästäessä villisikaa, pekaria, puumaa ja muita maaseudun petoja, joita esiintyy Argentiinan laajoilla ja vaihtelevilla alueilla. Tasapainoisuus, sopusuhtaisuus ja erinomaiset, voimakkaat lihakset ovat ihanteellisia ominaisuuksia, kun rodun pitää kestää pitkiä matkoja muuttuvissa ilmasto-olosuhteissa ja taistella tulisesti tavoitetun saaliin kanssa.

Villisikaa on Argentiinassa metsästetty usein perinteisellä monteria -tyylillä. Monteria muistuttaa suuresti eurooppalaisten aristokraattien keskiaikaisia metsästystapoja, joissa suuri lauma koiria sekä keihäin aseistautuneet jalosukuiset miehet ajoivat, ottivat kiinni ja tappoivat saaliin. Näitä historiallisia koiria Eurooppalainen taide kuvaa useita, yllättävänkin paljon, nykyistä dogo argentinoa muistuttavia koiria. Nämä metsästävät he toivat mukanaan muuttaessaan Euroopasta Etelä-Amerikkaan. Argentiinassa henkilöä, joka metsästää villisikoja ampuma-aseen kanssa, on pidetty alaluokkaisena ja pelkurimaisena. Monteria-metsästystyyliin sisältyy villisian jäljestys, ajo ja kiinniotto dogo argentinon avulla. Villisika surmataaan suurella veitsellä ja koirien tehtävänä on pitää toimenpiteen ajan eläin aloillaan. Dogo argentino on rotuna kehitetty nimenomaan monteria-metsästystapaa varten.

Argentiinan Kennelliitto ja Argentiinan Maataloustuottajien Keskusliitto hyväksyivät rodun 21.5.1964, jolloin rotukirja avattiin rekisteröintiä varten. Tohtori Augustin Nores Martinez oli rodun kehittäjän veli ja työn jatkaja. Hänen suuren kiinnostuksensa, työnsä ja vaivannäkönsä ansiosta FCI hyväksyi rodun 31.7.1973 ensimmäiseksi ja ainoaksi argentiinalaiseksi koiraroduksi.

22.1.2010

Dogo argentinon jalostuksessa perinnehistorian mukaan käytetyt rodut sekä ominaisuudet, joita mainituilta rodulta haluttiin:

- 1) cordoban taistelukoira, joka oli pohjana rodulle
- 2) pointteri – hyvä hajuaiisti
- 3) bokseri – vilkkaus ja lempeys
- 4) tanskandoggi – koko
- 5) bullterrieri – pelottomuus
- 6) bulldoggi – rintakehä ja uskaliaisuus
- 7) irlanninsusikoira – metsästysvietti
- 8) bordeauxindoggi – puruvoima
- 9) pyreneittenkoira – valkoinen turkinväri
- 10) espanjanmastiffi – voima

Valintoja tarkasteltaessa on tärkeää tietää, että useaa edellä mainittua rotua, kuten esimerkiksi bokseria, käytettiin jalostuksessa vain kerran. Yksittäinen koira tuotiin mukaan jalostusohjelmaan jonkin tietyn ominaisuuden vuoksi. Ei ole myöskään sanottua, että eri ominaisuudet ovat peräisin yksinomaan yhdeltä rodulta, kuten valkoinen väri pyreneittenkoiralta, mutta tämä on ollut syynä eri rotujen käyttöön. Lisäksi on muistettava, että jokainen roduista on muuttunut huomattavasti vuosikymmenien saatossa niin ulkonäöltään, käyttötarkoitukseltaan kuin luonteeltaankin.

22.1.2010

3 JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Dogo Argentino Club Finland ry:n perustamisilmoitus tehtiin 1994 ja yhdistys perustettiin Etelä-Amerikan Molossit ry. -nimisenä. Samana vuonna dogo argentino oli siirtynyt roturyhmän 2 roduksi ja rotujärjestöksi tuli Bullmastiffit ja Mastiffit ry. Aluksi ajatuksena oli, että yhdistyksemme voisi tuoda yhteen niin dogo argentino -rodun kuin fila brasileiro -rodun harrastajatkin. Ajatuksesta kuitenkin luovuttiin pian ja jo vuonna 1996 yhdistys toimi nimellä Dogo Argentino Club ry. vakiintuen näin ainoastaan dogo argentino -harrastajien omaksi yhdistykseksi.

Yhdistyksen säännöissä yhdistyksen tarkoituksiksi määritellään ”Dogo argentino -rotuisten koirien kasvatuksen ja jalostuksen edistäminen Suomessa”. Lisäksi niissä mainitaan, että ”yhdistys toteuttaa tarkoitustaan kokoamalla ja julkaisemalla rotua koskevia tietoja, harjoittamalla jalostusneuvontaa, toimeenpanemalla koiranäyttelyitä, järjestämällä esitelmä- ja koulutustilaisuuksia sekä kokeita ja kilpailuja”.

Dogo argentino –rodun rotujärjestö oli Bullmastiffit & Mastiffit ry vuoden 2006 loppuun saakka. Vuoden 2007 alusta yhdistys siirtyi rotujärjestön Suomen Seurakoirayhdistys ry:n alaisuuteen. Dogo Argentino Club Finland ry on ollut vuodesta 1995 saakka sekä rotujärjestön että Suomen Kennelliitto ry:n jäsenyhdistyksenä. Se on lisäksi ollut Uudenmaan Kennelpiirin ry:n jäsenyhdistys vuodesta 1994 alkaen. Suomen Palveluskoiraliitto ry:n jäsenenä yhdistys on ollut vuodesta 2002, jolloin dogo argentino –rodulle myönnettiin oikeus kilpailla palveluskoirakokeissa. Valitettavasti vuoden 2006 lopussa rotu putosi pois palveluskoirarotujen joukosta monen muun rodun ohella, koska vaadittua koetulosta ei vielä tuolloin saatu hankittua. Vuonna 2008 Suomen Palveluskoiraliitto ry:n vaatimat viisi BH-koetta voitiin todeta saavutetuiksi ja oikeutta kilpailla pk-kokeissa on jälleen haettu. Dogo argentinot saavuttivat kilpailuoikeudet palveluskoirakokeisiin 1.1.2009 alkaen.

Vuoden 2004 lopulla yhdistys haki rotujärjestön puoltamana Suomen Kennelliitto ry:ltä rotua harrastavan yhdistyksen asemaa. Tähän vastattiin myöntävästi ja helmikuusta 2005 lähtien Dogo Argentino Club Finland ry. on toiminut rotua harrastavana yhdistyksenä. Alkuvuosina jäsenmaksun maksaneita oli 10 – 20 jäsentä. Määrä on kasvanut vuoden 2003 jälkeen 60 jäseneseen, minkä lisäksi perhejäseniä on toistakymmentä. Tänä päivänä jäseniä on hieman yli sata. Kun dogo argentinoja rekisteröidään entistä enemmän, myös jäsenmäärän odotetaan tulevaisuudessa kasvavan. Yhdistyksen internet-sivut www.dogoclub.fi ovat usein harrastajan ensikosketus yhdistyksen toimintaan.

Yhdistys on järjestänyt viime vuosina jäsenistölleen asiantuntijaluentoja, joiden aiheina on ollut muun muassa ruokinta, pk-lajit, perinnöllisyystiede sekä rodun ominaispiirteet. Lisäksi yhdistys on järjestänyt pk-aiheisen leiriviikonlopun. Yhdistys on järjestänyt yhdessä rotujärjestön kanssa tuomarikoulutusta ja erikoisnäyttelyjä sekä oman pääerikoisnäyttelyn vuodesta 2007 lähtien. Pääerikoisnäyttelyssä rotua harrastava yhdistys pyrkii panostamaan rodun erikoistuomariin joka pääsääntöisesti on rodun kasvattaja/erikoistuomari rodun kotimaasta Argentiinasta.

Dogo Argentino Club Finland ry:n hallitus on vuoden 2003 alussa kutsunut koolle jalostustoimikunnan, joka toimii yhdistyksen hallituksen alaisena. Jalostustoimikunta huolehtii jalostuksen ohjaukseen liittyvistä tehtävistä. Sen tehtäviä ovat muun muassa lausuntojen antaminen kennelnimihakemuksiin, ulkomuototuomarikoulutusten järjestäminen, rotuun liittyvien tutkimustulosten kerääminen ja julkaiseminen, poikkeuslupien käsittely, jalostuksen tavoiteohjelman laatiminen ja PEVISA – sääntöjen valmistelemineen sekä muiden kasvatukseen ja jalostukseen liittyvien asioiden käsittely.

Toimikunta kerää tietoa jalostukseen käytetyistä koirista (mm. myös PEVISA-tutkimusten ulkopuolelle jäävät terveystutkimukset sekä käyttöominaisuudet) sekä tulevien pentueiden määrästä ja ajankohdista. Lisäksi toimikunta pyrkii neuvomaan entistä paremmin varsinkin uusia kasvattajia jalostusvalinnoissa sekä muissa rotuun ja kasvatukseen liittyvissä asioissa.

22.1.2010

4 NYKYTILANNE

4.1 Populaation koko ja rakenne

Ensimmäiset dogo argentinot Amancay ja Aimara del Corsario tuotiin Suomeen Argentiinasta ja rekisteröitiin Suomen Kennelliittoon 1989. Tämän jälkeen Suomeen tuotiin vielä Argentiinasta Brisa de Poncho Colorado vuonna 1990 ja Neron del Rancho Oriental vuonna 1991.

Ensimmäinen pentue Suomessa syntyi 11.10.1991 (Aimara del Corsario x Neron del Rancho Oriental). Yhtäkään näistä pennuista ei ole käytetty jalostukseen. Myöskään Aimarán sisarta Amancayta ei koskaan käytetty, joten näin tämän linjan käyttö jäi Suomessa yhteen pentueeseen.

Suuraava pentue syntyi vuonna 1992 (Brisa de Poncho Colorado x Neron del Rancho Oriental). Tällä pentueella on ollut suurin vaikutus rodun kannan kehitykseen Suomessa. Tästä yhdistelmästä käytettiin jalostukseen kahta narttua, vuonna 1995 Blanco Matador Neciaa ja vuonna 1996 Blanco Matador Nostalgiaa. Molemmissa pentueissa uroksena oli Itävallan tuonti Quebracho vom Knausserwald. Nämä yhdistelmät löytyvät myös suurelta osalta Suomessa syntyneiden koirien sukutauluista.

Kaikkiaan Suomessa on syntynyt 61 pentuetta vuoden 2008 loppuun mennessä. Näistä pentueista vain kahdeksassa on käytetty isänä Suomessa syntynyttä urosta, kun taas emänä on ollut 24 Suomessa syntynyttä narttua. Muissa pentueissa vanhemmat ovat joko ulkomaisia jalostuskoiria tai tuontikoiria. Tulevaisuudessa kotimaisten kasvattien käyttö jalostuksessa tulee todennäköisesti lisääntymään huomattavasti.

Taulukko 1 Suomessa syntyneet ja rekisteröidyt pentueet vuosina 1991- 2008

Suomessa syntyneet ja rekisteröidyt pentueet vuosina 1991-2008

Vuosi	Narttu	Uros	Pentuja	sukusiitos-% 4 sukupolvea
1991	AIMARA DEL CORSARIO	NERON DEL RANCHO ORIENTAL	4	0,00
1992	BRISA DE PONCHO COLORADO	NERON DEL RANCHO ORIENTAL	9	0,00
1995	BLANCO MATADOR NECIA	QUEBRACHO VOM KNAUSSERWALD	8	0,00
1996	BLANCO MATADOR NOSTALGIA	QUEBRACHO VOM KNAUSSERWALD	6	0,00
1998	CHARAREA VOM KNAUSSERWALD	TIGRE VOM KNAUSSERWALD	9	3,13
1998	TARTAGAL'S FOGOSA	INDIO-TOBA DEL BAGUAL	9	0,00
2000	BLANCO MATADOR PICANTE	LYNX DES GAUCHOS DES LOUVAUX	9	0,00
2000	CHARAREA VOM KNAUSSERWALD	VAN DZHAM	5	*0,00
2000	KERBEROS BLANCO XANDRA	VAN DZHAM	8	*0,00
2001	KERBEROS BLANCO XENA	AGUILA DE LAS AGUAS MANSAS	6	0,00
2001	MANCHA DE PURAPECA	CALISTO DE LAS AGUAS MANSAS	9	0,00
2002	UPAMPA DELLA MEZZA LUNA	MATACO DEL GUALILAN	8	*0,00
2002	YUMA	INDIO-TOBA DEL BAGUAL	9	0,00
2003	ESCARTO'S LA BALANDRA	CEDRICK DEL CAVDILLO	7	0,00
2003	KERBEROS BLANCO QUERENCIA	TUPAC DE CALFUCURA	8	0,00
2003	NILSH ROZA VETROV ARIADNA	BATIKMARS DELLA VAL CURONE	4	0,00
2003	NILSH ROZA VETROV BY JEVIL'S	CALISTO DE LAS AGUAS MANSAS	3	0,00
2003	UPAMPA DELLA MEZZA LUNA	HIERRO DEI FALCHI BIANCHI	4	0,00
2004	ALEXSANDRA	TUPAC DE CALFUCURA	6	0,39
2004	AURA DE AQUERON	AGUILA DE LAS AGUAS MANSAS	9	0,00
2004	ESCARTO'S LA BELLA	TUPAC DE CALFUCURA	8	0,00
2004	GRINGA DEL CAVDILLO	ESCARTO'S EL BUEY	9	0,00
2004	HUAQUI DE NUEVA CORDOBA	LUCABRASI	8	*0,00
2004	JEVIL'S NICITA	DINGO DI CASA NARDINI	2	0,00
2005	DUNA DI CASA NARDINI	HIERRO DEI FALCHI BIANCHI	11	0,78
2005	ESCARTO'S LA BELLA	MEJSHI	10	0,39
2005	FORTUNA NIKS LASKA SNOW	ESCARTO'S EL BUEY	3	1,56
2005	NARAYA	TIGRE VOM KNAUSSERWALD	9	0,00
2005	NILSH ROZA VETROV BY JEVIL'S	DINGO DI CASA NARDINI	11	0,00

22.1.2010

Suomessa syntyneet ja rekisteröidyt pentueet vuosina 1991-2008

2005	ZANNABIANCA DELLA VAL CURONE	DINGO DI CASA NARDINI	9	0,00
2005	MANCHA DE PURAPECA	DINGO DI CASA NARDINI	5	0,00
2005	PERRO PELEA CORDOBES ORIANA	GALAN EL DO YEL	9	*0,00
2005	ESCARTO'S CECILIA	MEJSHI	6	0,00
2005	KERBEROS BLANCO INCLEMENCIA	KERBEROS BLANCO EGOISMO	9	3,13
2006	GRINGA DEL CAVDILLO	OMBRE DE SANTA ESMERALDA	9	*0,00
2006	UTOPIA DE ANGEL O DEMONIO	ZORRO DE ANGEL O DEMONIO	6	0,00
2006	AMAZONA	ESCARTO'S EL BUEY	7	6,25
2006	ESCARTO'S CASOMIRA	TALITO ACKON CAHUAK VERDES PAMPAS	10	*0,00
2006	PERRO PELEA CORDOBES ORIANA	PIMENTON DEL HUAICO	9	*6,25
2006	ALEXSANDRA	KERBEROS BLANCO EGOISMO	4	0,00
2006	ANGELINA	BLANCO PIRATA ELDORADO	7	0,00
2006	YARA	DINGO DI CASA NARDINI	6	0,78
2006	PENCA DEL TOLKEYEN	ALEX DE LOS HIJOS DE LA LUNA	5	*0,00
2007	ESCARTO'S JOVANA	GAUCHO DEL CAVDILLO	3	0,00
2007	NEBLINA	KERBEROS BLANCO XERODES	6	0,00
2007	JEVIL'S UNA INEZA	PERRO PELEA CORDOBES TANGO	8	0,00
2007	KERBEROS BLANCO QUERENCIA	APERIO JAURIA BRAVA	8	*0,00
2007	ZANNABIANCA DELLA VAL CURONE	MILORD	7	0,00
2007	NARAYA	KERBEROS BLANCO SALVADOR	9	0,00
2007	PERRO PELEA CORDOBES PIRATA	BLANCO DEMONIO BOWIE	4	0,00
2007	YARA	PERRO PELEA CORDOBES TANGO	9	0,00
2007	JEVIL'S ELENA	ESTEBAN DI CASA NARDINI	9	6,25
2008	AUDACITY LUNA DE INDIO	JACKLAFURIA	7	0,00
2008	PERRO PELEA CORDOBES ORIANA	PAMPERO DEL HUAICO	5	0,00
2008	PENCA DEL TOLKEYEN	BOCADILLO	4	0,00
2008	ESCARTO'S LAMIARAN	ANIBAL CHARISMATIC	8	0,00
2008	KERBEROS BLANCO ENVIDIA	KERBEROS BLANCO XERODES	1	6,25
2008	AUDACITY ESTRELLA VIVA IMPRESION	JACKLAFURIA	9	0,59
2008	ROSE SPIRIT'S ZURELLA	BLANCO PIRATA CALICO JACK	9	0,00
2008	JALIL DE AGALLAS	KERBEROS BLANCO SALVADOR	9	0,39
2008	ESCARTO'S LUMINOSA	ESCARTO'S SNUFKIN	6	3,13

*) Tähdellä merkittyjen pentueiden sukusiitosprosentti on laskettu saatavilla olevien tietojen mukaisesti; pentueen neljäs sukupolvi on joiltain osin puutteellinen.

Vuoteen 2000 asti syntyi keskimäärin yksi pentue vuodessa. Vuonna 2001 pentueita rekisteröitiin neljä ja sen jälkeen pentuemäärät ovat kasvaneet tasaisesti. Vuonna 2005 rekisteröitiin ennätyselliset 12 pentuetta (92 pentua ja lisäksi 4 tuontikoiraa). Suuren pentuevuoden jälkeen pentuemäärä laski jälleen kuuteen vuonna 2006, nousten vuonna 2007 kymmeneen. Vuonna 2008 syntyi yhdeksän pentuetta.

Vuodesta 1991 lähtien vuoteen 2007 on Suomessa ollut yhteensä 12 kpl FCI:n hyväksymällä kennelnimellä kasvattanutta kasvattajaa. Kuusi näistä kasvattajista on kasvattanut vain yhden tai kaksi pentuetta. Ensimmäinen kasvattaja oli Janne Lehtinen kennelnimellä Blanco Matador. Hän kasvatti yhteensä 3 pentuetta vuosina 1991–1996 ja toivat maahan muutamia tuontikoiria, mm. aivan ensimmäiset dogo argentinit vuonna 1989. Muita merkityksellisiä kasvattajia ovat: Vuonna 1998 aloittanut Anne Kristiina ja Jarmo Laineen kennel Kerberos Blanco, jotka ovat kasvattaneet vuoden 2008 loppuun mennessä 11 pentuetta. Riikka Kivimäen kennel Escarto's aloitti vuonna 2000 ja hän on kasvattanut vuoden 2008 mennessä 13 pentuetta. Tina Kurikan kennel Jevil's on aloittanut vuonna 2000 ja vuoteen 2008 mennessä kasvattanut 8 pentuetta. Sari ja Tomi Enqvistin kennel Blanco Demonio on kasvattanut 4 pentuetta vuosina 2003–2007 ja Juuso Koivusaaren kennel Tigidas on kasvattanut 4 pentuetta vuosina 2004–2008. Kaikki edellä mainitut kasvattajat ovat tuoneet suurimman osan maamme tuontikoirakannasta.

22.1.2010

Taulukko 2 Suomalaiset kasvattajat 1991 - 2008

Kasvattaja	Pentueet	Pennut	Viim. pentue
ABIERTO'S	1	7	2006
BLANCO DEMONIO	4	26	2007
BLANCO MATADOR	3	19	1996
CONQUISTADOR BLANCO	1	9	2000
ESCARTO'S	15	93	2008
JEVIL'S	8	60	2008
KERBEROS BLANCO	11	75	2008
NIGHT-DOG'S	1	9	1998
ROSE SPIRIT'S	3	27	2008
TARTAGAL'S	1	8	1995
TIGIDAS	4	31	2008
WALHALLA'S GUARDIAN	2	14	2007

Vuosina 1989 - 2008 Suomeen on rekisteröity 501 dogo argentinoa, joista 196 kolmen viimeisen vuoden aikana. Tuontikoiria rekisteröinneistä on yhteensä 65 kappaletta. Maita, joista koiria on tuotu, ovat Argentiina, USA, Tanska, Italia, Itävalta, Unkari, Espanja, Ranska, Venäjä, Viro, Slovakia, Ruotsi ja Hollanti.

Merkittävin kanta rekisteröityjä dogo argentinoja on luonnollisesti rodun kotimaassa Argentiinassa, ainakin oletettavasti. Pyynnöistä huolimatta tähän jalostuksen tavoiteohjelmaan ei saatu tietoja tämänhetkisestä rekisteröintien määrästä Argentiinassa. Argentiinasta dogo on levinnyt myös naapurimaihin Brasiliaan sekä Yhdysvaltoihin, jossa rodun suosio puhtaasti metsästyskoirana lisääntyy jatkuvasti.

Euroopassa suurimmat kannat ovat Italiassa ja Espanjassa, tosin tämä perustuu puhtaasti kuultuun arvioon, virallisia rekisteröintitietoja ei ole saatu. Kannat ovat voimakkaassa kasvussa myös Itä-Euroopan maissa, joista suurimpina mainittakoon Venäjä. Pohjoismaista eniten dogo argentinoja rekisteröidään Ruotsissa ja Suomen jälkeen Tanskassa. Ruotsissa on tällä hetkellä n. 700 rekisteröityä dogo argentinoa, pentuja on viimeisen kymmenen vuoden aikana syntynyt keskimäärin 50kpl. Tanskassa dogo argentinoja on rekisteröity kaiken kaikkiaan noin 100. Pentuja Tanskassa syntyy vuosittain n. 10-15 ja koiria tuodaan maahan 1-3 kappaletta, pääosin Euroopasta. Norjassa dogo argentinoja ei ole yhtään ja Islannissakin vain muutama yksilö.

Taulukko 3 Tuontikoirat maittain 1989 - 2008

MAA	MÄÄRÄ	KÄYTETTY JALOSTUKSEEN
Italia	15	12
Venäjä	9	5
Espanja	8	4
Tanska	6	1
Argentiina	6	5
Itävalta	3	3
Viro	6	1
Ranska	2	
Slovakia	3	3
USA	2	2
Hollanti	1	
Unkari	2	
Romania	1	
Ruotsi	1	
Yhteensä	65	36

22.1.2010

4.1.1 Sukusiitos ja tehollinen populaatiokoko

Sukusiitos tarkoittaa sukua olevien yksilöiden parittamista keskenään. Tällaisen parituksen seurauksena yksilö voi saada johonkin lokukseen sekä isältään että emältään identtisen alleelin, minkä vanhemmat puolestaan ovat perineet yhteiseltä kantavanhemmalta. Sukusiitos lisää siis homotsygotia astetta, eli yksilön perimässä on entistä useammin kaksi samanlaista alleelia. Monen perinnöllisen sairauden puhkeamiseen vaaditaan kaksi samaa alleelia, joten sairastumisen riski kasvaa sukusiitoksen kasvaessa.

Yksilön sukusiitosaste (COI = coefficient of inbreeding) on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuudesta. Jos paritetaan kaksi vahvasti sukusiitettua yksilöä, jotka eivät ole toisilleen sukua, näiden jälkeläisten sukusiitosaste on nolla.

Sukusiitoksen kasvu alentaa elinvoimaa ja hedelmällisyysominaisuuksia. Jos sukusiitosasteen kasvu on muutaman sukupolven aikana nopeaa, tarkoittaa tämä ahdasta jalostuspohjaa ja nopeaa alleelien hävikkiä. Sukusiitosaste ei saisi kasvaa nopeammin kuin prosentin sukupolvea kohden. Useimmilla roduilla sukupolvien välinen aika on noin neljä vuotta (käyttöroduilla pitempi), joten kasvu saa olla korkeintaan 0,25 % per vuosi. Tätä nopeampi kasvu vastaa vaarallisen kapeaa jalostuspohjaa ja saa aikaan rodun nopean degeneroitumisen.

Kennelliitto suosittelee, ettei serkusparituksia (6,25 %) läheisempiä sukulaisia pariteta. Kuitenkin, jos koirat ovat pitkälti sukulaisia keskenään, tehollinen populaatiokoko pienenee vääjäämättä ja tuleekin muistaa, että pitkällä aikavälillä sukusiitoksen muutoksen määrää pelkästään tehollinen populaatiokoko. Pienen jalostuspohjan tai sukusiitoksen vaikutukset alkavat populaation koosta riippuen yleensä näkyä selvästi vasta useiden kymmenien sukupolvien kuluttua.

Suomessa syntyneiden Dogo Argentinojen sukusiitosaste on pysynyt alhaisena. Vuonna 2006 rekisteröityjen pentueiden keskimääräinen sukusiitosprosentti oli korkeimmillaan 1,67. Tämä johtui yhden yhdistelmän suuresta, yli kuuden prosentin sukusiitosasteesta neljän sukupolven mukaan. Muut vuoden 2006 Suomessa syntyneistä yhdistelmistä eivät olleet sukusiittoisia neljän sukupolven mukaan.

Taulukko 4 Vuosiyhteenveto 2000 – 2008 Suomessa syntyneistä pentueista

* Lähde: Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmä

	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Pennut (kotimaiset)	58	63	63	82	42	26	17	15	22
Tuonnit	11	3	1	7	3	12	12	3	5
Rekisteröinnit yht.	69	66	64	89	45	38	29	18	27
Pentueet	9	9	9	10	6	5	2	2	3
Pentuekoko	6,4	7	7	8,2	7	5,2	8,5	7,5	7,3
Kasvattajat	6	7	7	9	5	5	2	2	3
Jalostukseen käytetyt eri urokset									
- kaikki	8	8	9	7	5	5	2	2	2
- kotimaiset	3	3	2	2	1				
- tuonnit	3	3	2	4	3	4	1	2	
- ulkomaiset	2	2	5	1	1				
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 3kk	3 v 10 kk	2 v 10 kk	3 v 4 kk	2 v 10 kk	2 v 1 kk	5 v 1 kk	2 v 7 kk	
Jalostukseen käytetyt eri nartut									
- kaikki	9	9	9	10	6	5	2	2	3
- kotimaiset	4	5	4	3	3	2		1	2
- tuonnit	5	4	5	7	3	3	2	1	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 5kk	3 v 11 kk	3 v 7 kk	3 v 7 kk	3 v 4 kk	3 v 1 kk	2 v 8 kk	2 v 7 kk	3 v
Isoisät	15	15	18	13	9	8	4	4	5
Isoäidit	15	16	18	15	10	10	4	4	5
Sukusiitosprosentti	1,15 %	1,04 %	1,67 %	0,55 %	0,06 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %

22.1.2010

Tehollinen populaatiokoko on termi, joka kuvaa geenipohjan laajuutta. Mitä pienempi tehollinen populaatio, eli siitokseen käytettävien koirien määrä on, sitä nopeammin populaation keskimääräinen sukusiitosaste kasvaa ja geenien erilaisia versioita häviää (homotsygoituminen).

Tehollinen populaatiokoko määrittää jalostuspohjan laajuutta. Koirapopulaation perinnölliseen monimuotoisuuteen vaikuttaa se, minkä verran ja minkä sukuisia yksilöitä jalostukseen käytetään. Yksittäisen jalostuskoiran perimä kannassa ei saisi muodostua kohtuuttoman suureksi. Jotta populaation geenipohja pysyisi mahdollisimman laajana, tulisi jalostukseen käyttää mahdollisimman monia eri yksilöitä, sekä uroksia että narttuja, ja niitä tulisi käyttää jalostukseen mahdollisimman tasaisesti. Tämän kokoisessa populaatiossa, kuten dogo argentinoilla Suomessa, olisi hyvä, jos jalostukseen käytettäisiin yhtä montaa narttua kuin urosta.

Pienissä roduissa tehollinen populaatiokoko täytyy pitää riittävän suurena ja säilyttää siten geneettisen vaihtelun mahdollisuus. Jotta tehollinen populaatiokoko ei kääntyisi enempää laskuun, yksittäisen uroksen jälkeläismäärä saisi sukupolven aikana olla korkeintaan 3 - 5 prosenttia koko rodun yksilöiden lukumäärästä. Sukupolven väli on yleensä keskimäärin neljä vuotta ja sillä tarkoitetaan aikaväliä, joka jää koiran syntymän ja sen ensimmäisten pentujen välille. Yhden koirayksilön liikakäytöksi voidaan lukea yli 10 % osuudet kahtena edellisenä vuonna syntyneistä pennuista tai yli 5 % osuudet sukupolvea kohden eli noin neljänä peräkkäisenä vuonna syntyneistä.

Tehollinen populaatiokoko (Ne) lasketaan kaavalla:

$$Ne = 4 * Nm * Nf / (Nm + Nf)$$

Kaavassa Nm = lisääntyvien urosten määrä ja Nf = lisääntyvien narttujen määrä.

Tehollinen populaatiokoko (Ne = effective population size) on niiden yksilöiden lukumäärä, jotka siirtävät alleeleja seuraavaan sukupolveen eli jalostukseen käytetyt nartut ja urokset.

Tehollinen populaatiokoko on siis yleensä aina pienempi kuin populaation kaikkien yksilöiden määrä. Se sukupuoli, jota on käytetty jalostukseen vähemmän vaikuttaa pienentävästi teholliseen populaatiokokoon. Alhainen tehollinen populaatiokoko aiheuttaa populaation keskimääräisen sukulaisuuden ja sukusiitoksen kasvua.

Tulee muistaa, että käytetty laskukaava antaa realistisen kuvan vain ideaalin populaation tehollisesta koosta, joten Ne laskettuna jalostuseläinten määrästä antaa liian optimistisen arvion. Ideaalissa populaatiossa kaikilla yksilöillä on mahdollisuus pariutua ja niillä on suunnilleen sama määrä jälkeläisiä, eivätkä paritetut eläimet ole sukua keskenään. Koirapopulaatiossa näin ei kuitenkaan tapahdu, joten tehollinen populaatiokoko on todellisuudessa pienempi.

22.1.2010

Taulukko 5 Vuosiyhteenveto 2000 – 2008 jalostuspohjasta

* Lähde: Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmä

	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Per vuosi									
- pentueet	9	9	9	10	6	5	2	2	3
- jalostukseen käytetyt eri urokset	8	8	9	7	5	5	2	2	2
- jalostukseen käytetyt eri nartut	9	9	9	10	6	5	2	2	3
- isät/emät	0,89	0,89	1	0,7	0,83	1	1	1	0,67
- tehollinen populaatio	17 (94 %)	17 (94 %)	18 (100 %)	16 (80 %)	11 (92 %)	10 (100 %)	4 (100 %)	4 (100 %)	5 (83 %)
- uroksista käytetty jalostukseen	6 %	3 %	0 %	5 %	17 %	17 %	25 %	5 %	25 %
- nartuista käytetty jalostukseen	8 %	6 %	4 %	12 %	14 %	73 %	29 %	64 %	44 %
Per sukupolvi (4 vuotta)									
- pentueet	37	34	30	23	15	12	7	7	5
- jalostukseen käytetyt eri urokset	27	24	19	15	11	10	6	6	4
- jalostukseen käytetyt eri nartut	31	27	25	20	14	11	7	6	4
- isät/emät	0,87	0,89	0,76	0,75	0,79	0,91	0,86	1	1
- tehollinen populaatio	58 (78 %)	51 (75 %)	43 (72 %)	34 (74 %)	25 (83 %)	21 (88 %)	13 (93 %)	12 (86 %)	8 (80 %)
- uroksista käytetty jalostukseen	5 %	5 %	8 %	12 %	15 %	16 %	15 %	15 %	31 %
- nartuista käytetty jalostukseen	11 %	9 %	17 %	22 %	38 %	51 %	44 %	38 %	26 %

Vuosina 1991–2008 Suomessa on käytetty jalostukseen 37 urosta ja 42 narttua, jolloin tehollinen populaatiokoko on koko ajanjaksona ollut 54.

Vuonna 2000 syntyneistä kolmesta pentueesta kahdessa on käytetty samaa urosta, venäläistä **Van Dzhamia**. Jälkeläisten osuus Suomessa syntyneistä pennuista vuodelta 2000 on 59 prosenttia. Tämä on merkittävä määrä, kun tiedetään ettei 1990 –luvulla pentueita ollut syntynyt Suomeen kuutta enempää. Uroksella on Suomessa syntyneiden 13 jälkeläisen lisäksi Suomeen rekisteröityjä tuontijälkeläisiä neljä kappaletta. Uroksen jälkeläisiä on käytetty jalostukseen Suomessa merkittävästi, toisessa polvessa jälkeläisiä on syntynyt 82 kappaletta. Tämä muodostaa yli viidesosan kaikista Suomessa syntyneistä dogo argentinoista.

Vuosina 2003 – 2004 syntyneissä pentueissa kolmessa yhdestätoista on käytetty samaa urosta, Argentiinan tuontia **Tupac de Calfucuraa**. Tämän uroksen prosentuaalinen jälkeläisosuus kahden perättäisen vuoden aikana on ollut 32 prosenttia. Jälkeläisistä kahta urosta ja kahta narttua on käytetty jalostukseen ja toisessa polvessa jälkeläisiä on syntynyt vuoden 2008 loppuun mennessä 47.

Vuosina 2004 - 2005 syntyneissä pentueissa neljässä kuudestatoista on käytetty samaa urosta, Italian tuontia **Dingo di Casa Nardinia**. Tämän uroksen prosentuaalinen jälkeläisosuus kahden vuoden aikana on ollut 26 prosenttia. Jälkeläisistä yhtä narttua on käytetty jalostukseen, toisessa polvessa jälkeläisiä on vuoden 2008 loppuun mennessä 9.

Vuonna 2008 samaa urosta käytettiin kahdessa pentueessa, joista syntyi 16 pentua. Prosentuaalinen osuus koko vuoden 2008 pentumäärästä on 27,6%.

22.1.2010

Taulukko 6 Suomessa jalostukseen käytetyt urokset (1991 - 2008)

* Suomessa syntyneet urokset lihavoitu

Uros	Syntymä- vuosi	Pentueita	Pentuja	Vuonna 2008	%-osuus syntyneis tä	Pentuja toisessa polvessa	
1	DINGO DI CASA NARDINI	2002	5	33	0	8,50 %	9
2	TUPAC DE CALFUCURA	2001	3	22	0	5,67 %	47
3	ESCARTO'S EL BUEY	2000	3	19	0	4,90 %	0
4	KERBEROS BLANCO SALVADOR	2004	2	18	9	4,64 %	0
5	PERRO PELEA CORDOBES TANGO	2004	2	17	0	4,38 %	0
6	JACKLAFURIA	2003	2	16	16	4,12 %	0
7	MEJSHI	2002	2	16	0	4,12 %	11
8	HIERRO DEI FALCHI BIANCHI	2002	2	15	0	3,87 %	4
9	AGUILA DE LAS AGUAS MANSAS	1998	2	15	0	3,87 %	26
10	VAN DZHAM	1998	2	13	0	3,35 %	82
11	KERBEROS BLANCO EGOISMO	2003	2	13	0	3,35 %	0
12	CALISTO DE LAS AGUAS MANSAS	1998	2	12	0	3,09 %	18
13	TALITO ACKON CAHUAK VERDES PAMPAS	2004	1	10	0	2,58 %	21
14	INDIO-TOBA DEL BAGUAL	1997	1	9	0	2,32 %	30
15	TIGRE VOM KNAUSSERWALD	1994	1	9	0	2,32 %	9
16	LYNX DES GAUCHOS DES LOUVAUX	?	1	9	0	2,32 %	0
17	OMBRE DE SANTA ESMERALDA	2002	1	9	0	2,32 %	22
18	BLANCO PIRATA CALICO JACK	2003	1	9	9	2,32 %	0
19	GALAN DEL DO YEL	2003	1	9	0	2,32 %	0
20	ESTEBAN DI CASA NARDINI	2005	1	9	0	2,32 %	0
21	PIMENTON DEL HUAICO	2003	1	9	0	2,32 %	0
22	ANIBAL CHARISMATIC	2005	1	8	8	2,06 %	0
23	APERIO JAURIA BRAVA	2005	1	8	0	2,06 %	0
24	LUCABRASI	2003	1	8	0	2,06 %	0
25	MATACO DEL GUALILAN	1999	1	8	0	2,06 %	7
26	CEDRICK DEL CAVDILLO	2000	1	7	0	1,80 %	37
27	KERBEROS BLANCO XERODES	1998	2	7	1	1,80 %	0
28	MILORD	2002	1	7	0	1,80 %	0
29	BLANCO PIRATA ELDORADO	2004	1	7	0	1,80 %	0
30	ZORRO DE ANGEL O DEMONIO	2003	1	6	0	1,55 %	0
31	ESCARTO'S SNUFKIN	2006	1	6	6	1,55 %	0
32	ALEX DE LOS HIJOS DE LA LUNA	2005	1	5	0	1,29 %	0
33	PAMPERO DEL HUAICO	2005	1	5	5	1,29 %	0
34	BOCADILLO	2004	1	4	4	1,03 %	0
35	BLANCO DEMONIO BOWIE	2003	1	4	0	1,03 %	0
36	BATIKMARS DELLA VAL CURONE	2001	1	4	0	1,03 %	7
37	GAUCHO DEL CAVDILLO	2002	1	3	0	0,79 %	0
YHTEENSÄ			55	388	58	100,00 %	

22.1.2010

Taulukko 7 Suomessa jalostukseen käytetyt nartut (1991 - 2008)

* Suomessa syntyneet koirat lihavoitu

Narttu	Syntymä- vuosi	Pentueita	Pentuja yhteensä	Vuonna 2008	%-osuus synty- neistä	Pentuja toi- sessa pol- vessa
1 PERRO PELEA CORDOBES ORIANA	2000	3	23	5	5,93 %	0
2 ESCARTO'S LA BELLA	2002	2	18	0	4,64 %	20
3 GRINGA DEL CAVDILLO	2003	2	18	0	4,64 %	22
4 NARAYA	2003	2	18	0	4,64 %	9
5 KERBEROS BLANCO QUERENCIA	2001	2	16	0	4,12 %	14
6 ZANNABIANCA DELLA VAL CURONE	2001	2	16	0	4,12 %	0
7 YARA	2002	2	15	0	3,86 %	0
8 NILSH ROZA VETROV BY JEVIL'S	2000	2	14	0	3,61 %	17
9 MANCHA DE PURAPECA	1999	2	14	0	3,61 %	10
10 UPAMPA DELLA MEZZA LUNA	1999	2	12	0	3,09 %	11
11 DUNA DI CASA NARDINI	2002	1	11	0	2,84 %	0
12 ESCARTO'S CASOMIRA	2003	1	10	0	2,58 %	21
13 ALEXSANDRA	2001	2	10	0	2,58 %	24
14 PENCA DEL TOLKEYEN	2002	2	9	4	2,32 %	0
15 YUMA	1999	1	9	0	2,32 %	9
16 AURA DE AQUERON	1999	1	9	0	2,32 %	10
17 BLANCO MATADOR PICANTE	1996	1	9	0	2,32 %	0
18 KERBEROS BLANCO INCLEMENCIA	2002	1	9	0	2,32 %	0
19 ROSE SPIRIT'S ZURELLA	2005	1	9	9	2,32 %	0
20 JEVIL'S ELENA	2003	1	9	0	2,32 %	0
21 AUDACITY ESTRELLA VIVA IMPRESION	2005	1	9	9	2,32 %	0
22 JALIL DE AGALLAS	2005	1	9	9	2,32 %	0
23 ESCARTO'S LAMIARAN	2006	1	8	8	2,06 %	0
24 JEVIL'S UNA INEZA	2003	1	8	0	2,06 %	0
25 KERBEROS BLANCO XANDRA	1998	1	8	0	2,06 %	59
26 HUAQUI DE NUEVA CORDOBA	2000	1	8	0	2,06 %	0
27 ANGELINA	2002	1	7	0	1,80 %	0
28 ESCARTO'S LA BALANDRA	2000	1	7	0	1,80 %	16
29 AMAZONA	2003	1	7	0	1,80 %	0
30 AUDACITY LUNA DE INDIOS	2004	1	7	7	1,80 %	0
31 NEBLINA	2004	1	6	0	1,55 %	0
32 UTOPIA DE ANGEL O DEMONIO	2003	1	6	0	1,55 %	0
33 ESCARTO'S LUMINOSA	2006	1	6	6	1,55 %	0
34 ESCARTO'S CECILIA	2003	1	6	0	1,55 %	0
35 KERBEROS BLANCO XENA	1998	1	6	0	1,55 %	16
36 CHARAREA VOM KNAUSSERWALD	1995	1	5	0	1,29 %	2
37 NILSH ROZA VETROV ARIADNA	1998	1	4	0	1,03 %	7
38 PERRO PELEA CORDOBES PIRATA	2003	1	4	0	1,03 %	0
39 ESCARTO'S JOVANA	2005	1	3	0	0,77 %	0
40 FORTUNA NIKS LASKA SNOW	2000	1	3	0	0,77 %	0
41 JEVIL'S NICITA	2000	1	2	0	0,52 %	0
42 KERBEROS BLANCO ENVIDIA	2003	1	1	1	0,25 %	0
YHTEENSÄ		55	388	58	100 %	

22.1.2010

Matadorijalostuksen estämiseksi ja kannan monipuolistamiseksi dogo argentinoille tullaan esittämään seuraavanlaista jälkeläisrajoitusta PEVISA -ohjelmaan vuoden 2009 alusta:

Koiralla ei saa pentueen rekisteröintihetkellä olla enempää kuin 27 kappaletta jälkeläisiä rekisteröityinä Suomen Kennelliiton koirarekisteriin. Kuitenkin viimeinen jälkeläismäärän ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Rotua harrastava yhdistys Dogo Argentino Club Finland ry. ylläpitää tietokantaa jalostukseen käytetyistä koirista sekä niiden jälkeläismääristä.

4.2 LUONNE JA KÄYTTÖMINAISUUDET

4.2.1 Rodun tyypillinen luonne

Dogo argentino on metsästyskoira, jolla on vahva vartioimis- ja puolustusvietti. Se on tilanteen niin vaatiessa päättäväinen, itsevarma ja peräänantamaton. Dogo argentinon kuuluu ehdottomasti olla hermorakenteeltaan hyvä ja käytökseltään rauhallinen. Omistajan hyväksymiin vieraisiin sen tulee suhtautua avoimesti ja ystävällisesti. Näitä piirteitä tulee ehdottomasti vaalia ja vahvistaa tulevissa jalostusvalinnoissa.

Jalostuksessa ei tulisi suosia liian matalaviettisiä, ei-rodunomaisia yksilöitä, joilla mm. saalisvietti ja miellyttämisenhalu puuttuvat kokonaan. Jalostukseen tulisi käyttää vain harkiten alkukantaisempia yksilöitä, joiden yhtenä luonteenpiirteenä voidaan todeta varautuneisuutta. Varautuneisuus, arkuudesta puhumattakaan, ei ole toivottava luonteenpiirre. Arkoja ja aggressiivisia yksilöitä ei tule käyttää jalostukseen.

Yksilön luonnetta arvioitaessa tulee ottaa huomioon rodun hidas kypsyminen niin fyysisesti kuin henkisesti. Varsinkin nuorena koirat ovat erittäin ohjaajaherkkiä; ne tottelevat empimättä sitä, jota ne kunnioittavat ja tämän henkilön negatiivinen palaute saa nuoren dogo argentinon epätoivon valtaan. Ne myös lukevat erinomaisesti ohjaajansa tunnetiloja ja mielialaa. Tämä välillä vaikeuttaa koulutusta, koska motivointikeinojen löytäminen voi olla vaikeaa. Toisaalta dogo argentinot ovat työskennellessään erittäin vahvaluonteisia ja kovia, mutta myös reaktioherkkiä ja kohtuullisen teräviä. Rodun luonteessa vastaan tulevat ongelmat johtuvat usein vääränlaisesta koiranpidosta, heikosta sosiaalistamisesta ja puutteellisesta tapakasvatuksesta. Tämä taas johtuu yleensä siitä, ettei rodun luonnetta ole ymmärretty täysin oikein. Dogo argentino on rotuna erittäin signaaliherkkä ja toisaalta eleeton, minkä vuoksi koira ja sen käyttäytyminen tulkitaan usein väärin. Koiran käyttäytymiseen ja reagointiin vaikuttaakin suuresti se, mitä signaaleita se saa vastapuolelta (koiralta/ihmiseltä). Ongelmiin saattavat johtaa myös liian nuorella iällä saadut ikävät kokemukset ja omistajien välinpitämättömyys koulutuksen tarpeellisuudesta.

Suomessa kokemusta on kertynyt rodun luonteesta viimeisen viidentoista vuoden ajalta. Kokemus ei anna mitään viitteitä siitä, miksei dogo argentino olisi asianmukaisesti sosiaalistettuna ja tapakasvatettuna täysin yhteiskuntakelpoinen koirarotu.

Jalostustyötä ajatellen ja rodunomaisten käyttötarkoitusten puuttuessa dogo argentiinon luonteiden testaaminen on erittäin tärkeää. Kuitenkaan suomalainen luonnetesti ei ole paras vaihtoehto kertomaan dogo argentinon metsästysominaisuuksista. Tällä hetkellä se on kuitenkin ainoa virallinen luonnetestausmuoto ja siksi tärkeä koirien luonteita arvioitaessa sekä verrattaessa dogo argentiinon luonteita muihin rotuihin. Ajateltaessa dogo argentiinon palveluskoirarotuna, testaus on ensiarvoisen tärkeää ja kaikille suositeltavaa.

Dogo argentiinon luonnetestattujen vuoden 2008 loppuun mennessä kaikkiaan 35 yksilöä ja pistemäärät vaihtelivat +10 ja +235 pisteen välillä, keskiarvon ollessa +143,16 pistettä. Näitä tuloksia voidaan pitää erinomaisina ja jo vahvasti suuntaa antavina koko rotua tarkastellessa.

Rodun terveydellisistä erikoispiirteistä kuurous tai toispuoleinen kuurous on asia, joka oletetaan vaikuttavan eniten koiran käyttäytymiseen. Tosiasiassa molemmiin korvin kuurot pennut lopetetaan, eikä rekisteröityjä, kuulotestattuja täysin kuuroja koiria Suomessa olekaan. Vuosia sitten, kun pentuja ei vielä kuulotestattu, eräs perhe luuli omaavansa erittäin vaikean ja itsepäisen narttukoiran, joka kuitenkin hieman alle vuoden ikäisenä todettiin molemmiin puolin kuuroksi. Kyseinen koira kilpaili sittemmin ensimmäisenä dogo

22.1.2010

argentinona Suomessa tottelevaisuuskokeissa saavuttaen kahdesti täydet 200 pistettä alokasluokasta sekä ykköstuloksen avoimesta luokasta. Lisäksi se läpäisi järjestyksenvalvojakoirakokeen sekä PERA-A ja -B pelastuskoirakokeet. Omistaja ohjasi koira käsimerkein. Luonteeltaan se oli kuten mikä tahansa hyvin koulutettu, ainoastaan kuuro koira. Muita täysin kuuroja, aikuiseksi eläneitä dogo argentinoja ei tiedossamme ole.

Toispuoleisesti kuulevia koiria sen sijaan on useita. Hyvin harvoin koiran käyttäytymisestä huomaa toispuoleisen kuurouden; lähinnä omistaja tai koiran erittäin hyvin tuntevat pystyvät pistämään merkille asioita, joista toispuoleisen kuurouden voi huomata. Esimerkiksi huudettaessa koira pidemmän matkan päästä, saattaa koira tarkastaa ääntä ensin väärästä suunnasta kääntämällä päätänsä vastakkaiseen suuntaan. Avonaisella, tuulisella paikalla, kuten pellolla, saattaa irti oleva koira kutsuttaessa lähteä jopa täysin vastakkaiseen suuntaan kulkemaan, jos sillä ei ole välitöntä näköyhteyttä omistajaansa. Toispuoleinen kuurous siis näkyy ulospäin lähinnä koiran vaikeutena hahmottaa äänen tulosuuntaa äänen kuulussa reilusti kauempana tai sen ollessa äkillinen ja kaikuva, esimerkiksi pamahdus tai huudahdus. Tämäkin on täysin koirakohtaista; on yksilöitä, joista toispuoleista kuuroutta ei pysty erottamaan edes tarkkailemalla. Tiedossamme on ainakin yksi toispuoleisesti kuuleva uros, joka on luonnetestattu pistemäärällä 214 ja todettu laukausvarmaksi. Toispuoleista kuuroutta ei pystytty testissä havaitsemaan koiran käytöksestä.

Kuuroudella ja/tai toispuoleisella kuuroudella ei siis varsinaisesti näytä olevan vaikutusta koiran luonteeseen; lähinnä käyttäytymismalleihin tietyissä tilanteissa, ja niissäkin hyvin koirakohtaisesti. Rodun alkuperämaassa kuuloa ei testata luotettavin menetelmin (esim. BAER), vaan pennut testataan ennen luovutusta taputtamalla käsiä yhteen tai tuottamalla muuten äkillistä ääntä. Jos pentu reagoi tähän, sen todetaan olevan kuuleva (vaikka se tosiasiansa saattaakin olla kuuleva vain toispuoleisesti) ja ääneen reagoimattomat pennut lopetetaan kuuroina. Näin ollen toispuoleisesti kuulevien koirien käyttäytymisestä ei osata kertoa juuri mitään erityistä myöskään rodun kotimaassa.

Sukupuolieroja käyttäytymisessä aiheuttaa eniten urosten ja narttujen hormonitoiminta; tosin tämä lienee yleistä lähes kaikille koiraroduille. Urokset pyrkivät vartioimaan omaa reviiriään ja mukavuusalueuttaan lauman ulkopuolisilta koirilta narttukoiria herkemmin, jolloin koiran hyvä hallinta on erittäin tärkeää.

4.2.2. Luonnetesti

Luonnetestin tarkoitus on arvioida ja kirjata koiran käyttäytyminen tilanteessa, joissa sen hermosto joutuu rasitetuksi. Testitulosta voidaan hyödyntää koiran luonnekuvan määrittämiseen ja koulutuskelpoisuuden arviointiin. Testitulosta antaa myös viitteitä koiran jalostuskelpoisuudesta rotujärjestöille ja kasvattajille. (Suomen Kennelliitto: <http://www.kennelliitto.fi/Fl/toiminta/kokeet/luonnetesti/etusivu.htm>)

Periaatteessa luonnetesti etsii kaikissa suorituksissa reaktioita, ja toisilla koirilla nämä saadaan näkyviin huomattavasti pienemmällä ärsykkeillä kuin toisilla. Tämä on aiheuttanut paljon kiistelyä testiyleisön joukossa, kun toisille koirille esimerkiksi puolustushalua testattaessa testituomarin hyökkäys ohjaa kohden loppuu jo hyvin aikaisin, ja toisen koiran tapauksessa hyökkäävä tuomari saattaa jopa käydä fyysisestikin ohjaajaan käsiksi. Mikäli koira selkeästi jo hyökkäyksen alkuvaiheessa ilmaisee alistuvansa ja halunsa paeta, on täysin turha rasittaa koira tarpeettomasti jatkamalla uhkaa. Yksi testituomarin tärkeimmistä tehtävistä, jonka aina tulee voittaa yleisön viihdyttäminen, on estää koiran liiallinen rasittaminen. Sama koskee kaikkia testitilanteita, koira määrää aina suorituksen voiman. (<http://www.dogsports-online.com/lte/esittely.htm>)

Osallistumisoikeus on Kennelliiton tai sen hyväksymään koirarekisteriin merkityillä puhdasrotuisilla koirilla, jotka ovat vähintään kahden ja enintään kuuden vuoden ikäisiä sekä Kennelliiton määräysten mukaisesti rokotettuja ja tunnistusmerkittyjä. Kivesvikainen uros saa osallistua testiin. (Suomen Kennelliitto: <http://www.kennelliitto.fi/Fl/toiminta/kokeet/luonnetesti/etusivu.htm>)

22.1.2010

4.2.2.1 Testattavat ominaisuudet

Suomalaisen luonnetestin tuloksissa arvioidaan koiraa yhdeksän eri ominaisuuden suhteen. (<http://www.dogsports-online.com/lte/esittely.htm>)

1) Toimintakyky

Eräs testin tärkeimmistä tuloksista. Toimintakyvyn arvosana kuvaa koiran kykyä tehdä ratkaisuja erilaisissa sille uusissa tilanteissa. Toimintakykyä ilmaisee yhtälailla puolustautuminen kuin pakokin, toimintakyvyttömyys ilmenee koiran pyrkiessä joko mitätöimään tilanteen, tai sen muutoin jäähmettyessä paikalleen mitään tekemättömäksi.

Toimintakyvyn testaamiseen on luonnetestissä kaksi erikoiskoetta: KELKKAKOE, jossa vedetään esim. kellekälle kyhättyä epämääräistä ihmistä muistuttavaa hahmoa hiljalleen kohti koira. Hahmo vedetään lopuksi aivan ohjaajan luo. Koiran tulee pelätä hahmoa ja väistää sitä - varsinainen toimintakyky mitataan kelkan pysähtyttyä: miten nopeasti koira tulee tutkimaan sille pelottavaa "mörköä".

Sekä nk. PIMEÄ HUONE, jossa ohjaaja menee koira peräänsä kutsuen heikosti valaistuun tilaan (kellari tms). Koira jää toisen tuomarin kanssa ulkopuolelle odottamaan kunnes ohjaaja on poistunut, ja se päästetään hetken kuluttua sisään. Koiran tulisi etsiä ohjaaja pimeästä ilman apua (kutsu tms). Tässä kokeessa ei etsimiseen kulutettu aika merkitse mitään, kunhan koira liikkuu - toimii - koko ajan. Tästä osasuorituksesta puuttuu kelkkakokeeseen oleellisesti kuuluva uhka.

2) Terävyys

Terävyys on koiran taipumusta reagoida aggressiivisesti sitä uhkaavaa ihmistä kohtaan. Mitä terävämpi koira on, sitä pienemmästä ärsytyksestä se käyttäytyy aggressiivisesti.

Terävyyden arviointiin on luonnetestissä oma erikoiskokeensa: Koira kiinnitetään lyhyellä taluttimella seinään tms. ja ohjaaja poistuu näkyvistä. Koiran rauhoituttua alkaa toinen testituomareista lähestyä sitä ensin epäroiden, ja lopuksi selkeän uhkaavasti. Saavuttuaan koiran luo tuomari lopettaa uhkaamisen ja alkaa puhua koiralle ystävällisesti. Koiran tulee lopettaa kaikki aggressiivinen tai pelokas käyttäytyminen ja antaa nyt ystävällisen hyökkääjän koskea itseensä.

3) Puolustushalu

Puolustushalu on koiran perinnöllinen halu puolustaa laumaansa. Tätä kuten muitakin ominaisuuksia arvioidaessa pyritään luonnetestissä arvioimaan nimenomaan halua, ei opittua kykyä. Koiran toiminnan voimakkuus sen puolustaessa ohjaajaansa ei vaikuta arvosanaan, tärkeämpää on mm. sen asema ohjaajaan ja hyökkääjään nähden. Kun koira pyrkii pysymään ohjaajan ja hyökkääjän välissä osoittamatta minkäänlaista aggressiivisuutta, voidaan katsoa sillä selvästi olevan puolustushalua, kun taas voimakkaastikin ohjaajan selän takaa haukkuva ja muriseva koira saattaa omata puutteita tässä ominaisuudessa.

Puolustushalua testataan suorittamalla hyökkäys koiran kanssa kulkevaa ohjaajaa kohti.

4) Taisteluhalu

Taisteluhalu on koiran perinnöllinen halu käyttää ruumistaan leikkimieliseen (tai todelliseen) taisteluun saavuttaakseen haluamansa päämäärän. Tämä ilmenee useimmiten leikkimishaluna. Väsyessään fyysisesti koira jatkaa toimintaa nimenomaan taisteluhalunsa avulla.

Luonnetestissä taisteluhalua mitataan erikoiskokeella, jossa tuomari leikkii koiran kanssa kepillä, rätillä tms. Kun koira kiinnostuu lelusta, aloitetaan taisteluleikki, joka lopuksi lopetetaan "kesken", jotta nähdään haluaako koira vielä jatkaa sitä oma-aloitteisesti. Kaikki koirat eivät ole tottuneet leikkimään ihmisen kanssa, tai ovat perusuonteeltaan pidättyväisiä vierasta kohtaan, joten niiden ei voi odottaakaan leikkivän vieraan ihmisen kanssa. Tässä tilanteessa annetaan ohjaajan yrittää leikkiä koiransa kanssa. Vaikka koira ei leikkisi ollelukaan, näkyy taisteluhalu muissakin luonnetestin osasuorituksissa (esim. kelkkakokeessa). Pelkkä leikkiminen ei ratkaise annettavaa arvosanaa.

22.1.2010

5) Hermorakenne

Koiran hermojen vahvuus on sen tärkeimpiä jokapäiväiseen elämään vaikuttavia tekijöitä. Tämä ominaisuus ei ole mitenkään omistajan vaikutettavissa. Syntyään hermoheikkoa koiraa ei voi esimerkiksi pentuajan totuttamisella parantaa. Samoin perimältään hyvähermoinen koira kestää merkittävästi enemmän "kolhuja" elämässään niiden vaikuttamatta sen käyttäytymiseen.

Hermorakennetta tarkkaillaan koko luonnetestin ajan. Optimissaan koiran tulisi kohdata järkkymättä kaikki testiin kuuluvat oudot tilanteet.

6) Temperamentti

Temperamentti on koiran kyky havainnoida ympäristöään ja toimia sen mukaisesti. Kyse ei ole ainoastaan sen nopeudesta reagoida, vaan optimissaan koiran tulisi havaita kaikki siihen vaikuttavat ympäristön tapahtumat ilman viivettä ja reagoida niihin. Temperamentin ollessa liian korkealla, häiritsevät kaikki ympäristön tapahtumat sen keskittymistä tilanteisiin. Temperamentin arviointiin on oma erikoiskokeensa: Ohjaajan kanssa kulkevan koiran perään lasketaan esimerkiksi telineellä oleva kivillä tms. täytetty tynnyri, jolla pyritään aikaansaamaan koiralle takaa-ajotilanne. Koiran väistöliikkeen voima ja hallinta kuvaavat sen temperamenttia.

7) Kovuus

Kovuudella tarkoitetaan koiran taipumusta muistaa sille epämiellyttäviä (ja muitakin) kokemuksia ja välttää niiden kohtaamista uudelleen. Tämä ominaisuus on ratkaisevassa asemassa koiran käyttäytymisen ilmeneeseen. Perimältään pehmeän koiran näkyvä käyttäytyminen muuttuu etenkin sen elämän alkuvaiheessa paljonkin kokemusten perusteella, kun taas kova koira ei anna näiden vaikuttaa käyttökseen.

Luonnetestissä koiran kovuutta tarkkaillaan koko testin ajan, ja lisäksi sille on oma erikoiskokeensa: Ohjaajan kanssa kulkeva koira pelästytetään esimerkiksi kulman takaa äkkiä sen eteen avatun sateenvarjon avulla. Koiraa ei päästetä selvittämään mitä tapahtui, vaan ohjaaja vie sen pois paikalta heti varjon avautumisen jälkeen. Hetken päästä ohjaaja palaa koiran kanssa tapahtumapaikalle. Pehmeä koira ei tule vapaaehtoisesti uudelleen paikalle, vaan tarvitsee houkuttelemista - kova koira puolestaan ei muista tapahtunutta, vaan kulkee reippaasti uudelleen tapahtumapaikalle.

8) Luoksepäästävyys

Luoksepäästävyyttä mitataan koiran suhtautumisella vieraaseen, ystävällisesti käyttäytyvään ihmiseen. Koiran tulisi antaa tämän ottaa kontakti ja koskea itseensä.

9) Suhtautuminen ampumiseen

Luonnetestiin kuuluu aina kaksi 9mm pistoolilla ammuttua laukausta. Koiran tulisi säilyttää toimintakykynsä laukauksista huolimatta. Laukaukset ammutaan testin viimeisenä osiona, jotta mahdollisesti ampumiseen voimakkaasti reagoivien koirien muut ominaisuudet saadaan arvioitua ilman laukausten aiheuttamaa painetta.

4.2.2.2 Testin tulokset

Edellä luetellut ominaisuudet arvioidaan kuusiportaisella asteikolla +3 ... -3, jolla negatiiviset arvosanat ilmentävät ei-toivottua käyttäytymistä. Useimmissa arvosanoissa testin kannalta korkein arvosana +3 ei suoraan kuvaa testattavan ominaisuuden suurinta tasoa tai voimaa, esimerkiksi puolustushalun +3 arvosana annetaan kohtuullista halua osoittavalle koiralle - suuri tai erittäin suuri hillitsemätön puolustushalu alentaa arvosanaa. Vain toimintakyvyn ja hermorakenteen arvostelussa korkein arvosana vastaa ominaisuuden suurinta voimakkuutta. Kullekin ominaisuudelle on lisäksi määritelty kerroin (1-35), jolla kerrottuna annetut arvosanat muodostavat testin loppupisteet. Kertoimet on määritetty testattavien ominaisuuksien koulutettavuuden peittämiseksi: esimerkiksi koiralle helposti koulutettavan puolustushalun kertoimenä on 1, kun taas hermorakenteen kerroin on 35. Poikkeuksena on suhtautuminen ampumiseen, joka arvioidaan vain asteikolla + ja -. Miinus ilmaisee koiran suhtautuneen voimakkaan pelokkaasti ampumiseen.

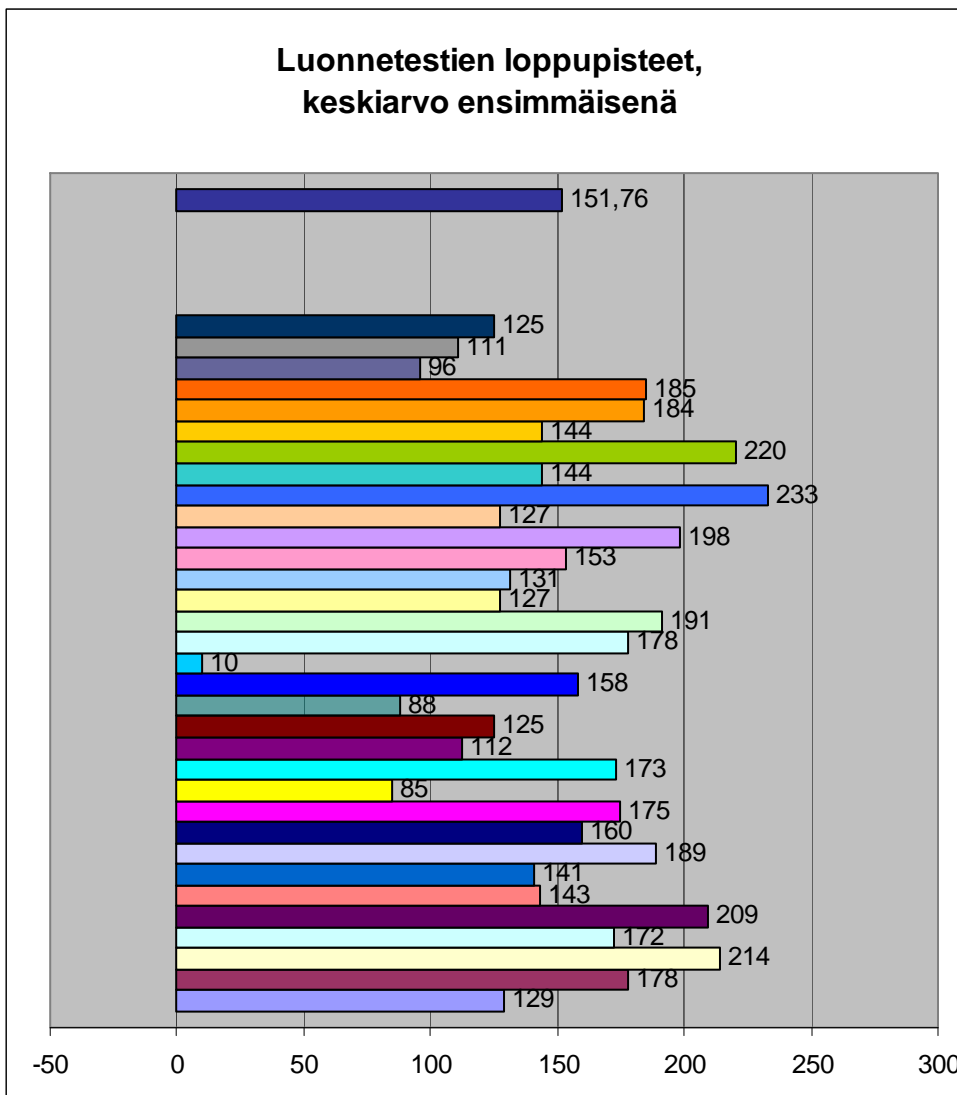
Testin loppupistemäärä ei käytännössä kerro lähestulkoon mitään itse koirasta, vaan tulos on luettava eri osa-alueiden arvosanoista. Testin maksimipistemäärä - 300 pistettä - ei suinkaan ole optimi kaikille koiraro-

22.1.2010

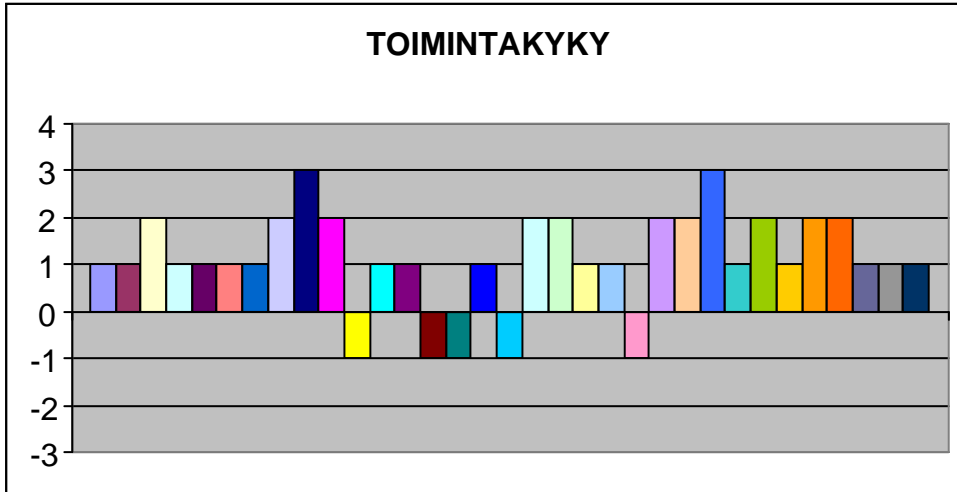
duille. Testituloksia tarkasteltaessa tulee aina muistaa rodun alkuperäinen tarkoitus, ja verrata tuloksia sen vaatimuksiin. Esimerkiksi suurikokoisille seurakoiraroduille testin optimiarvot (suuri taisteluhalu, vilkas temperamentti, kohtuullinen terävyys jne) eivät kuulu, eikä niitä tule testituloksessa toivoakaan. (<http://www.dogsports-online.com/lte/esittely.htm>)

Taulukko 8 Luonnetestien loppupisteet, vuoden 2007 loppuun mennessä

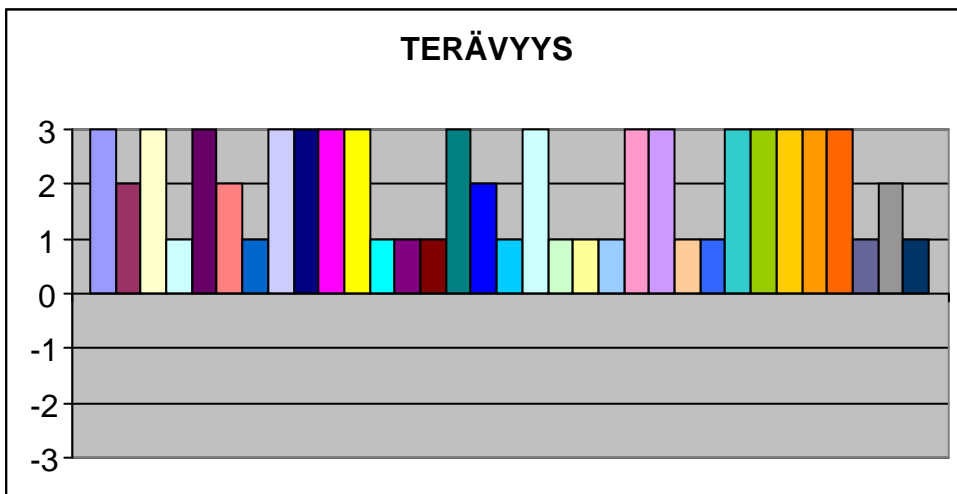
Testit on kuitenkin tehty hyvin pitkällä aikavälillä ja koirat edustavat eri sukulinjoja ja usea on tuontikoira, ensimmäinen testattu koira on jo vuodelta 1996. Rotua harrastavan yhdistyksen tiedotuksen johdosta testaus onkin yleistynyt tämän vuosituhannen kuluessa. Erityisesti testaustoimintaa vauhditti yhdistyksen järjestämä kaksipäiväinen luonnetesti vuonna 2007, jonne etusijalla olivat dogo argentinot. Tuolloin testattiinkin 16 rodun edustajaa.

Taulukko 9 Luonnetestien tulokset osa-alueittain selityksineen, vuoden 2007 loppuun mennessä

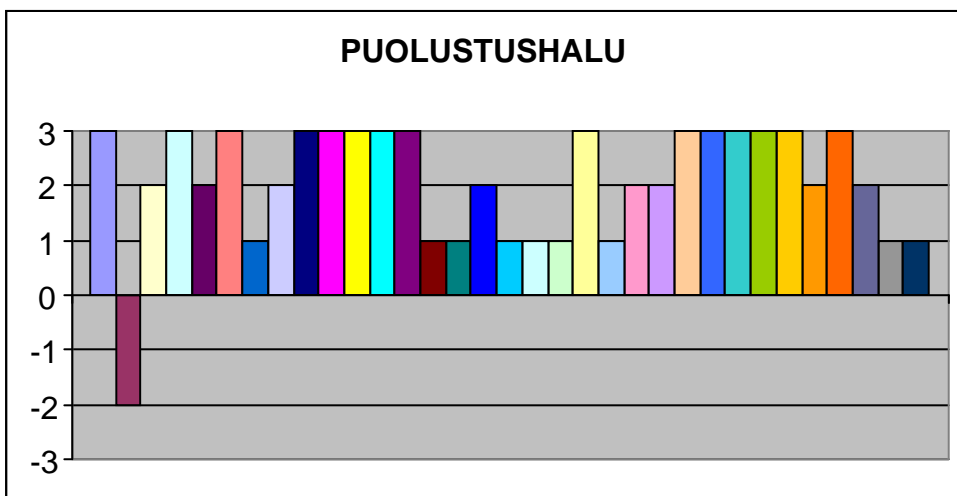
1. TOIMINTAKYKY

- 3 Suuri
- 2 Hyvä
- 1 Kohtuullinen
- 1 Pieni
- 2 Riittämätön
- 3 Toimintakyvytön

2. TERÄVYYS

- 3 Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua
- 2 Suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua
- 1 Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua
- 1 Pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin
- 2 Kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin
- 3 Suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin

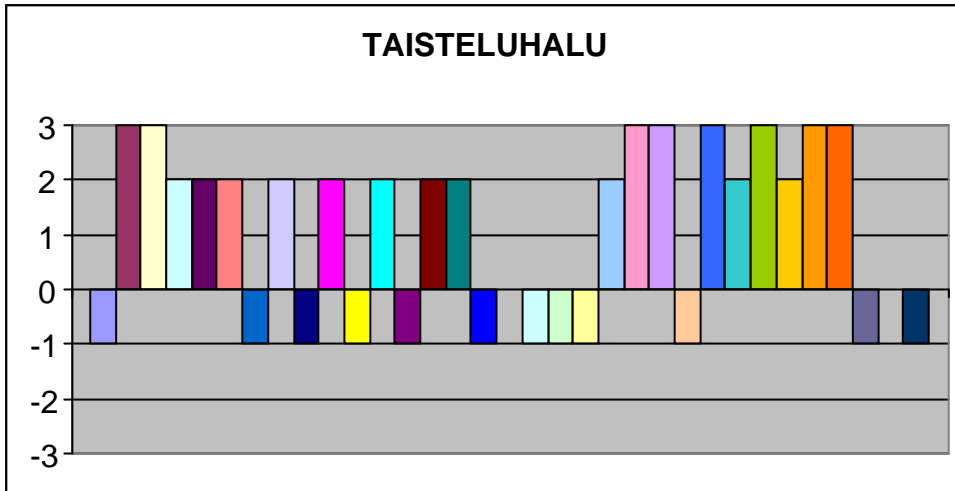

3. PUOLUSTUSHALU

- 3 Kohtuullinen, hillitty
- 2 Suuri, hillitty
- 1 Pieni
- 1 Haluton
- 2 Erittäin suuri
- 3 Hillitsemätön

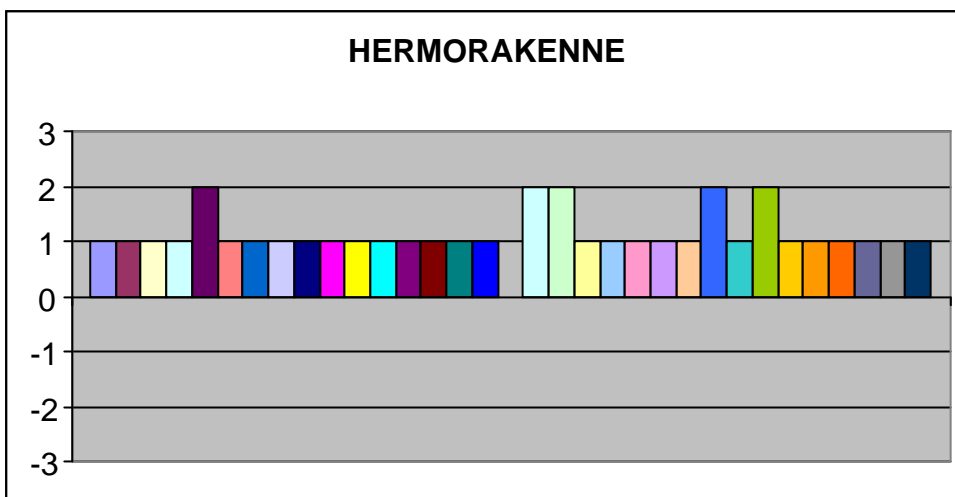

22.1.2010

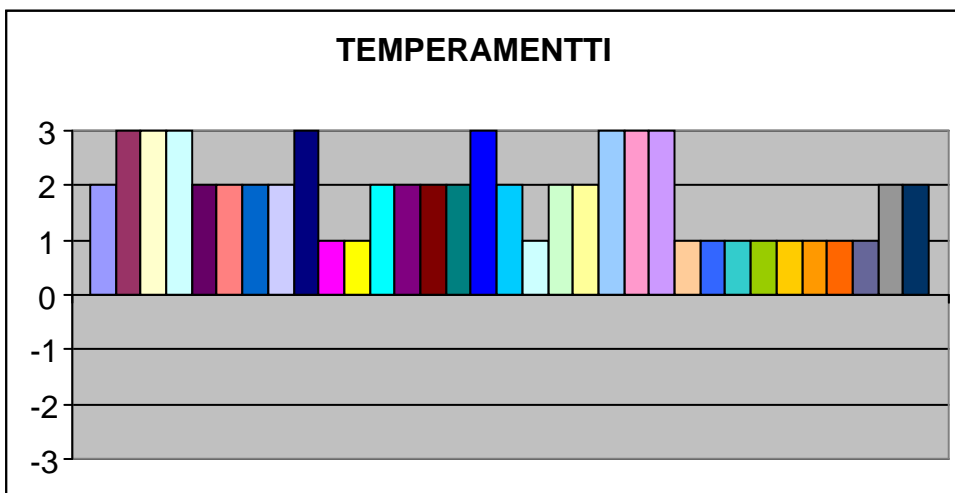
4. TAISTELUHALU

- 3 Suuri
- 2 Kohtuullinen
- 1 Erittäin suuri
- 1 Pieni
- 2 Riittämätön
- 3 Haluton

5. HERMORAKENNE

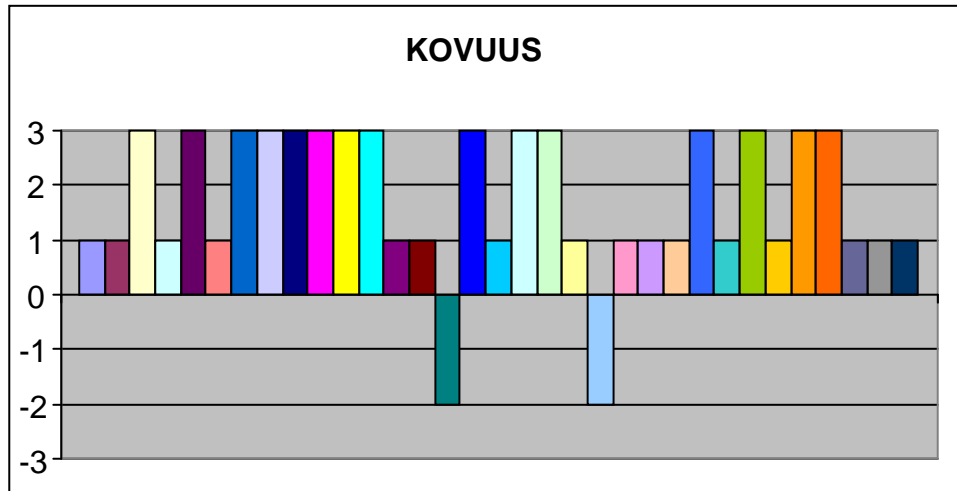
- 3 Tasapainoinen ja varma
- 2 Tasapainoinen
- 1 Hieman rauhaton
- 1 Vähän hermostunut
- 2 Hermostunut
- 3 Erittäin hermostunut

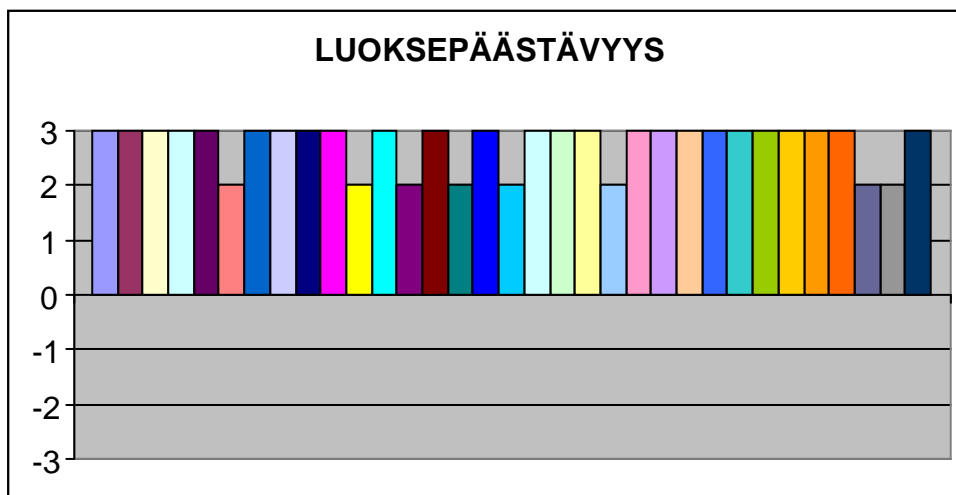
6. TEMPERAMENTTI

- 3 Vilkas
- 2 Kohtuullisen vilkas
- 1 Erittäin vilkas
- 1a Häiritsevän vilkas
- 1b Hieman välinpitämätön
- 1c Impulsiivinen
- 2 Välinpitämätön
- 3 Apaattinen

22.1.2010

- 7. KOVUUS**
- 3 Kohtuullisen kova
 - 2 Kova
 - 1 Hieman pehmeä
 - 1 Erittäin kova
 - 2 Pehmeä
 - 3 Erittäin pehmeä

- 8. LUOKSEPÄÄSTÄVYYS**
- 3 Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin
 - 2a Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen
 - 2b Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen
 - 1 Mielistelevä
 - 1 Selvästi pidättyväinen
 - 2 Hyökkäävä
 - 3 Salakavala

Suomessa luonnetestattujen yksilöiden perusteella rodun nykyluonne on pääpiirteittäin avoin ja luoksepäästävä. Puolustushalu on pieni ja kohtuullinen, hillitty, terävyys on pieni tai, kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua. Temperamentti on vaihdellut erittäin vilkkaasta vilkkaaseen. Hermorakenne on testattu hieman rauhattomaksi ja tämä selittyy luonnetestituomarien mukaan metsästyskoiraominaisuuksilla, metsästyskoiran tulee alati tarkkailla ympäristöään. Toimintakyky on pääsääntöisesti kohtuullinen ja kovuuden suhteen dogo argentinot ovat joko kohtuullisen kovia tai hieman pehmeitä. Laukauspelottomuudesta dogo argentinot ovat saaneet vain plus – merkintöjä, joiden merkitys on hieman vaihdellut vuosien kuluessa laukausvarmasta, laukauskokemattomaan ja paukkuärtyisään. Kuitenkaan yhtään laukausaltista tai laukausarkaa dogo argentinota ei ole testeissä löytynyt.

22.1.2010

Taulukko 10 Luonnetestien tulosten keskiarvojen perusteella: Dogo argentinojen nykyluonteen pääpiirteet

TOIMINTA-KYKY	TERÄVYYS	PUOLUSTUS-HALU	TAISTELU-HALU	HERMO-RAKENNE	TEMPPERA-MENTTI	KOVUUS	LUOKSE-PÄÄSTÄVYYS
Hyvä/ Kohtuullinen	Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua / Pieni	Kohtuullinen, hillitty/ Pieni	Suuri, kohtalainen /Pieni	Hieman rauhaton	Vilkas/ Erittäin vilkas	Kohtuullisen kova/ Hieman pehmeä	Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin/ Luoksepäästävä aavistuksen pidättyväinen /Luoksepäästävä hieman pidättyväinen

Rotua harrastava yhdistys toivoo yhä enemmän koiria luonnetestattaviksi ja tähän tullaan harrastajia kannustamaan järjestämällä vuosittain ainakin yksi virallinen luonnetesti, jonne etusijalla ovat dogo argentinot. Tavoitteena on, että valtaosa jalostuskoirista luonnetestattaisiin, mieluiten jo ennen jalostuskäyttöä. Tulevaisuuden haasteisiin kuuluu myös rodun luonneprofiilin tekeminen ja luonnetestauksen saaminen mukaan valioarvo- tai jalostussääntöihin.

4.2.3 MH-luonnekuvaus

Hiljattain Suomen Kennelliiton viralliseksi testiksi hyväksymä MH-luonnekuvaus (Mental beskrivning Hund) on toinen suositeltava tapa testata dogo argentinojen luonnetta ja käyttäytymistä puolueettomasti alan asiantuntijoilla.

MH:n tarkoitus on kerätä aineistoa koiran käyttäytymisestä ohjeen määrittelemissä tilanteissa. Kuvaustuloksia roduttain yhdistelemällä saadaan tietoa rodulle tyypillisestä luonteesta. Yksittäisen koiran MH kuvaa näin koiran luonteenominaisuuksia sekä yksilönä että rodulle tyypilliseen ja ihanneluonnekuvaan verrattuna. Osallistumisoikeus on Kennelliiton tai sen hyväksymään koirarekisteriin merkityillä puhdasrotuisilla koirilla, jotka ovat vähintään 18 kuukauden ikäisiä. Koiran tulee täyttää Kennelliiton kulloinkin voimassa olevat rokotus-, tunnistusmerkintä- ja antidopingsäännösten vaatimukset. Koiraa voi osallistua MH:een vain yhden kerran. (http://www.kennelliitto.fi/FI/toiminta/kokeet/MHluonnekuvaus/mh_luonnekuvaus.htm)

MH-luonnekuvauksen osioihin ja arvosteluun voi tutustua MH-luonnekuvauksen järjestämisohteessa Suomen Kennelliiton internetsivuilla osoitteessa: http://www.kennelliitto.fi/NR/rdonlyres/66B93581-73A0-4C6E-95E2-DBD1D13D7C65/7191/MH_Jarjestamisohje.pdf.

Vuoden 2008 loppuun mennessä yhtään dogo argentinoa ei ole MH-luonnekuvattu Suomessa.

4.2.4 Luonteenpiirteet, rodun käyttötarkoitus ja tulevaisuuden haasteet

Dogo argentino on ennen kaikkea käyttökoira, joka ei sovellu pelkästään ns. sohvakoiraiksi. Siksi monet rodun luonteenpiirteet jäävät käyttämättä ja hyödyntämättä nykyisten käyttötarkoitusten puitteissa maassamme. Rotua käytetään edelleen muualla maailmassa (mm. Argentiina ja muu Etelä-Amerikka, USA, Venäjä, eräät Kaukoidän maat, sekä eräät Itä-Euroopan maat) sen alkuperäiseen käyttötarkoitukseen.

22.1.2010

ajavana ja kiinnipitävänä metsästyskoirana. Maahamme on tuotu lukuisia yksilöitä, joiden vanhempia on käytetty tai käytetään edelleen tähän tarkoitukseen. Suomessa on syntynyt pentueita, joissa vanhempina on ulkomaisia metsästyskoiria, mm. vielä vuonna 2006. Dogo argentinon reaktioherkkyys ja terävyys ovat rodulle kuuluvia luonteenpiirteitä. Sen vuoksi rodusta ei pidä väkisin tehdä pelkästään kaikille sopivaa ja helppoa kotikoiraa. Etenkin dogo argentinon kohdalla koiranpidolla ja tapakasvatuksella on äärimmäisen suuri merkitys yksilön luonteen muodostumiselle.

Rotua pidetään tänä päivänä maassamme ja monissa Euroopan maissa lähinnä seura- ja vartiokoirana. Yleensä maailmalla rotua ei ole systemaattisesti käytetty muihin käyttötarkoituksiin, kuin metsästykseseen ja vartiointiin. Erilaisten lajien harrastaminen on vielä lapsenkengissä, mutta Pohjoismaissa, etenkin Ruotsissa, jälki, haku ja verijälki ovat olleet suosittuja harrastuksia; virallisia koetuloksia on kuitenkin vain muutama. Ruotsin tapaan Suomessa on hyödynnetty rodun ominaisuuksia enemmän kuin useimmissa muissa maissa. Etelä- ja Pohjois-Amerikassa sekä Etelä- ja Itä-Euroopassa rotu koetaan käyttötarkoitukseltaan edelleenkin ensisijaisesti metsästyskoiraksi ja sen käyttö tässä tarkoituksessa on aktiivista.

Rotu soveltuu moniin harrastuksiin ja kotikoiraksikin luonteenpiirteidensä ansioista hyvin. Dogo argentinon rotumääritelmässään korostetaan, että koiran tulee olla avoin ja luoksepäästävä ja tätä ominaisuutta on vaalittava ehdottomasti. Niin kotimaisten kokemusten, kuin luonnetestien perusteella voidaan todeta, että nykyäänkin luonteen selvimpiä piirteitä ovat ystävällisyys ja hyväntahtoisuus. Rodusta haaveilevia pennunostajia tulisi perehdyttää rodun kaikkiin ominaispiirteisiin ja varmistua siitä, että ostaja nimenomaan toivoo koiraltaan dogo argentinolle luonteenomaisia piirteitä.

Tällä hetkellä ei ole vielä tarpeeksi näyttöä siitä, mihin lajeihin ja käyttötarkoituksiin dogo argentino todella soveltuu Suomessa. Rodulla on niin kotimaisten kuin ulkomaistenkin kokemusten mukaan monia käyttöominaisuuksia, mutta ne täytyy harrastajien tuoda esille ja kaikkien nähtäville.

Taulukko 11 Käyttäytymiskoetulokset, BH 2003–2008, yht. 12 kpl

Rek. nro	Nimi	Suku- puoli	Tulos	Paikka ja aika	Tuomari
FIN12840/01	JEVIL'S NICO	uros	PAKK1 BH	Lohja, 6.5.2003	MÖNKKÖNEN MAIKKU
FIN44221/01	AMORE	uros	PAKK1 BH	Nokia, 29.8.2004	HEINO AIMO
FIN21316/02	BATIKMARS DELLA VAL CURONE	uros	PAKK1 BH	Raisio, 2.10.2004	LEMPINEN SIRKKA
FIN19108/98	NIGHT-DOG'S ROSEBUD	narttu	PAKK1 BH	Hamina, 8.5.2004	MÄKELÄ LAURA
FIN44724/03	ARADO	uros	PAKK1 BH	Hämeenlinna, 29.4.2006	KAINAMO JARMO
FIN24601/05	ROSE SPIRIT'S ZORA	uros	PAKK1 BH	Kotka, 14.10.2006	HÄKKINEN VESA
FIN38442/04	ZAPATILLA	narttu	PAKK1 BH	Espoo, 11.11.2006	REINIKAINEN ANNA-LIISA
FIN23945/05	ESCARTO'S JACQUITA	narttu	PAKK1 BH	Kouvola, 29.9.2007	HÄKKINEN VESA
FIN40128/03	NARAYA	narttu	PAKK1 BH	Kouvola, 29.9.2007	HÄKKINEN VESA
FIN24600/05	ROSE SPIRIT'S ZURELLA	narttu	PAKK1 BH	Kotka, 18.6.2007	HÄKKINEN VESA
FIN47902/05	TIGIDAS ENCHANT	narttu	PAKK1 BH	Lahti, 2.8.2007	TIKKANEN LEILA
FIN39525/04	KERBEROS BLANCO SALVADOR	uros	PAKK1 BH	Lahti, 2.6.2008	TIKKANEN LEILA

22.1.2010

Kaiken kaikkiaan 12 dogo argentinoa on läpäissyt käyttäytymiskokeen vuoden 2008 joulukuuhun mennessä. Palveluskoirakoeoikeudet saatiin vuoden 2009 alusta. Oletettavasti vuonna 2009 koekäyntimäärät kasvavat ja tuloksiakin syntyy.

Varsinkin pelastuskoiraharrastus on dogo argentino -harrastajien suosiossa. Pelastuskoirapuolelta on saavutettu ensimmäiset tulokset jo vuodelta 2000 ja 2001 rauniokokeesta. Lisäksi vuonna 2008 on yksi koirakko suorittanut IPO-R PESO / PESO1 eli IPOR on kansainvälisen pelastuskoira kokeen soveltuvuuskokeen jälkikokeen saaden RH-E koulutustunnuksen. Lisäksi sama koirakko on kansallisissa kokeissa suorittanut PEKO / PERA A eli rauniokoe A:n hyväksytysti ja PEKO / PEJÄ PEJÄ-H pelastusjälkikokeen hyväksytysti. Lukuisia muita koirakkoja harrastaa pelastushakua ja -jälkeä sekä raunioetsintää, näistä odotetaan tulevaisuudessa aktiivisia kilpailijoita.

Vuosien varrelta löytyy myös muutama hyvällä menestyksellä tottelevaisuuskokeissa kilpaillut rodun edustaja. Lisäksi Suomesta löytyy kaksi järjestyksenvalvontakokeen läpäissyttä dogo argentinoa.

Myös vuoden 2007 ja 2008 aikana toteutetaan laajaa käytöskyselyä, jonka tulokset eivät valitettavasti ehdi tämän JTO:n tietoihin mukaan. Tällä hetkellä rodun luonteesta ei löydy luonnetestitulosten lisäksi muuta virallista tai tutkittua tietoa.

22.1.2010

4.3 TERVEYS

4.3.1 PEVISA -ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

4.3.1.1 Lonkkanivelen ja kyynärnivelen kasvuhäiriö

Lonkka- ja kyynärniveldysplasia ovat koirien yleisimpiä perinnöllisiä sairauksia. Nämä nivelen kasvuhäiriöt kehittyvät nopean kasvun aikana; nivelen osat muodostuvat toisiinsa nähden yhteensopimattomiksi, mikä aiheuttaa niiden hankautumista toisiaan vasten. Nivel kuluu ja kuluminen johtaa vähitellen nivelrikkoon. Epämuodostunut ja kulunut nivel aiheuttaa koiralle kipua ja koiran liikkuminen vaikeutuu. Vakavimmissa tapauksissa nivelrikon edetessä koira invalidisoituu täysin

Lonkkaniveldysplasiassa lonkkanivelen nivelmalja on synnynnäisesti liian matala, jolloin reisiluun pää ei saa riittävästi tukea ja nivelestä tulee epävakaa. Epävakauden seurauksena nivelmaljan reunoille ja nivelpussin kiinnityskohtaan reisiluun kaulan ympärille reisiluun pään viereen alkaa muodostua rusto- ja luulisää. Reisiluun pääkin muuttuu enemmän ja vähemmän epämuodostuneeksi toisaalta dysplasia-asteesta, toisaalta koiran painosta riippuen.

Kyynärniveldysplasia jakautuu useampaan vauriotyyppiin, jotka voivat esiintyä joko yhdessä tai erikseen:

- 1) Häiriö luunmuodostuksessa (osteokondroosi) on lähinnä nivelen tai kasvuruston luutumishäiriö, joka ilmenee yhdessä tai useammassa nivelessä (olkapää-, kyynär-, polvi- ja kinnernivelessä sekä selkärangassa).
- 2) Kyynärpään ulokkeen irtautuminen tai rapautuminen (Processus anconaeuksen irtopalamuoto) aiheutuu siitä, että sairaudessa kyynärluun kärki ei kiinnity normaalisti muuhun kyynärluun yläosaan. Luultavasti sen vuoksi, että kyynärluun nivelpinta ja olkaluun nivelnastat kasvavat eri tavalla.
- 3) Kyynärnivelen/olkavarren varislisäkkeen irtoaminen tai rapautuminen (Processus coronoideus irtopalamuoto). Nivelpinnan eri osat eivät kasva samaan tahtiin, jolloin kyynärluun nivelpinta on hieman korkeammalla kuin varttinäluun pinta. Tällainen nivelpinta vaurioituu rasituksessa herkästi.

Sekä lonkka- että kyynärdysplasia periytyvät kvantitatiivisesti eli niihin vaikuttaa suuri määrä geenejä sekä monet ympäristötekijät. Sairastumiselle altistavia ympäristötekijöitä ovat mm. liian nopea kasvu, pentuajan liiallinen rasitus, ylipaino pentuajana ja vääränlainen ruokinta. Luultavaa kuitenkin on, että ilman perinnöllistä taipumusta muutoksia ei saada aikaan pelkällä liikaruokinnalla, mutta jos taipumuksia on, muutoksia voidaan pahentaa.

Lonkka- ja kyynärdysplasian periytymisasteet vaihtelevat eri tutkimuksissa, mutta joka tapauksessa ne periytyvät vähintään kohtalaisesti, joten lonkka- ja kyynärnivelen kasvuhäiriöt olisivat vähennettävissä jalostusvalinnan avulla. Valtaosalla erituisista koirista periytymisasteen arviot ovat kirjallisuuden mukaan 20 %:n tienoilla, mikä tarkoittaa sitä, että koirien välillä todetuista nivelten rakenne-eroista 20 % on perinnöllisistä tekijöistä johtuvia ja 80 % ympäristön aiheuttamia.

Näissä monitekijäisissä sairauksissa, joihin lonkka- ja kyynärdysplasiakin kuuluu, yksilön sairastumisen ajatellaan olevan seurausta geneettisten tekijöiden ja ympäristövaikutusten yhteisvaikutuksesta, joka voi olla hyvinkin monimutkainen. Monitekijäisen sairauden ollessa kyseessä mikään geeni yksinään ei siis riitä selittämään yksilön sairastumista, ja geenien sijainnin lisäksi monet analyysin kannalta keskeiset parametrit ovat tuntemattomia. Tällaisia parametrejä ovat esimerkiksi vaikuttavien geenien lukumäärä, yksittäisten geenien vaikutusten voimakkuus, ympäristötekijöiden vaikutus ja eri tekijöiden yhteisvaikutukset (Ollikainen & Uimari 2004). On myös mahdollista, että lonkka- ja kyynärdysplasiaan vaikuttaa jokin suurivaikutteinen geeni monien pienivaikutteisten ohella. Mahdollisen yksittäisen geeniparin vaikutuksen selvittäminen valottaisi lonkka- ja kyynärdysplasiaan johtavia fysiologisia prosesseja, jotka ovat luultavasti samat kaikilla eläinlajeilla. Suurivaikutteisen geenin paikantaminen mahdollistaisi myös jalostusvalinnan, joka olisi yksinkertaisempaa ja varmempaa kuin valinta monen geeniparin suhteen. Sopivan merkkigeenin löytyessä lonkka- ja kyynärdysplasian vähentämiseen perustuva jalostusvalinta voisi tulevaisuudessa tapahtua DNA-testeillä (Mäki 2001).

22.1.2010

Ominaisuuden periytymisaste (h²) kuvaa sitä, kuinka suuri osuus eläinten välisistä eroista kyseisessä ominaisuudessa johtuu perinnöllisistä tekijöistä. Periytymisaste ei ole vakio, vaan se vaihtelee populaation ja ominaisuuden mukaan riippuen perinnöllisen muuntelun ja ympäristötekijöiden vaikutusten määrästä.

Taulukko 12 Lonkkakuvaustulokset vuosina 1992–2007 syntyneet

Vuosi	Syntyneitä	A	B	C	D	E	Yht.
1992	9	1	0	0	1	0	2
1993	0	0	0	0	0	0	0
1994	1	0	0	0	1	0	1
1995	10	1	0	2	0	0	3
1996	6	0	1	0	0	0	1
1997	1	0	0	0	1	0	1
1998	21	0	0	2	4	1	7
1999	6	0	0	2	3	0	5
2000	27	0	0	8	3	0	11
2001	18	0	0	1	4	1	6
2002	29	0	1	0	7	2	10
2003	38	1	2	6	7	0	16
2004	46	0	1	1	9	2	13
2005	91	1	3	7	13	0	24
2006	64	1	0	5	6	1	13
2007	67	0	2	2	4	0	8
Yht.	434	5	10	36	63	7	121

Taulukko 13 Lonkkakuvaustulosten määrä prosentteina 1992-2007 syntyneet

Tutkittu	A	B	C	D	E	
Yhteensä	28%	4%	8%	30%	52%	6%

Suomessa lonkkakuvauduilla dogo argentinoilla on hyvin suuri lonkkaniveldysplasian esiintymistiheys. Vuosina 2003–2007 kuvatuista koirista yli puolet (53 %) on saanut arvosanaksi D arvosteluasteikolla A-D ja vain 15 % on terveitä (A-B). Tuona aikana syntyneistä on kuvattu 24 %. Koko kannasta on kuvattu vuoteen 2007 mennessä 28,0 %. Otos on sen verran kattava, että voidaan olettaa tämän otoksen edustavan populaation yleistä lonkkaniveldysplasiatasoa. Siinä suhteessa paineita PEVISA:n tiukentamiselle on, mutta koska D-lonkkien poistaminen jalostuksesta rajaisi pois valtaosan kannasta, mm. miltei kaikki tuontikoirat ja valtaosan kaikista uroksista, se on ajatuksena toistaiseksi mahdoton.

PEVISA-ohjelma on poistanut jalostuksesta E-lonkkaiset yksilöt vuodesta 2001 lähtien. E-lonkkaisten koirien osuus on ollut jaksolla v.1992–2007 hyvin pieni ja kokonaistilastossa osuus jää kuuteen prosenttiin, vaikka sen voisi olettaa olevan suurempi D-lonkkaisten määrän perusteella. Tilastojen valossa dogo argentinojen lonkkaterveys on todella huono. Siitä huolimatta harva D-lonkkainen koira oireilee, ellei nivelessä esiinny nivelrikkoa.

22.1.2010

Taulukko 14 Lonkkakuvaustulosten määrä prosentteina 2003-2006 syntyneet

Vuosi	Tutkittu	A	B	C	D	E
2003	42%	6%	12%	38%	44%	0%
2004	28%	0%	8%	8%	69%	15%
2005	26%	4%	12%	29%	54%	0%
2006	20%	8%	0%	38%	46%	8%
2007	12%	0%	25%	25%	50%	0%
Yhteensä	24%	4%	11%	28%	53%	4%

On erittäin vaikeaa vaikuttaa ratkaisevasti tämän hetkiseen dogo argentinon lonkkaniveldysplasiatilanteeseen jalostusvalinnoilla, kun suurin osa jalostukseen muuten sopivista koirista on D-lonkkaisia. Rotujärjestön suositus kuitenkin on, että kasvattajat suosisivat yhdistelmiä, joissa toisen vanhemmista ollessa C- tai D-lonkkainen, olisi toisella vanhemmista terveet lonkat (A tai B). Kasvattajien tulisi välttää kahden D-lonkkaisen koiran yhdistelmää jalostuksessa. Tässä vaiheessa kuitenkin ei vielä voida suositella tehtäväksi ainoastaan yhdistelmiä, missä toinen yksilö on täysin tervelonkkainen. Tämä rajoittaisi jalostusvalinnan lähes olemattomiin. PEVISA:n tiukentaminen johtaisi tehollisen populaatiokoon jyrkkään laskuun, mikä osaltaan lisää sisäsiitoksen määrää kannassa. Hieman tilastot ovat kuitenkin toisaalta parantuneet viime vuosina, E-lonkkaisten määrä ei ole voimakkaasti lisääntynyt ja viime vuosina myös A- ja B-lonkkaisia koiria on löytynyt. Tosin D-lonkkaisten prosentuaalinen määrä on kasvanut. Toivottavasti tulevien vuosien aikana suotuista kehitys jatkuu ja voidaan siirtyä rajaamaan yhdistelmiä tarkemmin.

Ulkomaisilla ulkomailla kuvatuilla dogo argentinoilla on tavattu lähinnä A- ja B-lonkkia. Esimerkiksi Ruotsin jalostustietokannassa on luettavissa näitä tuloksia: <http://kennet.sk.se/hunddata>. Valitettavasti monessa Euroopan maassa rodun kuvausmäärät ovat lähinnä marginaalisia. Suomessa on tavattu täällä kuvatuista dogo argentinoista vain 5 kpl A-lonkkaisia yli kymmeneen vuoteen, vaikka kantamme perustuu tuontikoiriin alkaen 1989.

Suomalaisen kokemuksen mukaan suuri osa dogo argentinoista elää tervettä elämää lonkkaniveldysplasiastaan huolimatta. Huolenamme ovat ne koirat, jotka kärsivät pitkälle edenneestä nivelrikosta. Oireina ovat jäykkyys, kivuliaisuus liikkua, liikerajoitteisuus sekä ontuminen. Yleensä oireet ilmenevät vanhenevilla dogo argentinoilla sillä nivelrikkomuutoksen pahenevat ajan kanssa, mutta jokunen nuori yksilö kärsii samoista oireista.

Tavoitteenamme on saada suurempi osa kannasta lonkkakuvattua ja kattavampi kuva rodun kokonaistilanteesta Suomessa. Tähän saakka koirista on kuvattu yleensä vain jalostukseen suunnitellut koirat. Jatkossa yhdistys pyrkii kannustamaan koirien kuvauttamista esimerkiksi järjestämällä joukkokuvaustilaisuuksia ja valistamalla omistajia kuvaustulosten tärkeydestä koko rodun tulevaisuudelle. Toivomme modernin genetiikan tutkimuksen tuovan valoa lonkkaniveldysplasian periytymismekanismiin ja tätä kautta voisimme vaikuttaa rotumme tilanteeseen. Jalostusvalinnat olisivat tuolloin aivan uudella pohjalla lonkkaniveldysplasian osalta.

22.1.2010

Taulukko 15 Kyynärnivelkuvaustulokset vuosina 1992-2007 syntyneet

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	Yhteensä
1992	9	0	0	0	0	0
1993	0	0	0	0	0	0
1994	1	1	0	0	0	1
1995	10	1	1	0	0	2
1996	6	1	0	0	0	1
1997	1	1	0	0	0	1
1998	21	6	1	0	0	7
1999	6	4	1	0	0	5
2000	27	10	1	0	0	11
2001	18	6	0	0	0	6
2002	29	12	0	0	0	12
2003	38	16	2	0	0	18
2004	46	11	2	0	0	13
2005	91	22	1	0	1	24
2006	64	13	0	0	0	13
2007	67	8	0	0	0	8
Yhteensä	434	112	9	0	1	122

Taulukko 16 Kyynärnivelkuvaustulosten määrä prosentteina 1992-2007 syntyneet

Tutkittu	0	1	2	3	
Yhteensä	28%	92%	7%	0%	1%

Samat syyt edesauttavat sekä kyynärniveldysplasian että lonkanniveldysplasian synnyssä. Näyttää siltä, että Suomessa kuvatuilla dogo argentinoilla nämä kaksi ominaisuutta eivät korreloi keskenään. Lähes kaikilla kuvatuilla dogo argentinoilla (92%) on täysin terveet kyynärpäät. Yhtään asteen 2 ei ole todettu ja vain yksi kyynär-asteella 3.

4.3.2 Muut Suomessa todetut merkittävät sairaudet

4.3.2.1 Kuurous

Dogo argentinojen vakava terveydellinen ongelma on kuurous. Perinnöllinen, synnyntäinen, aistisoluista johtuva kuurous on yhdistyneenä karvan valkoiseen väriin ja sitä on havaittu muillakin valkoisilla koiraroduilla ja mm. valkoisilla kissoilla. Dogo argentinon kohdalla ei löydy tutkimustuloksia rodun kuulo-ongelmien syntymekanismista. Pentu voi olla syntyessään kuuro tai menettää kuulonsa ensimmäisten elinviikkojen aikana. Kuurous voi olla molemminpuolista tai toispuoleista. Molemminpuolisesti kuurot pennut suositellaan lopetettavaksi ennen luovutusikää. Näin vakava puute koiran aisteissa yhdistettynä voimakkaaseen luonteeseen on hyvin vaikea yhdistelmä hallittavaksi kokeneellekin koiranomistajalle. Kasvattajat ovatkin lopettaneet kuurot pennut ja puolikuurous ei kokemusten perusteella vaikuta koiran luonteeseen tai käytökseen. Myöskään puolikuurouden ja minkään muun elimellisen sairauden ei ole yhdessä koettu

22.1.2010

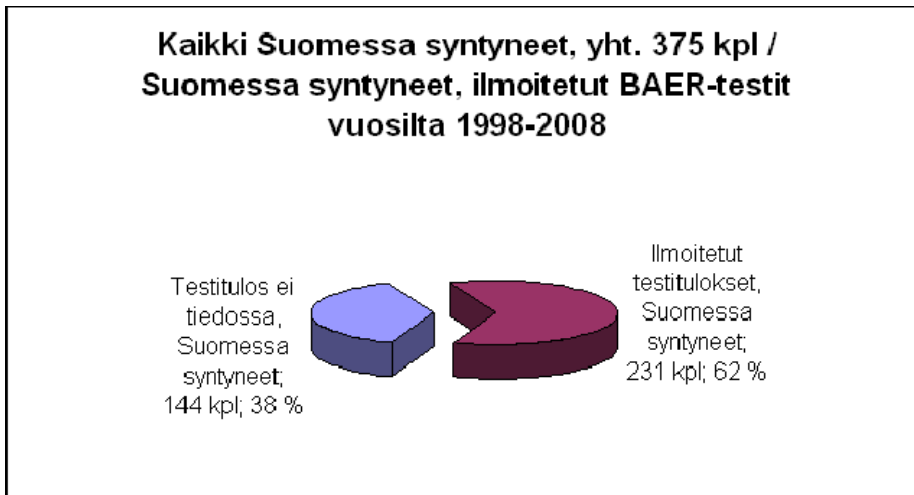
aiheuttavan ongelmia koiran pidossa. Pentua ostettaessa on huolehdittava, että sen vanhemmilla ja pennulla itsellään on kuulotestaus tulos.

Kuuroa koiraa ei jalostukseen tule käyttää, vaan jalostuskoiriksi suositellaan vain täysin kuulevia yksilöitä. Puolikuurous ei välttämättä haittaa koiran elämään millään tavalla, eikä sitä voi aukottomasti todeta ilman kuulotestausta. Kuulon epäsuorassa arvioinnissa käytetään nk. BAER-menetelmää (brain stem auditory evoked response). Se tehdään rauhoituksessa tai anestesiassa. Testissä eläimen korviin johdetaan naksutusääntä ja päänahkaan sekä korvien lähelle asetettavien elektrodien avulla tutkitaan aivojen sähköistä vastetta näille ärsykeille. Suositus on testata pennut ja jalostukseen käytettävät koirat tähän erikoistuneet eläinlääkärin toimesta.

Dogo Argentino Club Finland ry:n kasvattajajäsenet ovat sitoutuneet BAER-testaamaan kaikki kotimaiset jalostuskoiransa ja syntyneet pentueensa ennen luovutusta. Vuosien kuluessa onkin saatu jo varsin konkreettista tietoa kuulotilanteestamme, rodullamme on kaiketi kattavin kuulotestaustilasto, kun tarkastellaan kaikkia maassamme rekisteröitäviä koirarotuja. Testaus on aloitettu dogo argentinojen parissa vuonna 1998, ensimmäisinä vuosina testattiin lähinnä kuuroiksi epäiltyjä koiria. Vuosituhannen vaihteen jälkeen siirryttiin nopeassa tahdissa testaamaan kaikki jalostukseen käytetyt kotimaiset koirat (myös tuontikoirat) ja syntyneet pentueet ennen luovutusta. Näin voidaan mahdollisimman kattavasti seurata yhdistelmiä suunnitelmassa vanhempien kuulotilannetta ja pentujen testaamisen jälkeen kuulon periytyvyyttä eri yhdistelmissä. Suositus on, että kahta puolikuuroa koiraa ei tule yhdistää jalostuksessa. Yleensäkin puolikuuron koiran jalostuskäyttö on kyseenalaista, mutta toistaiseksi sitä ei ole kielletty. Systemaattisella testauksella voidaan estää kuurojen pentujen luovuttaminen uusiin koteihin, kokematon kasvattaja ei välttämättä huomaa kuuroa pentua kuulevien sisaruksien joukosta.

Taulukko 17 Suomessa syntyneet dogo argentinot, ilmoitetut BAER- testit / testitulokset ei tiedossa (tai testiä ei tehty)

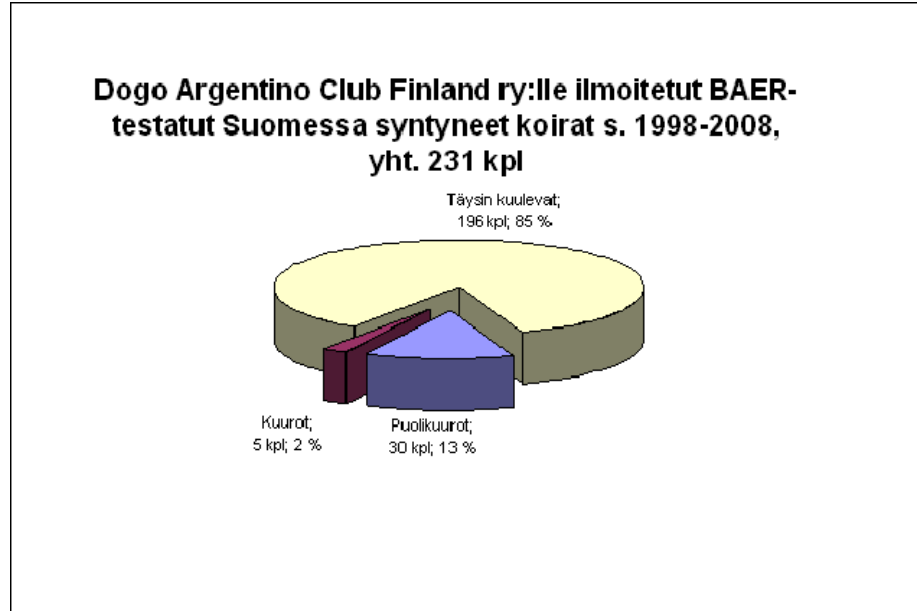
Huom! Tiedot päivitetty huhtikuussa 2008, tilasto ei siis kata koko vuotta

Tilastosta voidaan huomata, että miltei kolmasosa kaikista tarkasteluajalla syntyneistä 375 pennusta on kuulotestattu ja tulos on ilmoitettu rotua harrastavalle yhdistykselle. Tilastossa ovat mukana kaikki kasvattajien ilmoittamat syntyneet pennut, osa kasvattajista ei rekisteröi täysin kuuroiksi testattuja, lopetettuja pentuja. Oletettavaa on, että myös osa niistä 38% pentuja joiden tulos ei ole tiedossa on kuitenkin testattu. Kasvattajat ovat jo vuosien ajan osoittaneet huomattavaa sitoutumista testaukseen ja kantavat vastuunsa kuuloasiassa kiittävästi.

Taulukko 18 Suomessa syntyneet dogo argentinot, ilmoitetut BAER-testit, testien tulos

Huom! Tiedot päivitetty huhtikuussa 2008, tilasto ei siis kata koko vuotta

Koska tiedossa olevista testatuista pennuista 85% on molemmin korvin täysin kuulevia. Tilaston perusteella voidaan todeta, että kuuroutta ei ilmene hälyttävissä määrin, vain 2% on kuuroja kaikista testatuista, eikä puolikuurojenkaan määrä ole suuri. Koska myös jalostuskoirat testataan ennen jalostuskäyttöä, on suurimmat ongelmat päästy ehkäisemään ajoissa.

Yhdistyksen saamista tiedoissa ei kuulotestattujen pentujen joukossa ole havaittu yhtäkään sinisilmäistä koiraa tai koiraa jonka toinen silmä olisi sininen. Tiedossa kuitenkin on, että vuonna 1998 ja 2000 syntyneissä pentueissa on molemmissa ollut ainakin yksi sinisilmäinen narttu ja mahdollisesti jokin toinen sinisilmäinen yksilö. Näistä pentueista ei ole tiedossa kuulotestatuloksia, kuin yhden 1998 syntyneen koiran osalta, joka oli kuuro.

4.3.2.2 Terveyskyselyn 2005 tulokset

Vuonna 2005 Dogo Argentino Club ry teki jäsenistönsä parissa terveystarkastuksen, jonka tuloksena saatiin tiedot 38 dogo argentinon terveydentilasta. Kyselyä jaettiin omistajille lähinnä kasvattajien toimesta ja voimme olettaa noin 100 omistajan saaneen kyselyn. Karkeasti arvioiden kyselyn jakelu kattoi noin puolet maamme kaikista dogo argentinoina. Vastausprosentti oli siis 30-40% luokkaa ja tämä taas hyvin karkeasti arvioiden kattaa tämän hetkisestä kannastamme noin 15%.

Kyselyyn vastanneet kertoivat iho-oireilujen esiintymisestä jonkin verran. Reilu 30% vastanneista kertoi koirallaan olleen nuorena iho-oireiluja ja 20% kertoi niitä olevan pysyvästi. Tässä määrässä on kaikki iho-oireiksi laskettava, pienestä punoituksesta vakavampiin iho-ongelmiin. 40% vastanneista kertoi koirallaan olleen vähintään 2 korvatulehdusta tai silmätulehdusta. 20% vastanneista kertoi koirallaan olevan ongelmia kynsien suhteen, ne lohkeilevat tai halkeavat helposti.

Muita terveystarkastuksessa esille tulleita sairauksia olivat olkanivelen kasvuhäiriö, epilepsia, kardiomyopatia (l. sydänlihasrappaus), anaalirauhasvaivoja ja eturauhasvaivoja. Näitä sairauksia oli todettu yhdellä tai kahdella koiralla. Kardiomyopatia on vakava sydänsairaus, jonka esiintymisestä dogo argentinolla ei ole olemassa tutkittua tietoa. Terveystarkastuksen myötä on saatu tietoa yhdestä tapauksesta maassamme, muita tapauksia ei ole raportoitu.

22.1.2010

Yksittäisen koiran terveystietoja ei valitettavasti ole mahdollista saada muista lähteistä kuin koirien omistajilta tai kasvattajilta. Tietosuojalaki sekä laki eläinlääkärin ammatin harjoittamisesta estävät eläinlääkäreitä tai patologeja antamasta potilaistaan yksilöityä tietoa rotuyhdistyksille tai muille tahoille. Koska rotu on harvinainen ja omistajia vähän, ovat yksittäiset tapaukset helposti yhdistettävissä yksilöityihin koiriin omistajineen. Tulevaisuudessa on kuitenkin suunnitteilla eläinlääkäreille ja patologeille suunnattu kysely rodun terveystilanteesta ammattilaisen silmin nähtynä. Dogo Argentino Club Finland ry:n tiedossa kuitenkin on, että esim. Eläinsairaala Aisti Vantaalla, joka on erikoistunut eläinten neurologiaan ja vaikeisiin ortopedisiin tapauksiin ei ole operoinut yhtäkään dogo argentinoa tuki- ja liikuntaelinten sairauksien takia. Valtaosa BAER-testeistä tehdään tänä päivänä kyseisessä paikassa.

4.3.2.3 Immunologiset häiriöt

Iho- ja turkkiongelmat

Dogo argentinit ovat alttiita erilaisille iho- ja turkkiongelmiille, jotka vaihtelevat vähäisistä kosmeettisista haitoista lääkitystä vaativiin tulehduksiin tai kutinoihin. Yhtenä syynä eräänlaiseen herkyyteen on varmasti rodun valkoinen väri ja tätä kautta hyvin vaalea iho. Kaikkiin iho- tai turkkivaivoihin ei löydy selvää syytä. Usein vähäiset ongelmat liittyvät koiran nuoruuteen ja häviävät osittain iän myötä tai omistajan löytäessä koiralle sopivan ruokavalion. Satunnaisia kutinoita, korvatulehduksia tai tassujen nuolemisia esiintyy. Jatkuvat tai vuosittaiset ongelmat ovat kuitenkin harvinaisia. Usein iho-oireiden yhteydessä ilmenee ihon hiivatulehdusta, joka joskus on tulehduksen aiheuttaja, joskus ns. lisäoire jostain vakavammasta.

Allergiat ja atopiat

Dogo argentinit ovat alttiita allergioille ja atopioille. Allergiassa elimistö herkistyy erilaisille aineille joko suun, ihon tai hengityksen kautta. Allergia voi ilmetä ruoka-aine tai kosketusallergiana tai atopiana. Atopiassa elimistö on herkistynyt erilaisille ympäristöallergeeneille, esim. pölyille, jotka pääsevät elimistöön hengitysteiden kautta.

Allerginen reaktio on elimistön yliherkkyysoire. Usein allergiaoireet ilmenevät ihon punoituksena ja kutinana erityisesti taiteissa, kainaloissa, vatsassa, varpaiden väleissä ja hännänjuuressa. Koirilla voi esiintyä karvanlähtöä, korvatulehduksia tai ihottumia. Allergiseen reagointiin voi myös liittyä mahalaukun ja suoliston ärsytystä, nenän limakalvojen turvotusta, erilaisia silmäoireita, kuten tulehduksia ja punotusta sekä aivastelua.

Atopian selvittämiseksi on käytössä sekä veri- että ihotestejä, joilla pyritään löytämään ne allergeenit, joille koira on herkistynyt. Atopian hoito on hankalaa, koska useimpia allergeeneja on lähes mahdotonta välttää, kuten erilaisia siitepölyjä, homesienten itiöitä tai huonepölyjä. Hoitona käytetään kortisoni- ja antihistamiinilääkitystä, rasvahappoja ja siedätyshoitoa sekä antibioottia tulehduksen hoitoon.

Allergian diagnosointi on vaikeaa ja usein myös kallista, eikä läheskään kaikkia iho- tai turkkiongelmia diagnosoida allergioiksi. Koska allergiataipumusta pidetään voimakkaasti periytyvänä, selvästi allergista tai atooppista yksilöä ei pitäisi käyttää jalostukseen. Ihmisistä tehtyjen tutkimusten mukaan jälkeläisellä on 75-100% riski sairastua allergiaan, jos molemmat vanhemmat ovat allergisia. Jos toinen vanhemmista on allerginen, jälkeläisen riski sairastua on 50-75%. Täysin terveiden vanhempienkin jälkeläisten riski sairastua allergiaan on jopa 25%.

Karvatupentulehdus

Rodun yksi yleisimmistä turkkiongelmistä on karvatupentulehdus. Karvatupentulehdukset ovat usein nuorten koirien ja erityisesti uroksien ongelma. Karvatupentulehdusta esiintyy eniten pään ja selän alueella, mutta pahimmillaan se voi levitä muuallekin kuten kylkiin ja raajoihin. Karvatupentulehdus ei yleensä vaivaa koiraa eli se ei kutise.

Mikäli karvatupentulehdukseen liittyy kutinaa tai muita tulehduksia, on syytä epäillä allergiaa tulehduksen aiheuttajaksi. Rajoitetulla, pienellä alueella esiintyvä karvatupentulehdus ei vaadi mitään erityistä hoitoa, vaan paranee ajan myötä. Paranemista voi kuitenkin edistää rasvahappolisilla. Jos tulehdus leviää laajalle alueelle, saattaa pitkä antibioottikuuri olla tarpeen.

22.1.2010

Furunkuloosi

Pinnallisen karvatupentulehduksen lisäksi esiintyy joskus myös syvää ihotulehdusta eli furunkuloosia. Furunkuloosi ilmenee useimmiten varpaidenvälien märkäpaiseina. Furunkuloosin syytä on vaikea löytää. Joskus taustalta paljastuu jokin allergia, mutta varsinaista syytä oireiluun ei aina löydy. Furunkuloosin hoito on hankalaa, koska kerran puhjettuaan se helposti kroonistuu. Hoitona käytetään antibioottikuureja, kortisonia, antiseptisiä pesuja sekä erilaisia voiteita. Furunkuloosi tapauksia löytyy myös dogo argentinojen parista, taudin varma diagnosointi on kuitenkin usein hankalaa, koska tapauksiin usein liittyy myös ihon hiivatulehdus.

Korvatulehdukset

Dogo argentinoilla esiintyy jonkin verran korvatulehduksia. Osalla koirista näitä esiintyy vain pentuaikana ja oireilu loppuu koiran aikuistuessa. Korvaongelmien vakavuus vaihtelee muutamista tulehduksista vuodessa krooniseen esiintymiseen, joka vaatii lähes jatkuvaa lääkitystä. Usein oireilun syynä on hiivan aiheuttama tulehdus, mutta myös bakteerit voivat aiheuttaa tulehduksia. Osaan oireilusta voidaan osoittaa selvä syy, atopia tai allergia, mutta aina selvää syytä ei löydy. Joskus selitystä joudutaan etsimään esim. ahtaasta korvakäytävästä tai luppakorvista, jolloin korvakäytävä ei pääse tuulettumaan. Ongelman vakavuudesta ja toistuvuudesta riippuu, miten korvatulehduksia sairastaneitten koirien jalostuskäyttöön pitäisi suhtautua.

4.3.2.4 Muita tavattuja sairauksia

Märkäinen kohtutulehdus eli pyometra

Pyometrassa kohtu laajenee ja täyttyy märkäisellä eritteellä. Infektio kohdun seinämässä on seurausta hormonaalisista muutoksista. Pyometra on vakava sairaus, joka hoitamattomana johtaa yleensä kuolemaan. Pyometraa voi esiintyä myös nuorista keski-ikäisiin koiriin, mutta yleisin se on vanhoilla koirilla. Kiimakierrossa tyypillisin aika pyometralle on noin 1-2 kuukautta juoksun jälkeen.

Pyometran ensisijainen hoito on kohdun ja munasarjojen kirurginen poisto. Arvokkailla jalostuseläimillä voidaan yrittää lisääntymiskyvyn pelastamista prostaglandiini- ja antibioottihoidolla, mutta onnistumisen mahdollisuudet eivät ole kovin hyvät. Märkäkohtu on melko yleinen sairaus monilla roduilla.

Eturauhasongelmat

Suurentunut eturauhanen on keski-ikäisten ja vanhojen uroskoirien ongelma. Rauhasen reaktion voi aiheuttaa hyvänlaatuinen solujen lisääntyminen, kasvainsolujen lisääntyminen (pahanlaatuinen muutos), rakkulamuodostukset eturauhasessa tai tulehdusmuutokset (akuutit bakteeritulehdukset tai paiseenmuodostuminen eturauhaseen). Eturauhanen sijaitsee alavatsassa, virtsarakon takana, lantion etuosassa. Eturauhasvaivassa voi tulla virtsan ja veritippojen tiputtelua, virtsaamisvaikeutta, ulostamisvaikeutta ja litteää ulostetta, hyppäämishaluttomuutta, ohut virtsasuihku ja kävelykipuja. Eturauhasongelmia hoidetaan mm. Hormonikäsittelyillä ja kastroimalla. Eturauhasvaiva on koirilla hyvin yleinen sairaus ja aiheuttaa erilaisia, vaikeitakin oireita.

Harmaakaihi eli HC

HC eli perinnöllinen harmaakaihi on nuorella tai keski-ikäisellä koiralla esiintyvä silmän linssin samentuma joko yhdessä tai molemmissa silmissä. HC on todettu tai epäilty perinnölliseksi jo yli 70 rodulla. Perinnöllinen kaihi periytyy tavallisimmin autosomaalisesti resessiivisesti (väistyvää, sukupuolesta riippumaton), joskin dominoivasti periytyvää kaihia myös tavataan. Perinnöllinen kaihi usein ilmenee nuorella iällä, joskin poikkeuksia esiintyy rotujen ja rodun sisällä yksilöiden välillä. Vuonna 2005 maassamme on syntynyt pentue, jossa on raportoitu ensimmäiset HC-tapaukset 2kpl, toistaiseksi muita ei ole löydetty.

Kilpirauhasen vajaatoiminta (hypothyroidism)

Kilpirauhasen vajaatoiminta on aineenvaihduntasairaus, joka johtuu kilpirauhasen surkastumasta, autoimmuunisairaudesta tai toimintahäiriöstä. Kilpirauhasen vajaatoiminnan voi myös aiheuttaa immunologinen tulehdus tai degeneroiva sairaus. Vuonna 2006 on todettu yksi kilpirauhasen vajaatoimintatapaus ikääntyvällä 8-vuotiaalla nartulla. Muita tapauksia ei ole raportoitu.

22.1.2010

Demodikoosi eli sikaripunkki

Sikaripunkki on mikroskooppisen pieni ulkoloinen, joka elää koiran ihon karvatupessa. Leviäminen tapahtuu vain emolta pennulle ensimmäisten elinvuorokausien aikana, myöhemmin tauti ei tartu. Pieniä määriä sikaripunkkia voi esiintyä myös terveellä oireettomalla koiralla. Sikaripunkki aiheuttaa iho-oireita, joita ovat karvanlähtö, punoitus, hilseily, ihon tummuminen, tulehtuminen jne.

Paikallisen demodikoosin oireita ovat pienet ihomuutokset yleensä pään alueella tai raajoissa. Esiintyy tavallisesti alle vuoden ikäisillä koirilla, ja useimmiten paranee itsestään 1-2 kuukaudessa. Noin 10 %:ssa tauti etenee ja leviää yleistyneeksi demodikoosiksi. Sikaripunkkia voi esiintyä myös paikallisesti korvatulehduksen aiheuttajana. Pentuiän paikallinen demodikoosi voi levitä yleistyneeksi, jolloin esiintyy laajalle levinneitä ihottuma-alueita (hilseilyä, punoitusta, rupia, näppylöitä) ja yleisoireita (väsymys, kuumeilu, ruokahaluttomuus, imusolmukkeiden suurentuminen). Yleistyneenä demodikoosina pidetään tautia, jossa on viisi tai useampia paikallisia ihomuutoksia, tai koko yksittäisen ruumiinalueen iho on muuttunut tai ihottumamuutoksia on useamassa kuin yhdessä jalassa. Miksi joillekin yksilöille kehittyy yleistynyt sairaus, ei täysin tiedetä. Altistavina tekijöinä pidetään sisäloisia, kiima-aikoja, hormonaalisia sairauksia, glukokortikoidilääkityksiä ja kemoterapiaa. Sairaita yksilöitä tai niiden lähisukulaisia ei pidä käyttää jalostukseen. Suomessa on raportoitu vuonna 2006 ensimmäinen yleistynyt demodikoosi dogo argentinolla. Koira on ulkomaantuonti, eikä sitä ole käytetty jalostukseen, eikä se ole merkittävästi sukua muille suomalaisille koirille.

Epilepsia

Epilepsiatapauksia on tiedossa 2 – 4 kappaletta ja pääsääntöisesti ne ovat esiintyneet tuontikoirilla, joita ei ole rekisteröity Suomeen. Vain yksi suomessa syntynyt koira on diagnosoitu epileptikoksi. Vaikka varmaa tietoa näistä tapauksista ei ole, usea näistä epilepsiatapauksista on esiintynyt saman sukuisissa koirissa (sisarukset/puolisisarukset), mikä jo viittaa perinnölliseen muotoon sairaudesta. Suurin osa epilepsidiagnooseista on tehty nuorilla koirilla 1 – 3 v., eikä kohtauksien aiheuttajaksi ole löytynyt selkeää syytä, jolloin sairaus on diagnosoitu idiopaattiseksi epilepsiaksi. Epileptikkaa ei pidä käyttää jalostukseen ja epilepsian esiintyminen koiran sukulaisissa on syytä ottaa huomioon mahdollista koiran jalostuskäyttöä arvioitaessa.

Syöpäsairaudet

Syöpä on pahanlaatuisten kasvaintautien yleisnimitys. Erilaiset syövät ja kasvaimet ovat olleet viime vuosina vanhenevien dogo argentinojen yleisin kuolinsyy. Vaikka perinnöllisyydestä ei ole tarkkaa tietoa, niiden on muilla roduilla havaittu esiintyvän tavallista useammin tietyissä linjoissa. Tämä tulee kasvattajien ottaa huomioon jalostusvalintoja tehtäessä.

4.3.2.5 Terveyskysely 2008

Vuonna 2008 terveystietoja lähdettiin keräämään uudelleen, paljon laajemman kyselyn muodossa. Tämä kysely on jaettu kaikille Dogo Argentino Club Finland ry:n jäsenille ja se on myös saatavilla yhdistyksen internet-sivuilta myös niille koiranomistajille, jotka eivät ole rotua harrastavan yhdistyksen jäseniä.

Dogo Argentino Club Finland ry:n jalostustoimikunta seuraa rodun terveystilannetta yhteistyössä kasvattajien ja omistajien kanssa ja antaa suosituksia jalostuskäytöstä. Käynnissä olevan terveystieteellisen kyselyn toivotaan valottavan tilannetta suuresti. Toistaiseksi vastauksia on saatu niin vähän, että kyselyn tulokset eivät ole luotettavia, eikä saaduista vastauksista ole löytynyt uusia, aiemmin tässä osiossa tavattuja sairauksia. Yhdistys on kannustanut dogo argentinojen omistajia vastaamaan kyselyyn aktiivisemmin, jotta rodun terveydentilasta saataisiin luotettavampaa ja tuoreempaa tietoa.

22.1.2010

4.3.3 Lisääntyminen

Dogo argentinoiden Suomessa vuosina 1991–2008 syntyneiden pentueiden keskokoko on 7,1 pentua. Yleisin pentuekoko tuona aikana on 9 pentua / pentue. Pienin pentue on vain yksi pentu, suurin 11 pentua. Tulee huomata, että näissä luvuissa on mukana vain rekisteröidyt pennut. Synnytyksessä tai ennen rekisteröintiä kuolleita pentuja ei näy missään tilastoissa, mutta kasvattajat eivät myöskään ole raportoineet ongelmista. Myöskään kuulotestauksen jälkeen kuuroiksi todettuja tai muista syistä lopetettuja pentuja ei näy näissä luvuissa.

Pentukuolleisuutta esiintyy jonkin verran lähinnä suurissa yli 10 pennun pentueissa, joissa pienimmät pennut joko syntyvät kuolleina tai kuolevat ensimmäisen 12 tunnin aikana. Lisäksi jonkin verran tapahtuu onnettomuuksia, joissa emo vahingossa tukehduuttaa pennun makaamalla sen päällä. Muutama pentu on raportoitu lopetetun synnytyksen epämuodostuman, kuten kitalakihalkion tai raajojen epäluonnollisen asennon, vuoksi.

Pääosin dogo argentinot synnyttävät luonnollisesti ilman komplikaatioita. Muutamia pentueita on syntynyt hätäkeisarileikkauksella synnytyksen aikaisten komplikaatioiden vuoksi. Nämä tapaukset ovat kuitenkin äärimmäisen harvinaisia, ja yleensä dogoemo hoitaakin synnytyksen alusta loppuun itsenäisesti.

Yleensä astutukset sujuvat luonnollisesti, eikä niissä ole raportoitu olevan ongelmia. Tiinehtymisprosentteista ei ole tarkempaa tietoa.

4.3.4 Yhteenveto rodulla muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista

Dogo argentinoilla on kirjallisuudessa mainittu samoja sairauksia kuin maassamme on esiintynyt. Huomattavaa on, että silmäsairauksia tai perinnöllisiä kuolemaan johtavia sairauksia ei mainita yleisenä ongelmana dogo argentinon terveyttä käsittelevässä kirjallisuudessa. Rotua käsittelevä kirjallisuus esittelee lähinnä rodun alkuperää sekä luonnetta että ulkomuotoa. Sairauksia käsittelevä osuus on usein suppea eikä tutkittua tietoa juurikaan ole.

4.4 Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmän vastaavuus tämänhetkiseen ulkomuotoon

Dogo argentino on ulkomuodoltaan liioittelematon ja liikkuva. Sen rotumääritelmässä tai nykyisessä ulkomuodossa ei ole piirteitä, joita olisi ylen määrin ryhdytty jalostuksessa korostamaan. Ainoa tällaiseksi ajateltava piirre on rodun valkoinen väri, joka on käyttötarkoituksen mukainen alkuperäinen ominaisuus. Valkoinen koira erottuu helposti tummasta riistaeläimestä, mutta valkoisuuden haittapuolena ovat värin mukanaan tuomat ongelmat, kuten kuurous ja eräät ihosairaudet.

Suomessa rotumääritelmä ja rodun nykyinen ulkomuoto vastaavat hyvin toisiaan seuraavilla rotumääritelmän osa-alueilla:

YLEISVAIKUTELMA: Tyypillinen molossirotu, keskivahva ja korkearaajainen toivottujen ja liioittelemattomien mittasuhteiden puitteissa. Vahva lihaksisto erottuu kiinteään ja joustavan nahan alta ja sen ansiosta ulkonäkö on tasapainoinen ja voimakas. Ihonalainen kudosis, joka kiinnittää nahan runkoon, ei ole kovin löysää. Liikunta rauhallista ja vakaata. Koira on älykäs ja reaktiokyvyiltään nopea. Sen alati hyväntuulinen olemus kuvastuu myös liikkeistä. Ystävällinen ja hyväntahtoinen luonne, silmiinpistävä valkoinen väri sekä tarkoituksen mukainen rakenne tekevät siitä todellisen voimapesän.

KIRSU: Sieraimet ovat avoimet. Kirsu on mustapigmenttinen ja hieman eteenpäin kohoava ja antaa loppusilauksen kuono-osan koveruudelle. Sivulta katsottuna kirsun etureuna on pystysuora ja yhtenevä yläleuan kärjen kanssa tai hieman ulkoneva.

LEUAT / HAMPAAT / PURENTA: Leuat ovat voimakkaat, hyvin yhteensopivat sekä hieman, mutta tasaisesti kapenevat; leuoissa on mahdollisimman suuri puruvoima. Hampaat ovat kookkaat, hyvin kehittyneet, oikein kiinnittyneet, tasaiset ja ehjät. Täydellinen hampaisto on toivottava, etusija annettakoon tasaiselle hammasriville. Tasapurenta on toivotuin, leikkaava purentakin sallitaan.

POSKET: Suuret, melko litteät, vahvanahkaiset ja poimuttomat, eivät korostuneet eivätkä meislautuneet.

SILMÄT: Väriiltään tummat tai pähkinänruskeat, silmäluomien reunat ovat mieluiten mustat, joskaan pigmentin puuttuminen ei ole virhe. Silmät ovat mantelinmuotoiset, keskikorkealle sijoittuneet ja etäällä toisistaan. Ilmeen tulee olla tarkkaavainen ja eloisa, mutta samalla huomattavan kova, etenkin uroksilla.

KORVAT: Ylös ja sivuille kiinnittyneet. Työkoiran korvien tulee olla pystyiksi ty pistetyt ja kolmionmuotoiset; korvan pituus ei saa ylittää puolta luonnollisen korvan etureunan pituudesta. (Huom. Suomessa ty pistyskielto.) Ty pistämättömät korvat ovat keskipitkät, leveät, paksut, litteät ja kärjestään pyöristyneet. Korvien sileä karvapeite on lyhyempää kuin muualla rungossa ja siinä voi olla pieniä värillisiä pilkkuja, jotka eivät ole virhe. Ty pistämättömät korvat riippuvat peittäen posken takaosan. Koiran ollessa tarkkaavainen korvat voivat olla puolipystyt.

KAULA: Keskipitkä, voimakas, ylväsryhtinen, lihaksikas ja ylälinjaltaan hieman kaareva. Kaula on tylpän kartion muotoinen. Kaulan ja pään yhtymäkohta on lihaksikas ja kaareva, lihakset peittävät siinä kohdassa kaikki luiset osat. Kaulan ja rungon välinen yhtymäkohta on hyvin vahva. Kaulanahka on paksua ja joustavaa. Ihonalainen kudosis on hieman löysempää kuin muualla rungossa ja nahka liikkuu vapaasti sen päällä. Kaulassa on kurkun kohdalla poimuja, jotka eivät riipu; ne ovat työkoiralle ominainen piirre. Kaulan karvapeite on hieman pitempää kuin muualla rungossa.

YLÄLINJA: Tasainen; säkä ja sarvennaiset ovat korkeimmat kohdat ja keskenään samalla korkeudella.

22.1.2010

SÄKÄ: *Leveä ja korkea.*

SELKÄ: *Leveä, voimakas, hyvin lihaksikas ja hieman lanneosaa kohti laskeva*

LANNE: *Vahva, ei selvästi erottuva. Lanteen lihaksisto on hyvin kehittynyt ja keskelle muodostuu selkärangan suuntainen uurre. Lanneosa on hieman selkäosaa lyhyempi ja nousee vain hieman kohti lantion korkeinta kohtaa. Ylälinjan eri osien kehittyneet lihakset saavat sen näyttämään hieman painuneelta, vaikka niin ei todellisuudessa olekaan. Täysikasvuisten koirien täysin kehittyneet selkärangan lihakset korostavat tätä ominaisuutta.*

LANTIO: *Keskipitkä, leveä ja lihaksikas; suoliluun ja istuinluun kärki on hieman näkyvässä. Lantion leveys on sama tai hieman pienempi kuin rintakehän leveys ja viistous vaakatasoon nähden noin 30°, jolloin ylälinja laskeutuu hieman kaareutuen kohti hännäntyveä.*

RINTAKEHÄ: *Leveä ja syvä. Rintalastan kärki on olkanivelen tasolla ja rintakehän alalinja kyynärpäiden tasolla. Tilava rintakehä mahdollistaa hengityselinten erinomaisen suorituskyvyn. Pitkät ja kohtuullisen kaarevat kylkiluut kiinnittyvät rintalastaan kyynärpäiden korkeudella.*

ALALINJA JA VATSA: *Vatsaviiva on hieman kohoava rintakehän alimman kohdan takana, ei kuitenkaan koskaan kuten vinttikoirilla. Kupeet ja lanneosa ovat vahvat ja hyvien lihasten ansiosta kiinteät.*

HÄNTÄ: *Keskikorkealle kiinnittynyt ja 45°:n kulmassa selkälinjaan nähden. Sapelinmuotoinen, paksu ja pitkä, ulottuu kintereisiin, mutta ei alemmaksi. Koiran ollessa rauhallinen häntä on riippuva, toiminnassa se on hieman selkälinjaa korkeammalla heiluen jatkuvasti sivusuunnassa. Ravissa häntä on selkälinjan tasossa tai hieman sen yläpuolella.*

RANTEET: *Leveät ja samassa linjassa kuin kyynärvarret. Ranteen luut eivät ole ulkonevat eikä nahka poimuinen.*

VÄLIKÄMMENET: *Hieman litteät, hyväluustoiset ja 70 - 75°:n kulmassa vaakatasoon nähden.*

KÄPÄLÄT: *Pyöreähköt, varpaat ovat lyhyet, vahvat ja hyvin tiiviisti yhdessä. Päkiät ovat paksut, lujat, mustat ja karkean tuntuiset.*

NAHKA: *Kauttaaltaan samanlaista: paksuhkoa, mutta sileää ja joustavaa. Nahka kiinnittyy runkoon puolilöysällä ihonalaisella kudoksella, joka mahdollistaa vapaan liikkuvuuden. Nahka ei muodosta selviä poimuja muualla kuin kaulassa, jossa ihonalainen kudokse on löysemää. Nahassa tulee olla pigmenttiä niin vähän kuin mahdollista, joskin se lisääntyy vuosien kuluessa. Runsa nahapigmentti on virhe. Koirat, joilla on musta pigmentti huulten ja silmäluomien reunoissa, tulisi asettaa etusijalle.*

KARVA: *Yhtenäinen, lyhyt, sileä ja pehmeäntuntuinen, pituudeltaan keskimäärin 1,5 – 2 cm. Karvan tiheys ja paksuus vaihtelee eri ilmastoissa. Tropiikissa karva on harvaa ja ohutta (nahka kuultaa läpi ja paljastaa pigmenttialueet, mikä ei ole virhe). Kylmässä ilmastossa karva on paksumpaa ja tiheämpää, myös aluskarva on mahdollinen.*

Seuraavissa rotumääritelmä osa-alueissa taas rodun nykyinen ulkomuotopääsääntöisesti kyllä vastaa määritelmää, mutta kannassamme poikkeamiakin on havaittavissa:

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: *Keskivahva, mikään osa ei erotu sopusuhtaisesta ja tasapainoisesta kokonaisuudesta. Pää on keskipitkä; kuono ja kallo yhtä pitkät. Korkeus sään ja lantion kohdalla on sama. Rintakehän syvyys on puolet säkäkorkeudesta. Rungon pituus on 10% säkäkorkeutta suurempi.*

PÄÄ: *Keskipitkä, vahvalta ja voimakkaalta näyttävä, ei jyrkkäkulmainen eikä selvästi meislautunut. Pään ylälinja on sivulta katsottuna kovera - kupera: korostuneiden puremalihasten ja niskan*

22.1.2010

ansiosta kallo on kupera, kuono-osa on sitä vastoin hieman kovera. Pään ja kaulan liittymäkohta on lihaksikas ja kaareutuva.

KALLO-OSA: Jykevä, edestä ja sivulta katsottuna kaareva. Voimakkaasti erottuvat poskikaaret muodostavat laajat ohimosyvennykset, joiden ansiosta ohimolihakset ovat kehittyneet voimakkaiksi. Niskan vahvojen lihasten ansiosta niskakyyhmy ei ole kovin korostunut. Kallon keskellä oleva painauma on hieman havaittavissa.

OTSAPENGER: Vähäinen, yhdistää kuperan kallo-osan hieman koveraan kuono-osaan. Sivulta katsottuna korostuneet kulmakaaret tekevät otsapenkereestä selvästi havaittavan.

KUONO-OSA: Voimakas, hieman syvyyttään pitempi, leveä ja sivuilta hieman kärkeä kohti kapeneva. Kuonon ylälinjan lievä koveruus on dogo argentinon erityispiirre.

HUULET: Kohtuullisen paksut, lyhyet ja tiukat. Huulten reunat ovat vapaasti riippuvat ja mieluiten mustapigmenttiset.

RUNKO: Rungon pituus mitattuna olkanivelestä istuinluun kärkeen on 10% säkäkorkeutta suurempi.

LAVAT: Pitkät, sopusuhtaiset, 45°:n kulmassa vaakatasoon nähden, hyvin vahvat ja lihaksikkaat, liioitellut.

OLKAVARRET: Keskipitkät, sopusuhtaiset kokonaisuuteen verrattuna, 45°:n kulmassa vaakatasoon nähden, vahvat ja hyvin lihaksikkaat.

REIDET: Vahvat ja pituudeltaan sopusuhtaiset kokonaisuuteen nähden; lihakset ovat hyvin kehittyneet ja näkyvät. Lantion ja reisiluun välinen kulmaus on lähes 100°.

POLVET: Muun raajan kanssa samalla linjalla. Polvikulmaus on lähes 110°.

KINTEREET JA VÄLIJALAT: Kintereen ja välijalan alue on lyhyt, vahva ja vakaa, varmistaen takaraajan voimakkaan työnnön. Kinnernivel on vankka ja kantaluu (kintereen kärki) on havaittavissa. Kinnerkulma on lähes 140°. Välijalat ovat vankat, lähes tasapaksut ja kohtisuorassa maahan nähden. Mahdolliset kannukset tulee poistaa.

KÄPÄLÄT: Muutoin kuin etukäpäliä, paitsi hieman pienemmät ja leveämmät.

LIIKKEET: Ketterät ja vakaat. On tyypillistä, että liikkeet muuttuvat huomattavasti koiran kiinnostuessa jostakin, jolloin se ryhdistäytyy ja vastaa nopeasti ärsykkeisiin. Kävely on rauhallista ja ravi tehokasta, eturaajan askel on pitkä ja takaraajan työntö voimakas. Rodun koko energia ja voima ilmenee laukassa. Käpälien jäljet ovat yksittäiset ja keskenään yhdensuuntaiset. Peitsaaminen on vakava virhe.

VÄRI: Yksivärinen valkoinen; ainoastaan yksi musta tai tumma laikka silmän ympärillä voidaan sallia, edellyttäen että se on korkeintaan 10% koko pään väristä. Tuomarin tulee aina valita valkoisempi kahdesta rakenteellisesti samankaltaisesta yksilöstä.

SÄKÄKORKEUS: Urokset 62 – 68 cm, nartut 60 - 65 cm.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

VAKAVAT VIRHEET: Heikosti kehittyneet luut tai lihakset; heikosti pigmentoitunut kirsu; riippuvat huulet; pienet, heikot tai surkastuneet hampaat, puutteellinen hampaisto; erittäin vaaleat silmät, sisä- tai ulkokierteiset silmäluomet (entropium tai ektropium); litteä, tynnyri- tai kölimäinen rintakehä; ylikulmautuneet takaraajat; liian korkeat kintereet; epätyypilliset liikkeet; nuorilla koirilla runsas nahan pigmentti; pienet värillisten karvojen alueet; epätasapainoinen luonne.

22.1.2010

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Pigmentitön kirsu; ylä- tai alapurenta; vaaleansiniset tai keskenään eriväriset silmät; pitkä karva; värilliset merkit rungon karvapeitteessä; alle 60 cm:n tai yli 68 cm:n koko; aggressiivisuus. HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivestä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Suurimpina haasteina voidaan pitää oikean päätyypin harvinaisuutta sekä rungon mittasuhteiden hajontaa eri yksilöiden välillä. Rotumääritelmä määrittää nämä seikat hyvin selvästi, mutta ulkomuototuomarit ovat palkinneet ja kasvattajat jalostusvalinnoissaan myös suosineet joitakin väärintyyppisiä yksilöitä - jopa sellaisia, joilla on vakava tai hylkäävä virhe. Tämä onkin tulevaisuuden haaste: kouluttaa asiantuntijoita ja kasvattajia tunnistamaan oikeat ominaisuudet.

Elintärkeää on rodun säilyttäminen liikkuvana ja toimivana. Jalostusvalinnoissa tulisi huomioida valittavien yksilöiden liikkeet niin, että ne ovat rotutyypilliset ja vaivattomat. Liikkeiltään rajoittuneita ja epätyypillisiä yksilöitä ei tulisi käyttää jalostukseen.

5. YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellinen jalostuksen tavoiteohjelma on laadittu vuonna 2000. Sen voidaan arvioida toteutuneen hyvin, vaikkakin se oli koostumukseltaan hyvin suppea ja vain suuntaa antava. Tuolloin pyrittiin saamaan PEVISA tutkimuksien joukkoon myös kuulon testaaminen BAER-testillä kaikilta jalostuskoirilta. Tämä jäi kuitenkin toteuttamatta asian monimutkaisuuden vuoksi.

Aiempi jalostuksen tavoiteohjelma on jäänyt kasvattajille tuntemattomaksi. Tähän ali-arvostusongelmaan pyritään löytämään ratkaisu uudella, monipuolisemmalla ja asiapitoisemmalla jalostuksen tavoiteohjelmalla, jonka tekemiseen valtaosa kasvattajista on osallistunut ja samalla sitoutunut.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT

6.1 Visio

Suomessa dogo argentino ei ole vielä selvästi vakiinnuttanut rotuprofiiliaan. Rotumääritelmä määrittää sen metsästys- ja vartiokoiraksi, mutta Suomessa ja myös ulkomailla se on lisäksi selkeästi seurakoira. Rodun perinteinen metsästystapa "monteria" ei Suomessa ole mahdollista, mutta luonteeltaan vaativana ja voimakkaana se ei voi jäädä pelkäksi seurustelukumppaniksi ja näyttelykehien kaunistukseksi. Rodun ominaispiirteisiin kuuluu tietynlainen karskius. Se on fysiikaltaan voimakas ja monipuolinen sekä oppimiskyvyltään mahtava. Näiden ominaisuuksien valossa rodun tulevaisuuden toivotaan olevan pikemminkin suorittavien käyttökoirien parissa kuin katseltavan ja hellittävän koristuksen asemassa. Suomessa dogo argentinolle on jälleen haettu oikeutta kilpailla pk-kokeissa. Tavoitteena ei kuitenkaan ole rodun jalostaminen yksinomaan palveluskoiraksi. Se on pohjimmiltaan ollut aina myös perheen ja talon koira, joten ihmisen toverina oleminen kuuluu rodun perusolemuksen.

Rotutyypillinen vahva luonne on dogo argentinolle tyypillistä. Tyypillisen luonteen säilymiseen tulee kiinnittää huomioita. Luonteeltaan passiivisia ja syrjäänvetäytyviä eli epätyypillisiä yksilöitä ei tule suosia jalostuksessa. Koska näyttelyt ovat tähän asti olleet suurin harrastusmuoto, voi näyttelyjalostus muovata luonteita epäedulliseen suuntaan. Luonteiden kehittymistä tulee seurata luonnetestaamalla koiria aiempaa laajamittaisemmin ja toteuttamalla käytöskyselyitä omistajien ja kasvattajien keskuudessa.

Rodun terveystilannetta on seurattava sekä rotua harrastavan yhdistyksen että harrastajien toimesta. Erityisen tärkeää on seurata lonkkaniveldysplasiatilanteen kehittymistä. Lonkkanivelterveyttä on ehdottomasti saatava parannettua, mutta terveen jalostusmateriaalin puute on äärimmäisen suuri hidaste tässä työssä. Kasvattajien avoimuus on tärkeää tiedonkulun kannalta. Populaatio on Suomessa pieni, joten sitä on vielä melko helppoa kontrolloida perinnöllisten sairauksien suhteen. Kannan kasvu on kuitenkin voimakasta, joten tiedonkulun tärkeys korostuu jatkossa entisestään.

Ulkomuodoltaan dogo argentinon tulisi olla toimiva, liioittelematon ja rotumääritelmän mukainen kokonaisuus. Näyttelyitä varten jalostamalla rodun ulkonäköä voidaan viedä myös epäedulliseen suuntaan: koko saattaa kasvaa, ulkonäkötyyppi muuttua ja niin edelleen. Myös käyttökoiraharrastus voi luoda oman kevyemmän tyypin. Rotu tulee säilyttää rotutyypiltään yhtenäisenä ja harrastajien on käytettävä hyväkseen ulkomuodon antamat mahdollisuudet eikä muuttaa niitä jalostuksella.

Päämäärä ja visio: rotutyypillinen, luonteeltaan voimakas, vietikäs ja ulospäin suuntautuva, terve, ihmisystävällinen ja ylväs rotumääritelmän täyttävä dogo argentino.

6.2 Rotujärjestön tavoitteet

6.2.1 Populaation kokonaistila ja rakenne

Kanta on voimakkaassa kasvussa ja rotua harrastavan yhdistyksen tavoitteena on kasvun osittainen hillitseminen. Kasvattajien tulisi pääsääntöisesti olla koiranomistajina kokeneempia ja tuntea rotu paremmin ennen kasvattamisen aloittamista. Lisäksi jalostukseen käytetyiltä yksilöiltä tulisi vaatia enemmän. Tavoitteena siis on kasvattajien ja harrastajien valistaminen rodun vaativuudesta ja ominaispiirteistä.

Populaation rakenteen suhteen tavoitteena on maassamme vielä esiintymättömien tuontikoira-linjojen saaminen jalostuskäyttöön. Samoin Suomessa jo olevien linjojen määrällistä jalostuskäyttöä tulisi harkita ja suunnitella etukäteen, jotta populaation geenipohja ei kaventuisi liiaksi. Tehollisen populaation osalta ei ole vielä analysoitu koirien välisiä sukulaisuussuhteita ja tämän kartoittaminen on lähitulevaisuuden tavoite.

6.2.2 Luonne

Tavoitteena on dogo argentinon luonteiden pysyminen voimakkaina ja rotutyypillisinä. Toiminnassa myös pyritään valistamaan harrastajia, kasvattajia ja tuomareita rodun oikeantyyppisestä luonteesta. Luonteiden

22.1.2010

kehittymisen seuraaminen ja ohjaaminen jalostusvalinnoilla ovat olennainen osa tätä kehitystä.

Rotua harrastava yhdistys pyrkii omalta osaltaan välittämään tietoa luonteista ja luonnetestauksesta kasvattajille ja koiran omistajille erilaisten keskustelutilaisuuksien, kasvattajapäivien ja jäsenlehden välityksellä. Keskeisenä tavoitteena on painottaa kasvattajia kiinnittämään entistä enemmän huomiota jalostukseen käytettävien yksilöiden luonteisiin ja siihen, että jalostusvalinnat ovat aina monen eri asian kokonaisuuksia. Sekä luonne, terveys että ulkomuoto tulisi kaikki ottaa huomioon valintoja tehtäessä. Arkoja tai aggressiivisia koiria ei tule käyttää jalostukseen. Koska pentujen sosiaalistaminen jo kasvattajan luona on tärkeää, rotua harrastava yhdistys suosittelee, että kasvattajalla olisi ainoastaan yksi alle 12-viikkoinen pentue kerrallaan.

Yhdistys järjestää vuosittain ainakin yhden virallisen luonnetestin, jonne etusijalla ovat dogo argentinot. Tavoitteena on, että valtaosa jalostuskoirista luonnetestattaisiin, mieluiten jo ennen jalostuskäyttöä. Myös MH-luonnekuvauksen järjestämistä tulee suunnitella. Näiden testien tulosten perusteella ja Suomen Kennelliiton luonnetyöryhmän avulla tulee luoda dogo argentinolle rotuprofiili seuraavaan tavoiteohjelmaan mennessä.

Uusia ulkomuototuomareita koulutettaessa pyritään painottamaan rodunomaisen ulkomuodon ja terveen rakenteen lisäksi erityisesti myös koiran luonnetta. Tuomareita kehoitetaan olemaan palkitsematta arkoja tai ihmiselle aggressiivisia koiria näyttelyissä, vaikka ne ulkomuodollisesti ja rakenteellisesti olisivat kuinka erinomaisia rotunsa edustajia tahansa.

6.2.3 Käyttöominaisuudet

Koska Suomessa ei voida metsästää rodulle ominaisella tavalla, tavoitteena on vaihtoehtoisten käyttötarkoitusten löytäminen. Käyttöominaisuuksiltaan dogo argentino on monipuolinen sekä toimiva kokonaisuus ja sen koulutettavuus on erinomainen. Tästä syystä rotu sopii erinomaisesti palveluskoiralajeihin sekä muihin aktiviteetteihin, mm. pelastuskoiralajeihin, joista tuoretta näyttöä löytyy vuodelta 2008. Tavoitteen tarkoituksena ei siis ole muuttaa rodun ominaispiirteitä, vaan valjastaa ne uusiin tarkoituksiin.

6.2.4 Terveys

Pyritään edistämään todettujen sairauksien tutkimista ja niiden leviämisen ehkäisyä sekä kartoittamaan kokonaistilannetta tarkemmin. Jotta saataisiin selville, mitä sairauksia rodussa esiintyy ja missä määrin, jatketaan tietojen keräämistä terveystutkimusten ja omistajailmoitusten avulla.

Kasvattajapäivillä ja jäsenlehden artikkeleilla tuodaan esille tietoa sairauksista ja pyritään vaikuttamaan kasvattajiin ja omistajiin tiedottamisen avulla. Tässä prosessissa on tärkeää motivoida omistajia ja kasvattajia teettämään terveystutkimuksia koirillaan. Tavoitteena on myös hankkia ulkomailta kattavampia tilastoja terveystilanteesta.

Rotua harrastavan yhdistyksen ensisijaisena tavoitteena on pyrkiä parantamaan koirien lonkkatuloksia. Tilastotietoa tutkimustuloksista on jo esitetty kasvattajille. Tulevien vuosien aikana voimme toivottavasti tuoda entistä enemmän esille suositusta, jossa kuvaustuloksiltaan sairaalle (C-D-lonkat) tulisi valita lonkkastatukseltaan terve (A-B) kumppani. Vielä kuitenkin kannassa ei ole juurikaan tervelonkkaisia yksilöitä, jotta tämän kaltaiset yhdistelmät olisivat enemmän sääntö kuin poikkeus. D-lonkkaisten koirien jalostuskieltoa ei vielä voida suositella; esimerkiksi vuonna 2000-2008 syntyneistä koirista vain 43 on saanut lonkka-arvosanan A-C; joulukuussa 2008 yli kaksi-, mutta alle viisivuotiaita A-C -lonkkaisia koiria oli vain 28 kpl eli vain 9,2 % koko ikäluokasta. Näistä koirista yhdellä on sairaat kynnärät (aste 3) ja osaa on jo käytetty jalostukseen; jäljelle jäävistä yksilöistä vain muutama on muilta jalostusominaisuuksiltaan (ulkomuoto, kuulo, muu terveys) sellaisia, että niitä voisi suositella jalostukseen.

Ulkomaisilla jalostuskoirilla sekä ulkomailta kuvatuilla tuontikoirilla on lähes poikkeuksetta A- tai B-lonkat, mutta niiden kohdalla esimerkiksi kuulotutkimuksia ei ole järjestelmällisesti tehty, eikä mahdollisista immunologisista häiriöistä ole mitään tietoa. Sulkemalla jalostuksesta pois muuten täysin terveitä yksilöitä huonon lonkka-arvosanan vuoksi voidaan tulla tilanteeseen, jossa käytetään terveempilonkkaista, mutta

22.1.2010

muuten sairaampaa tai vähemmän tutkittua jalostuslinjaa. Vielä toistaiseksi olemmekin valitettavassa tilanteessa, jossa D-lonkkaisia koiria tulee sallia käytettäväksi jalostukseen. Toki näiden yksilöiden on muutoin oltava täysin terveitä ja kumppanin tulisi olla mahdollisimman tervelonkkainen. Seuraavaan jalostuksen tavoiteohjelmaan mennessä tulee tarkastella mahdollisuutta kieltää jalostus D-lonkkaisella koiralla.

Dogo argentinojen silmäterveyteen ei ole aiemmin juuri kiinnitetty huomiota, eikä silmiä tutkita käytännössä juuri lainkaan ja vapaaehtoisesti silmiä on tutkittu vain muutamalta koiralta. Lähivuosina rodun silmäterveyden tutkimisen tärkeyttä tullaan painottamaan kasvattajille, jotta saisimme todellista tietoa tämänhetkisestä silmäterveydestä.

Erilaisten allergioiden ja autoimmuunisairauksien lisääntyminen on yksi huolenaihe myös Suomen dogo argentinoilla. Sairauksien vastustaminen on vaikeaa, mutta tiedottamisella pyritään saamaan kasvattajia kiinnittämään huomiota myös PEVISA:n ulkopuolisiin, koiran elämää hankaloittaviin sairauksiin. Rotujärjestön ohjeissa koiraa, joka kärsii voimakkaista iho-oireista tai allergioista, ei tule käyttää jalostukseen.

Rodussa esiintyvän kuurouden osalta voi tutkimustiedon sanoa olevan erinomaisissa kantimissa, suuri osa vuosittain syntyvistä pennuista testataan ja kattavaa tilastoa on jo saatavilla. Valitettavasti ei kuitenkaan ole tiedossa rodussa esiintyvän kuurouden syntymekanismia. Toivomme geneettisen tutkimustiedon tuovan lisää tietoa tähän. Rotua harrastavan yhdistyksen pentuvälitykseen päästäkseen onkin jalostusyhdistelmän molempien vanhempien oltava BAER-testattuja ja yhdistyksen jäsenkasvattajat myös sitoutuvat testauttamaan pentueensa. Kuurot pennut tulee lopettaa, ja toispuoleisesti kuulevia voidaan käyttää jalostukseen vain erittäin painavasta syystä.

6.2.5 Ulkomuoto

Koira on aina kokonaisuus ja jalostukseen vaikuttavia ominaisuuksia on paljon. Yksikään näistä ominaisuuksista ei saa ohjata jalostusta liian voimakkaasti. Rotumääritelmä kuvaa koiran ulkomuotoa ja tavoitteena on tasapainoinen, hyvin liikkuva koira. Tavoitteena on myös yhtenäistää tyyppiä ja välttää hylkäävien virheiden esiintymistä. Periaatteena on, etteivät pelkät näyttelytulokset toimi jalostuskäytön perusteina.

Ulkomuodon jalostuksessa toivotaan kasvattajien kiinnittävän huomiota dogo argentinon oikeaan tyyppiin sekä vahvaan ja liikkuvaan, mutta liioittelemattomaan rakenteeseen. Myös kasvattajien kykyyn tunnistaa vakavat ja hylkäävät virheet, sekä niiden merkitys on perehdyttävä syvällisesti. Kaikenlaiset ulkomuodolliset ylilyönnit, jotka vaarantavat rodun yksilöiden terveyden tai poikkeavat suuresti rotumääritelmästä, on pyrittävä karsimaan populaatiosta. Vältettäviä ovat esimerkiksi liian suuri koko, liian pieni koko, liiallinen vahvuus, joka tekee koirasta kömpelön, liian riippuvat huulet ja liian lyhyt kuono-osa, liikkeessä esiintyvä epäpuhtaus mm. peitsaaminen. Lanneosan oikeaan asentoon ja selkälinjaan tulee myös kiinnittää huomiota. Kasvattajia valistetaan oikean rakenteen ja sen mahdollistavan tehokkaan liikunnan merkityksestä kasvattajapäivillä sekä yhdistyksen lehteä apuna käyttäen.

Uusia ulkomuototuomareita koulutettaessa pyritään painottamaan rodunomaisen ulkomuodon ja terveen liikkuvan rakenteen merkitystä. Jalostustarkastuksia pyritään järjestämään vuosittain pääerikoisnäyttelyn yhteydessä rodun erikoistuomarin arvostellessa.

6.3. Rotujärjestön strategia

Taulukko 19 Jalostustavoitteet ja niiden saavuttamisen keinot

Jalostustavoite	Lyhyen aikavälin keinot	Pitkän aikavälin keinot
Harrastajien, kasvattajien ja tuomareiden valistaminen rodulle tyypillisistä ominaisuuksista ja niiden merkityksestä.	Kasvattajapäivien järjestäminen vähintään kerran vuodessa. Asiantuntija luennot kasvattajapäivien, erikoisnäyttelyiden ja muiden tapahtumien yhteydessä. Rotua harrastavan yhdistyksen järjestämä neuvonta sekä tuomarikoulutukset.	Rotua harrastavan yhdistyksen järjestämät koulutustilaisuudet. Tietojen kerääminen ja julkaiseminen rotua harrastavan yhdistyksen lehdessä ja internet-sivuilla.
Kannan kasvun hillitseminen ja populaatiossa esiintyvien linjojen monipuolistaminen.	Kasvattajapäivien järjestäminen. Asiantuntija luennot. Rotua harrastavan yhdistyksen järjestämä neuvonta. Kasvattajien yhteistyö ja tiedon jakaminen tulevista suunnitelmista.	Rotua harrastavan yhdistyksen järjestämä tiedotus ja koulutus. Jalostusvaatimusten kiristäminen. Ulkomaisten asiantuntijayhteyksien lisääminen.
Luonteiden säilyttäminen rotutyypillisinä.	Luonnetestin saaminen mukaan rodun jalostusvaatimuksiin tai valionarvosääntöihin. Jalostustarkastusten järjestäminen vähintään vuosittain.	Luonnetestin mukaan saaminen rodun jalostusvaatimuksiin tai valionarvosääntöihin. Jalostusvaatimusten kiristäminen tulosten perusteella.
Vaihtoehtoisten käyttötarkoitusten löytäminen.	Harrastajien rohkaiseminen pk-lajien tai muiden harrastusmuotojen pariin. Rotua harrastavan yhdistyksen järjestämät leirit ja koulutukset koirien ohjaajille. Ulkomaisiin koulutuskokemuksiin tutustuminen.	Saavutettujen tulosten vertailu ja johtopäätösten sekä jatkotoimenpiteiden tekeminen. Yhteenvetojen julkaiseminen rotua harrastavan yhdistyksen lehdessä ja internet-sivuilla.
Nykyisen terveystilanteen parantaminen.	Harrastajien ja kasvattajien rohkaiseminen terveystutkimusten tekoon tiedottamalla asian tärkeydestä. Olemassa olevan tiedon analysointi jalostustoimikunnassa ja niistä tiedottaminen, sekä toimenpiteisiin ryhtyminen tarvittaessa.	Ulkomaisten asiantuntijayhteyksien lisääminen. Ulkomaisten terveystilastojen hyödyntäminen ja vertailu kotimaisiin tuloksiin. Yhteenvetojen julkaiseminen rotua harrastavan yhdistyksen lehdessä ja internet-sivuilla. Jalostusvaatimusten kiristäminen tulosten perusteella.
Tyyppin yhtenäistäminen. Ns. näyttelyjalostuksen estäminen.	Rotua harrastavan yhdistyksen järjestämä neuvonta. Jalostustarkastusten järjestäminen. Harrastajien rohkaiseminen pk-lajien tai muiden harrastusmuotojen pariin.	Ulkomaisten asiantuntijayhteyksien lisääminen. Luonnetestin mukaan saaminen rodun jalostusvaatimuksiin tai valionarvosääntöihin.

22.1.2010

6.4 Uhat ja mahdollisuudet SWOT-analyysit

6.4.1 Luonne

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • erittäin ihmisystävällinen ja luoksepäästävä • kovuus/ohjaajaherkkyys • vahva puolustusvietti • harrastuskäyttö lisääntynyt viime vuosien aikana -> asettaa enemmän vaatimuksia koirien luonteille • kiinnostus luonnetestaukseen lisääntymässä • luonnetestien tulokset hyviä • paukkuarkuutta vähän 	<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • jalostusvalinnoissa huomion kiinnittäminen luonteeseen
<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • dominanssi • kovuus/ohjaajaherkkyys • puolustusherkkyys • harrastuskäyttö toistaiseksi käytännössä vielä vähäistä, vaikka onkin lisääntynyt • koira-aggressiivisuus > hankaloittaa elämää nyky-yhteiskunnassa • joidenkin kasvattajien todellinen tietämys rodusta ja sen luonneominaisuuksista heikkoa • oikeanlaisten kotien löytäminen pennuille -> kokemattomat kasvattajat markkinoivat pentuja unohtaen rodun koon ja puolustushalun, koira saattaa päätyä liian osaamattomille omistajille 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> • kokemattomat omistajat eivät osaa tapakasvattaa koiriaan ja tämä voi aiheuttaa vaaratilanteita nyky-yhteiskunnassa -> rodun maine huononee • yhteiskunta asettaa rajoituksia rodun omistamiseen ja kasvattamiseen

6.4.2 Terveys

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • pieni sukusiitosprosentti • hyvät kyynärät • perinnöllisiä kuolemaan johtavia sairauksia ei ole ilmennyt • vakavia silmänsairauksia ei juurikaan ole • mahdollisuus, että kasvattajat alkavat tiedostaa paremmin tervettä sairaalle periaatteen edut 	<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • KoiraNet-järjestelmä lisännyt tiedonkulkua • tiedon saaminen eri sairauksista, niiden oireista ja hoidosta on helpottunut (esim. internetin) • terveystutkimus on käynnissä • asetetaan jälkeläisrajoitus PEVISA:an • kasvattajien vastuuntuntoisuuden ja avoimuuden lisääntyminen • geenitestauksen kehittymisen myötä sairauksien ehkäisy
<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • pieni populaatio • valkoinen väri tuo mukaan ongelmia, mm. kuurous ja iho-ongelmat • kuurouden poistaminen rodusta ilmeisesti mahdotonta ellei geenitestausta tuo vastausta asiaan • huono lonkkaniveltilanne • paljon ihosairauksia • osa kasvattajista ei kiinnitä tarpeeksi huomiota PEVISA:n mukaisiin tutkimustuloksiin jalostusvalintoja tehdessään • PEVISA:n ulkopuolisista sairauksista ei saada riittävästi tietoa, niiden huomioiminen jalostusvalinnoissa heikkoa • ei tiedetä tarpeeksi tuontikoirien ja ulkomaisten urosten suvuissa esiintyvistä sairauksista 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuontikoirien taustat sairauksien osalta tuntemattomia • sairauksien ehkäisemiseksi tehtyjä jalostussuosituksia ei noudateta • kerätty tieto ei ole luotettavaa

22.1.2010

6.4.3 Ulkomuoto

VAHVUUDET <ul style="list-style-type: none">• liioittelematon rakenne ja ominaisuudet• puhdas väri• erinomainen hampaisto	MAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none">• suunnitelmallinen kasvatustyö• tiedottamisen lisääminen oikeasta rotu-tyypistä• tiedon saaminen helpottunut Koiranet-jalostustietojärjestelmän ja internetin myötä
HEIKKOUEDET <ul style="list-style-type: none">• oikeaan rotutyyppiin nähden hajanainen kanta• oikea päätyyppi harvinainen• liikkeisiin ja niiden vaivattomuuteen ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota• näyttelyt ohjaavat liikaa jalostusta	UHAT <ul style="list-style-type: none">• vakavan virheen omaavia koiria käytetään jalostukseen enenevässä määrin• näyttelyissä aletaan suosia nykyistä enemmän liioiteltuja piirteitä sekä vääriä ominaisuuksia

6.4.4 Käyttöominaisuudet

VAHVUUDET <ul style="list-style-type: none">• herkkäaistinen• erittäin hyvä fysiikka ja kestävyys• miellyttämisenhalu• taipumukset ja kapasiteetti palveluskoiralajeihin /muihin harrastusmuotoihin	MAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none">• palveluskoiraoikeuksien säilyttäminen• uudet harrastajat• rotua harrastava yhdistys järjestää vuosittain harrastusleirin• alkuperäistä käyttötarkoitusta korvaavien harrastustapojen löytyminen
HEIKKOUEDET <ul style="list-style-type: none">• rodun perinteinen metsästystapa ei ole sallittu Suomessa• pk-harrastajia ei tarpeeksi• pitkän linjan pk-harrastajat eivät ole kiinnostuneita "ei-perinteisistä" roduista	UHAT <ul style="list-style-type: none">• alkuperäisten käyttöominaisuuksien heikkeneminen ja rodun muuttuminen• pk-harrastajia ei löydy tarvittavasti• kasvattajat panostavat jalostuksessa vain näyttelytuloksiin

22.1.2010

6.4.5 Populaation kokonaistila ja rakenne

VAHVUUDET <ul style="list-style-type: none">• tuonnit, ulkomaisten urosten käyttö ja PEVISA:n urosrajoitus tuovat osittain uutta verta• kasvattajien positiivinen suhtautuminen urosten jälkeläismäärän rajoittamista kohtaan• kasvattajien kiinnostus, halu ja mahdollisuudet tuoda ulkomailta jalostuskoiria ja käyttää ulkomaisia uroksia	MAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none">• KoiraNet-jalostustietojärjestelmä auttaa yhdistelmien suunnittelussa ja tiedon saamisessa• ulkomaiset yhteydet ovat yhä useamman kasvattajan ulottuvilla internetin ansiosta
HEIKKOUEDET <ul style="list-style-type: none">• ulkomaisten jalostukseen käytettävien koirien taustoja ei välttämättä tunneta kovin hyvin -> uusia sairauksia, luonneongelmia, jne.• tuontikoirien ja ulkomaalaisten urosten uskotaan edustavan uusia, meillä käyttämättömiä linjoja vaikka näin ei todellisuudessa olisikaan• kasvattajien tietämättömyys ja kritiikittömyys omaa kasvatusystyötä kohtaan -> pitkän aikavälin suunnittelun puute ja oman kasvatusystyön onnistumisen / epäonnistumisten arvioinnin riittämättömyys	UHAT <ul style="list-style-type: none">• dogo argentinojen pidolle ja kasvatukselle on jossain maissa asetettu rajoituksia• iltapäivälehtien otsikot, jne.-> negatiivinen mielikuva rodun harrastajista -> oikeanlaisten pennunostajien katoaminen• rekisteröimättömien dogo argentinojen ja erilaisten sekarotuisten dogo-risteytysten lisääntyminen ja risteytysten mahdollisesti koko rodulle aiheuttama negatiivinen julkisuus

6.5 Varautuminen ongelmiin

Taulukko 20 Ongelmiin varautuminen

RISKI	SYY	VARAUTUMINEN	MITEN VÄLTETÄÄN	TOTEUTUESSAAN MERKITSEE
Huono julkisuus ja rodun maineen huonontuminen, ääritapauksessa rodun kieltäminen.	Rodun yksilöiden käytöshäiriöt sekä osaamattomat ja mahdollisesti myös välipitämättömät kasvattajat ja omistajat, jotka eivät kiinnitä tarpeeksi huomiota jalostuskoiriensa luonteisiin	Koulutuksen ja tiedottamisen lisääminen pennunostajille, kasvattajille, tuomareille ja viranomaisille	Pyritään lisäämään luonnetestausta, ohjataan kasvattajia valitsemaan jalostusyksilöt tarkemmin, jaetaan informaatiota vastuullisesta koiranpidosta ja kouluttamisesta omistajille mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, pyritään antamaan mediassa positiivista kuvaa rodusta	Dogo argentinon omistaminen ja harrastaminen sen kanssa vaikeutuu, pahimmassa tapauksessa kasvatus loppuu kokonaan
Lonkka- ja kyynärniveltilanne huononee	Jalostusvalinnoilla ei pyritä parantamaan nykyistä tilannetta -> liikaa sairaus-sairas-yhdistelmiä. Kyynärnivelistään sairaita koiria saattaa ilmetä ja niitä käytetään jalostukseen	Informaatiota asiasta kasvattajille. Pennunostajille tietoa lonkka- ja kyynärniveleriskeistä, niiden periytyemisestä, oikeasta ruokinnasta ja liikuttamisesta	Kampanjoidaan koirien kuvauttamisen puolesta. Informoidaan kasvattajia terve-terve- ja terve-sairas-yhdistelmien eduista	Koirat alkavat oireilla enemmän, E-lonkkaisten koirien määrä lisääntyy -> koiria lopetetaan niveloireiden vuoksi. Jalostusmateriaali vähenee, ei ole mahdollisuutta PEVISA-sääntöjen tiukentamiseen.
Terveystutkimattomien koirien määrä lisääntyy. Muista sairauksista mm. ihosairaudet ja allergiat ei saada luotettavaa tietoa.	Kuurous on vakava rodussa esiintyvä perinnöllinen sairaus ja osaamattomat ja mahdollisesti myös välipitämättömät kasvattajat, eivät kiinnitä tarpeeksi huomiota kuulotestauksen tärkeyteen. Silmätutkimuksia ei ole ollut tapana tehdä. Omistajat eivät välitä tietoa koiriensa sairauksista eteenpäin kasvattajalle tai rotua harrastavalle yhdistykselle.	Pennut ja jalostuskoirat tulee kuulotestata, kuuroja pentuja ei tule luovuttaa uusiin koteihin. Jalostustoimikunta tiedottaa sekä ohjaa kasvattajia, avoimuutta pyritään lisäämään. Terveyskyselyitä tehdään säännöllisesti. Pennunostajille jaetaan tietoa kuulotestauksen välttämättömyydestä ja kuuron koiran pidon suurista vaikeuksista.	Kuulotestaus tärkeää, ettei kuuroja pentuja myydä. Kasvattajien tulee olla vastuuntuntoisia terveystutkimuksien osalta ja tiedottaa myös kasvattiensa omistajia tiedonkulun tärkeydestä sairauksien osalta.	Kuurouden yleistyminen. Sairaiden koirien määrän lisääntyminen, koirien ennenaikaisia menehtymisiä nykyistä enemmän, ostajien katoaminen -> harva hankkii enää toista dogo argentinoina.
Alkuperäisten käyttöominaisuuksien heikkeneminen ja ulkomuotoon perustuvan jalostuksen lisääntyminen.	Osaamattomat ja mahdollisesti myös välipitämättömät, kasvattajat, jotka eivät kiinnitä tarpeeksi huomiota jalostuskoiriensa luonteisiin.	Rodunomaisen jalostusmateriaalin käyttö jalostuksessa. Alkuperäistä käyttötarkoitusta korvaavien harrastustapojen löytyminen.	Luonnetestausta suositellaan ja järjestetään rodulle vuosittain vähintään yksi luonnetestitilaisuus. Jaetaan informaatiota oikeantyyppisestä luonteesta ja rohkaistaan ulkomuototuomareita kiinnittämään huomiota koiran käsiteltävyyteen näyttelytilanteessa.	Oikea luonne ja käyttöominaisuudet häviävät.
Oikean tyyppin harvinaisuus kannassamme. Vakavan tai hylkäävän virheen omaavien koirien käyttö jalostukseen.	Tietämättömät ja mahdollisesti myös välipitämättömät kasvattajat, jotka eivät kiinnitä tarpeeksi huomiota jalostuskoiriensa ulkomuotoon	Huomion kiinnittäminen jalostusvalintoihin yleisesti. Kasvattajien välinen kommunikointi ja näkemyserojen vähentäminen yhteisillä tapahtumilla ja foorumeilla. Lisäksi tuomarikoulutusta ja jalostustarkastuksia asiantuntijatuomareiden johdolla.	Ohjataan kasvattajia valitsemaan jalostusyksilöt tarkemmin, jaetaan informaatiota oikeasta rotutyypistä ja ulkomuodollisten virheiden merkityksestä	Vääräntyyppisten koirien jalostuskäyttö lisääntyy ja koko rodun tyyppi muuttuu hiljalleen. Liioitellut asiat ulkomuodossa aiheuttavat koirille myös terveydellisiä ongelmia

22.1.2010

6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Taulukko 21 Toimintasuunnitelma 2009-2013

Vuosi	2009	2010	2011	2012	2013
Toimenpide	<p>Kasvattajapäivien järjestäminen.</p> <p>Jalostustarkastuksia kysynnän mukaan.</p> <p>Edellisenä vuonna aloitetun terveystarkastuksen jatkaminen.</p> <p>Edellisinä vuosina toteutetun käytöskyselyn tulosten analysointi ja julkaisu.</p> <p>Järjestetään 1-2 kpl luonnetestiä</p> <p>Kampanjoidaan lonkka- ja kyynärkuvausprosenttien nostamiseksi jäsenlehdessä ja nettisivuilla</p> <p>Eläinlääkäreille ja patologeille suunnattu kysely rodun terveystilanteesta</p> <p>Luonnetesti mukaan rodun jalostus- tai valionarvosääntöihin.</p> <p>Kampanjoidaan "pimeän pentukaupan" estämiseksi.</p> <p>Rotua harrastavan yhdistyksen järjestämä leiri</p>	<p>Kasvattajapäivien järjestäminen.</p> <p>Jalostustarkastuksia kysynnän mukaan</p> <p>Terveystarkastuksen tulosten analysointi ja julkaisu.</p> <p>Käytöskyselyn jatkaminen.</p> <p>Järjestetään 1-2 luonnetestiä</p> <p>Ulkomaisten terveystilastojen kerääminen ja vertaaminen kotimaisiin.</p> <p>Eläinlääkäreille ja patologeille suunnattu kyselyn tulosten analysointi ja julkaisu</p> <p>Kasvattajille kysely synnytyksistä ja narttujen tiinehtyvyydestä yms.</p> <p>Kampanjoidaan "pimeän pentukaupan" estämiseksi.</p> <p>Rotua harrastavan yhdistyksen järjestämä leiri</p>	<p>Kasvattajapäivien järjestäminen.</p> <p>Jalostustarkastuksia kysynnän mukaan.</p> <p>Terveystarkastuksen jatkaminen.</p> <p>Edellisenä vuonna aloitetun käytöskyselyn jatkaminen.</p> <p>Järjestetään 1-2 kpl luonnetestiä</p> <p>Kampanjoidaan lonkka- ja kyynärkuvausprosenttien nostamiseksi jäsenlehdessä ja nettisivuilla</p> <p>Ulkomaisten terveystilastojen vertaamisen kotimaisiin aiheuttamien mahdollisten toimenpiteiden toteuttaminen.</p> <p>Kampanjoidaan "pimeän pentukaupan" estämiseksi.</p> <p>Rotua harrastavan yhdistyksen järjestämä leiri</p>	<p>Kasvattajapäivien järjestäminen.</p> <p>Jalostustarkastuksia kysynnän mukaan.</p> <p>Edellisenä vuonna aloitetun terveystarkastuksen jatkaminen.</p> <p>Edellisinä vuosina toteutetun käytöskyselyn tulosten analysointi ja julkaisu.</p> <p>Järjestetään 1-2 kpl luonnetestiä</p> <p>Uuden jalostuksen tavoiteohjelman materiaalin kartoitus ja työn valmistelu.</p> <p>Viime vuosien luonnetestien tulosten analysointi ja julkaisu sekä jatkotoimenpiteiden suunnittelu.</p> <p>Kampanjoidaan "pimeän pentukaupan" estämiseksi.</p> <p>Rotua harrastavan yhdistyksen järjestämä leiri</p>	<p>Kasvattajapäivien järjestäminen.</p> <p>Jalostustarkastuksia kysynnän mukaan.</p> <p>Edellisenä vuonna aloitetun tulosten analysointi ja julkaisu.</p> <p>Käytöskyselyn jatkaminen.</p> <p>Järjestetään 1-2 kpl luonnetestiä</p> <p>Uuden jalostuksen tavoiteohjelman materiaalin kartoitus ja työn valmistelu.</p> <p>Viime vuosien luonnetestien tulosten analysointi ja julkaisu sekä jatkotoimenpiteiden toteuttaminen.</p> <p>Kampanjoidaan "pimeän pentukaupan" estämiseksi.</p> <p>Rotua harrastavan yhdistyksen järjestämä leiri</p>

22.1.2010

7. TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

7.1 Strategiset toimenpiteet

Dogo Argentino Club Finland ry:n pentuvälityksellä on vähimmäisvaatimukset. Yhdistyksen pentuvälitykseen hyväksytään ainoastaan vain vähimmäisvaatimusten täyttävien jalostusyhdistelmien jälkeläiset. Pentueen vanhempien tulee täyttää seuraavat kriteerit:

- *Molempien vanhempien tulee olla palkittu laatuarvostelussa virallisessa näyttelyssä maininnalla erittäin hyvä tai olla virallisesti jalostustarkastettuja.*
- *Suomeen rekisteröidyllä jalostusnartulla ja -uroksella tulee olla rodun voimassa olevan PEVISA:n mukainen lonkka- ja kyynärniveldysplasiaausunto, jalostuskäytön lonkkaraja-arvo on D ja kuvaus ikä aikaisintaan 18kk. Yhdistelmän täytyy muutoinkin täyttää voimassaoleva PEVISA.*
- *Suomeen rekisteröidyllä nartulla ja uroksella tulee olla BAER-testilausunto koiran kuulosta. Täysin kuuroa koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Jos toinen vanhemmista on puolikuuro, on toisen vanhemman oltava kuulotestattu täysin kuulevaksi ja todistus tästä tulee olla mukana pentuvälityshakemuksessa. Viimeksi mainitussa tapauksessa testaustulos täytyy siis toimittaa myös ulkomaisen jalostuskoiran osalta.*

Jalostustoimikunta ei ole vastuussa pentueista, vaan kasvattaja on aina itse vastuussa kasvatuksensa tuloksista.

Jalostustoimikunta suosittelee, että kaikki pennut testataan BAER-testillä ennen luovutusta kuulon varmistamiseksi ja että kasvattaja toimittaa jalostustoimikunnalle tiedon tuloksista.

PEVISA-määräyksiin pyritään liittämään vuoden 2009 alusta jälkeläisrajoitus. Tällöin dogo argentino uroksella tai nartulla ei saa astutushetkellä olla yli 27 kpl rekisteröityjä jälkeläisiä, kuitenkin viimeinen sallittu pentue voidaan rekisteröidä kokonaisuudessaan. Tämän jälkeen koiran jalostuskäyttö tulee hakea poikkeusluvalla. Jälkeläisrajoitus huomioidaan voimaantulonsa jälkeen myös takautuvasti ja siinä huomioidaan kaikki suomeen rekisteröidyt koirat. Dogo Argentino Club Finland ry. ylläpitää tietokantaa jalostukseen käytetyistä koirista sekä niiden jälkeläismääristä.

Kaikkien strategisten toimenpiteiden toteutumista seuraa Dogo Argentino Club Finland ry:n hallitus ja jalostustoimikunta, jotka vuoden ensimmäisessä kokouksessaan tarkastelevat edellisen vuoden strategisia toimenpiteitä ja kirjaavat ylös niiden onnistumisen tason. Yhdistyksen hallitus myös kirjaa seuraavan vuoden toimenpiteet yhdistyksen toimintasuunnitelmaan ja edellisen vuoden toimenpiteet yhdistyksen vuosikertomukseen. Vuosikertomuksessa mainitaan myös edellä mainittu arvio edellisen vuoden strategisten toimenpiteiden onnistumisesta.

7.2 Päämäärien saavuttaminen

Jalostuksen tavoiteohjelman toteutumista seuraa jalostustoimikunta ja rotuyhdistyksen hallitus, pääasiallisin vastuu on kuitenkin jalostustoimikunnalla. Seuranta suoritetaan julkaisemalla tilastoja PEVISA:n asettamien rajoitusten ja rotua harrastavan yhdistyksen suositusten vaikutuksista, järjestämällä kasvattajapäiviä, julkaisemalla aiheeseen liittyviä artikkeleita jäsenlehdessä sekä pitämällä yhdistyksen nettisivuilla ja jäsenlehdessä urosrajoitukseen liittyvää ajantasaista listausta.

Jalostustoimikunta kerää jatkuvasti tietoa dogo argentinojen terveystilanteesta ja luonteesta. Seurataan missä vaiheessa kykenemme vaatimaan tervettä-sairaalle -suosituksen noudattamista lonkkaniveldysplasia tilanteen parantamiseksi jalostusyhdistelmien teossa. Jalostustarkastusten tulokset julkaistaan jatkossa yhdistyksen internet-sivuilla.

Toimintasuunnitelmaan sisällytetään vuosittain luonnetestien ja jalostustarkastusten järjestäminen ja niiden toteutumisesta voidaan lukea yhdistyksen jäsenlehdessä. Toimintakertomuksesta jäsenistö voi seurata jalostuksen tavoiteohjelmaan sisällytettyjen toimenpiteiden toteutumista.

22.1.2010

LIITE 1

Ehdotus dogo argentino –rodun PEVISA-ohjelmaksi 1.1.2009 - 31.12.2013

Lonkkaniveldysplasialausunto

Jalostukseen käytettävillä koirilla lonkkaniveldysplasialausunto, raja-arvon ollessa D ja kuvausikä aikaisintaan 18 kuukautta. Jalostukseen käytettävällä koiralla tulee olla voimassa oleva virallinen lonkkaniveldysplasialausunto astutushetkellä.

Kyynärniveldysplasialausunto

Jalostukseen käytettävillä koirilla kyynärniveldysplasialausunto, kuvausikä aikaisintaan 12 kuukautta. Kuvaustuloksella ei ole vaikutusta pentueen rekisteröintiin. Jalostukseen käytettävällä koiralla tulee olla voimassa oleva kyynärniveldysplasialausunto pentueen rekisteröintihetkellä.

Jälkeläisrajoitus

Koiralla ei saa pentueen rekisteröintihetkellä olla enempää kuin 27 kappaletta jälkeläisiä rekisteröitynä Suomen Kennelliiton koirarekisteriin. Kuitenkin viimeinen jälkeläismäärän ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Rotua harrastava yhdistys Dogo Argentino Club Finland ry. ylläpitää tietokantaa jalostukseen käytetyistä koirista sekä niiden jälkeläismäärästä.

Ulkomaisella jalostusuroksella on pysyvä poikkeuslupa, mutta kolmannen pentueen kohdalla uroksen tulee täyttää PEVISA-määräykset. Ulkomaisilla jalostusnartuilla ei ole pysyvää poikkeuslupaa ja niiden tulee täyttää PEVISA-määräykset.

22.1.2010

LIITE 2

Yhteenveto jalostusurosten, -narttujen ja –yhdistelmien suosituksista

	UROS	NARTTU	ULKOMAINEN JALOSTUSUROS
IKÄ	2-6 v	2-6 v	-
JÄLKELÄISMÄÄRÄ	Max. 27	Max. 27	-
SUKUSIIITOS-%	0,00%	0,00%	0,00%
ULKOMUOTO	Laatumaininta erinomainen	Laatumaininta erinomainen	-
TERVEYS	<ul style="list-style-type: none">- täyttää PEVISA:n- kyynärät 0-1 astetta- BAER-testattu molemmin puolin kuulevaksi- ei vakavia immunologisia häiriöitä	<ul style="list-style-type: none">- täyttää PEVISA:n- kyynärät 0-1 astetta- BAER-testattu molemmin puolin kuulevaksi- ei vakavia immunologisia häiriöitä	<ul style="list-style-type: none">- Pysyvä poikkeuslupa PEVISA:sta- Suositellaan FCI:n hyväksymää lonkkakuvaustulosta A tai B- tulisi suvultaan laajentaa Suomen geenipoolia (ns. uutta verta)
Erityistä: <ul style="list-style-type: none">- Täysin kuuroa koira ei tule käyttää jalostukseen- Tuontinarttua ei tule tuoda maahan tiineenä			

YHDISTELMÄ

- Sekä uroksen että nartun tulee täyttää PEVISA:n vaatimukset.
- Kahta toispuoleisesti kuulevaa koira ei tule yhdistää jalostukseen.
- Toisen vanhemmista ollessa C- tai D-lonkkainen, suositellaan toisella vanhemmista olevan terveet lonkat (A tai B).
- Kahden D-lonkkaisen koiran yhdistelmää tulisi välttää.